

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
470

Subotica, 30. ožujka 2012. Cijena 50 dinara

RODNA KUĆA BANA JELAČIĆA
SANACIJA OBJEKTA

PLAKATI-NEPLAKATI
DARKA VUKOVIĆA

AGO MAMUŽIĆ
PREPORODITELJ I POLITIČAR

ŠKOLA VRAĆENA
MJEŠTANIMA NENADIĆA

INTERVJU
LADISLAV SUKNOVIĆ

UZMI SVE ŠTO TI ZAKON PRUŽA

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

Energetska platna kartica

ŠTEDI NOVAC I ENERGIJU

infoTelefon
021 488 4452
www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

SGINTERNET

brz

moćan

stabilan

jeftin

prvi u
gradu

KAKO ODOLJETI?

24000 SUBOTICA, KARADORDEV PUT 2 TEL: 024 555-465

JÖVÖ

VODA POWER

ENERGIA

WATER

BUDUĆNOST

VÍZ FUTURE

ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Zaključak

Srećom idu izbori, pa se započelo s djelomičnom obnovom rodne kuće bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu. No, nesrećom, zahvaljujući dugogodišnjoj nebrizi dijelovi kuće počeli su padati i ugrožavati prolaznike. Preciznije, pristupilo se sanaciji objekta. Gradonačelnik Novog Sada je prošle subote otvorio radove na obnovi Jelačićeve rodne kuće, čemu su prisustvovali i predstavnici hrvatske diplomacije i hrvatske nacionalne manjine u Srbiji. Tom prigodom mogle su se čuti i zanimljive konstatacije zbog čega dosad nije obnavljana kuća, te kako se i zašto pristupilo njezinoj djelomičnoj obnovi tek sada.

Tako gradonačelnik kaže kako se »s rodne kuće bana Jelačića nedavno obrušilo pročelje jer u nju desetljećima nije ulagano«, zatim kako ima »puno suvlasnika«, te da su imovinski odnosi takvi da ni Srbija ni Hrvatska nemaju mehanizme kako brzo riješiti stvar oko obnove kuće. Potom je još rekao kako je gradsko Vijeće donijelo odluku i naložilo JP Poslovnom prostoru i Zavodu za zaštitu spomenika kulture da vode radove na sanaciji objekta »što je naša zakonska obveza, budući da je ovo spomenik kulture prve kategorije«, te je još izgovorio nekoliko rečenica o tome kako se radi o zajedničkom kulturnom i povijesnom naslijeđu, što mu još daje na značaju (valjda).

Predstavnici hrvatske diplomacije i Hrvatskoga nacionalnog vijeća su s druge strane izrazili radost što se počelo s radovima, ali i žalost što se čekalo toliko dugo da obnova započne – dok se kuća praktički nije počela urušavati. Ne ulazeći u priču oko nekih drugih zahtjeva iz hrvatske zajednice o korištenju ove kuće, zadržimo se samo na zaštiti vrijednih spomenika kulture koji imaju povijesnu vrijednost (barem) za dva naroda.

Možemo, dakle, zaključiti da je »zakonska obveza« skrbiti o »spomeniku kulture« koji ima širi povijesni i nacionalni značaj, te kako se pristupilo ovoj »zakonskoj obvezi« kada se obrušilo pročelje čime su bili ugroženi prolaznici. Iz svega navedenog uslijedio bi širi zaključak, uz još neke druge primjere spomenika kulture od značaja za hrvatsku nacionalnu manjinu – čim prije ovi spomenici kulture počnu ugrožavati živote prolaznika, tim prije će se početi i s njihovom obnovom.

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Obnova rodne kuće bana Jelačića
KUĆA KOJA GODINAMA PROPADA.....7

TEMA

Skupština Udruga za povrat imovine
PRIJEMNI IZ »VLASNIČKOG«...8-9

Savez vojvođanskih Mađara
I NAŠI I NJIHOVI – I SVOJI...10-11

INTERVJU

Ladislav Suknović, predsjednik HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta
TAVANKUT IMA KVALITETNU PONUDU RURALNOG TURIZMA.....12-14

SUBOTICA

Održano savjetovanje o praćenju izbora
PRIKRIVENI POLITIČKI MARKETING.....20

Stomatološka zdravstvena zaštita

STUDENTI BESPLATNO KOD STOMATOLOGA.....23

DOPISNICI

Mještani Nenadića dobili zgradu nekadašnje škole

PROSTOR ĆE PRILAGODITI SVOJIM POTREBAMA25

BEZDAN – VOJVOĐANSKA VENECIJA.....28-29

KULTURA

Izložba dizajnerskih radova Darka Vukovića

NAJPOTPUNIJ PREGLED DOSADAŠNJEG STVARALAŠTVA.....33

SPORT

Dejan Franjković, hrvač Spartaka

PRIPREME ZA OLIMPIJSKE KVALIFIKACIJE.....49

ČETVRTA VOJVODANSKA KONVENCIJA

Vojvodina kao unutrašnja kolonija Srbije

Sudionicima konvencije će se predložiti usvajanje »Deklaracije o osnovama demokratskog ujedinjenja Vojvodine i Srbije«, kojom se predlaže formiranje Savezne Republike Srbije, koju bi činile Republika Srbija i Republika Vojvodina

Sudionicima Četvrte vojvodanske konvencije bit će predloženo usvajanje »Deklaracije o osnovama demokratskog ujedinjenja Vojvodine i Srbije«, kojom se predlaže formiranje Savezne Republike Srbije, koju bi činile Republika Srbija i Republika Vojvodina, prenosi portal Autonomija.info.

U prijedlogu te Deklaracije se ocjenjuje da Vojvodina od 1918. godine, kada je ušla u Kraljevinu Jugoslaviju, »plaća visoku cijenu zajedničkog života sa Srbijom«, kroz »sputavanje razvoja, ekonomsku eksploataciju, diskriminaciju i zapostavljanje Vojvodine«. Navodi se da je Vojvodina danas u položaju »unutrašnje kolonije Srbije« i upozorava da je »neravnopravnost izvor trajne nestabilnosti«. »Deklaraciju o osnovama demokratskog ujedinjenja Vojvodine i Srbije« predstavili su nekadašnji visoki dužnosnik u bivšoj SFRJ Živan Berisavljević i predsjednik nevladine organizacije Vojvodanski klub Đorđe Subotić. Međutim, Deklaracija o potrebi formiranja Savezne Republike Srbije nije zajednički stav svih sazivača Četvrte vojvodanske konvencije, već će o njoj biti razgovarano na tom skupu. Četvrtu vojvodansku konvenciju, kao i prethodne tri, organiziraju manje vojvodanske stranke koje se zalažu za reviziju ustavnog položaja Vojvodine, kao i autonomaške nevladine organizacije.

Među sazivačima konvencije je i Savez vojvodanskih Mađara (SVM), a predsjednik te najjače manjinske partije u Srbiji István Pásztor rekao je agenciji Beta da SVM nije za Republiku Vojvodinu, nego za to da pokrajina ima široku autonomiju, sa zakonodavnom, sudskom i izvršnom vlašću.

Predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV) Petar Kuntić rekao je da ta stranka smatra da Vojvodani neće ništa dobiti ako se sadašnja »beogradizacija« zamijeni »novosadizacijom« i dodao da je DSHV zbog toga za decentralizaciju države do razine lokalnih samouprava. On je ocijenio da je grupa bivših i sadašnjih političara, koja je inicirala ideju o Saveznoj Republici Srbiji zapravo »prekromnog političkog kapaciteta da bi mogla nešto promijeniti. Ostaje sačekati da vidimo tko će dalje povlačiti poteze i tko će se sve priključiti. Mislim da se troši previše energije na to pitanje«, kazao je Kuntić agenciji Beta.

Predsjednik Vlade Vojvodine Bojan Pajtić izjavio je pak da je ideja o tome da Vojvodina treba biti republika unutar federalizirane Savezne Republike Srbije jedna od »nevjerojatnih ideja« kakvih će biti sve više kako se izbori budu približavali.

U Nezavisnom društvu novinara Vojvodine (NDNV) agenciji Beta je rečeno da će

i predstavnici ovog udruženja sudjelovati u radu konvencije, jer žele da se o temi autonomije Vojvodine razgovara. U NDNV-u su kazali da nemaju konačan politički stav o tome kakav status Vojvodina treba imati, nego smatraju da je tema autonomije Vojvodine u medijima marginalizirana pa je Četvrta vojvodanska konvencija prilika da se govori o položaju Vojvodine u okviru Srbije.

Sazivači Četvrte vojvodanske konvencije su još i Vojvodanska partija, Crnogorska partija, Alijansa vojvodanskih Rumunja, Rusinska demokratska stranka, te nevladine organizacije Forum V-21, Argus, Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji i Regionalni centar za izbjegla i prognana lica.

Konvencija je najavljena za 1. travnja ove godine i održat će se u Novom Sadu.

Autonomija/Beta

Legitimno, ali nerealno

Politički analitičar Jovan Komšić ocijenio je da je inicijativa da Vojvodina bude republika unutar Savezne Republike Srbije legitimna, ali nije realna. »To je legitiman način razmišljanja, ali mislim da nije realno da se o tome raspravlja u ovom političkom trenutku u Srbiji«, rekao je Komšić agenciji Beta i ocijenio da »u dogledno vrijeme« nema šanse da se o tome raspravlja. Ocijenio je da takva inicijativa nije secesionistička, jer predviđa jedinstvenu federalnu državu, te je dodao kako je potrebno otvoriti slobodnu javnu diskusiju o potrebi decentralizacije i regionalizacije Srbije, a samim tim i o potrebi mijenjanja položaja Vojvodine. On je ocijenio da će takva diskusija biti moguća ukoliko Srbija stabilizira svoj put k Europskoj Uniji.

SANACIJA RODNE KUĆE BANA JELAČIĆA

Kuća koja godinama propada

Rastužuje me što je prvo dočekano da se kuća uruši, pa da se onda počne s obnovom, kaže Andrej Španović član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za kulturu

Gradonačelnik Novog Sada Igor Pavličić otvorio je u subotu 24. ožujka radove na obnovi rodne kuće bana Josipa Jelačića u Petrovaradinu. Kuća, iako zaštićeni spomenik kulture, nalazi se u stanju propadanja. »S rodne kuće bana Jelačića nedavno se obrušilo pročelje jer u nju desetljećima nije ulagano. Budući da ima puno suvlasnika kao i da su imovinski odnosi takvi da ni Republika Srbija, a ni Republika Hrvatska nemaju mehanizme kako brzo riješiti stvar oko obnove kuće. Sada smo našli načina tako što sam naložio novosadskim inspekcijama da izađu i konstatiraju zatečeno stanje jer su i prolaznici bili ugroženi. Gradsko vijeće donijelo je odluku i naložilo JP Poslovni prostor i Zavodu za zaštitu spomenika kulture da vode radove na sanaciji objekta što je naša zakonska obveza, budući da je ovo spomenik kulture prve kategorije te je dio našeg zajedničkog kulturnog i povijesnog naslijeđa. To je kuća koja treba biti i turistička atrakcija, kako za hrvatske građane koji dolaze u posjet Novom Sadu, tako i za sve druge turiste. Meni je drago da smo u dogovoru s Veleposlanstvom Republike Hrvatske krenuli u ovaj posao i da ćemo u narednom razdoblju pratiti kako napreduje obnova«, rekao je Pavličić. On je naglasio kako će radovi obuhvaćati zamjenu kompletne krovne konstrukcije, nosećih greda, kao i pročelja, ali da će se pravi obujam radova vidjeti tek kroz sam rad, s obzirom da objekt nikada nije temeljito rekonstruiran. Unutarnji dio koji pripada privatnim vlasnicima neće se dirati.

Otvorenju radova nazočila je i generalna konzulica Republike

Radove je otvorio gradonačelnik Novog Sada Igor Pavličić

Hrvatske u Subotici, Ljerka Alajbeg. »Nalazimo se pred povijesnim objektom u povijesnom trenutku početka obnove kuće bana Josipa Jelačića koji je ovdje rođen. Novi Sad se može ponositi takvim ličnostima i vjerujem da to i čini. Ova kuća godinama propada, a za nju su zainteresirane ne samo institucije u Novom Sadu, nego i hrvatska zajednica. Drago nam je da su gradonačelnik Igor Pavličić i Grad Novi Sad prepoznali potrebu da se ovaj objekt spasi i obnovi i zahvaljujem im u ime Republike Hrvatske, ali i u ime cijele hrvatske zajednice

i hrvatskog naroda«, rekla je konzulica.

Istaknula je i nastojanja i pokušaje hrvatske zajednice i Hrvatskoga nacionalnog vijeća da spasi ovaj objekt kontaktirajući s raznim institucijama, kao i nastojanja predstavnika Republike Hrvatske ovdje, no, nažalost, to nije urodilo plodom. »Sada kada se pristupilo obnovi trebamo zaboraviti sve što je bilo i veseliti se budućnosti, jer to je prije svega veliki trenutak za Novi Sad, a onda i za građane Vojvodine i Republike Hrvatske, jer neke ličnosti u povijesti su odista zajedničke

i mnogi interesi su nam zajednički, te vjerujem da ćemo u budućnosti zajedno znati kako koristiti ovaj spomenik i neke druge spomenike koje dijelimo«, izjavila je konzulica.

Član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za kulturu, Andrej Španović, također je nazočio otvorenju radova. »Drago mi je što je započela obnova kuće bana Jelačića, ali istodobno me rastužuje što je prvo dočekano da se kuća uruši, pa da se onda počne s obnovom«, rekao je Španović. On je izrazio nadu da će HNV, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, Republika Srbija i Republika Hrvatska pronaći trajno rješenje, jer je ovo privremena mjera na kojoj se ne treba zaustaviti.

Predsjednik HKPD »Jelačić« iz Petrovaradina, Josip Pokas, naglasio je kako je oko radova bilo puno priča, ali da je tek početak obnove prvo veliko djelo. On je istaknuo značaj zalaganja generalne konzulice Ljerke Alajbeg, a pohvalio je i trud gradonačelnika Pavličića.

Članica UO Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, Marija Lovrić, izjavila je kako Zavod očekuje da objekt bude saniran i stekne namjenu kakvu i treba imati ova vrsta objekta. Otvorenju radova nazočili su i predstavnici MO DSHV Novi Sad Mato Groznica i Ankica Jukić-Mandić.

Mila Horvat

»Ustaše!«

Nažalost, ni ovaj povijesni moment, koji će pridonijeti očuvanju važnog spomenika kulture, nije prošao bez povika prolaznika: »Ustaše!«, praćenog psovka, ali se nadamo da je to tek izolirani slučaj.

Prijemni iz »vlasničkog«

Preko 200 ljudi pozorno slušalo objašnjenja o obrascu »koji na prvi pogled izgleda kompliciran zato što je u biti kompliciran« * Država na sve načine opstruira primjenu supstitucije kao suštine Zakona o restituciji i stoga će se tražiti njegova izmjena

Početak primjene Zakona o povratu imovine i obeštećenju do koske je ogolio svu muku na kojoj se pravni nasljednici nalaze prigodom popunjavanja obrasca za podizanje zahtjeva za povrat onoga što su njihovi preci stekli. Zapravo, simbolično zvono – koje je 1. ožujka označilo start u utrci do pravde – sve više podsjeća na prijemni ispit iz »vlasničkog« za koji se mnogi kandidati nisu dovoljno pripremili. Tome u prilog podjednako govori i činjenica da je za nepunih mjesec dana u Subotici podneseno tek desetak zahtjeva za povrat imovine, kao i ona da se u nedjelju na Skupštini Udruge za povrat imovine pojavilo preko 200 građana, željnih da im netko objasni što je potrebno upisati u prazne formule kako im se ne bi dogodilo da zbog nekog propusta njihov uradak bude vraćen na popravni.

RUŽIČASTO KOJE NE DJELUJE RUŽIČASTO

U tu svrhu organizatori su pozvali relevantne predstavnike Agencije za restituciju, Historijskog arhiva i karizmatičnog predsjednika Mreže za restituciju *Mileta Antića*. Svoje izlaganje inženjerka geodezije iz Agencije za restituciju *Slavica Radomirović* započela je riječima da sam obrazac zahtjeva na prvi pogled izgleda kompliciran, dodajući kako »vjerojatno i jest tako«. Bez želje da ovaj tekst nekome posluži kao materijal za prepisivanje prigodom popunjavanja zahtjeva, u njemu ćemo se usredotočiti samo na temeljna pojašnjenja koja je dala gospođa Radomirović. Ona je, dakle, rekla kako je potrebno priložiti četiri osnovna dokumenta koja služe kao osnov za popunjavanje

nje zahtjeva. Riječ je o osnovu oduzimanja imovine (odluka o oduzimanju, rješenje o konfiskaciji...), izvod iz knjige umrlih za osobu kojoj je imovina oduzeta, izvod iz knjige rođenih za sve nasljednike koji podnose zahtjev i uvjerenje iz katastra o identifikaciji parcele. Tu nije zgoreg reći da je, ukoliko je riječ o više nasljednika uz jedan zahtjev potrebno priložiti podatke o svakom od njih. Ukoliko netko to ne učini, »država će smatrati« da on nije zainteresiran za povrat svog dijela imovine, pri čemu ostali nasljednici nemaju pravo potraživanja njegovog dijela.

Uvjerenje o identifikaciji Slavica Radomirović nazvala je »ključem za podnošenje zahtjeva«, plastično objašnjavajući da je po njega potrebno otići u katastar i tamo prepisati podatke o tome što je oduzeto (raniji katastarski broj), kao i na čijem se imenu sada to vodi (sa sadašnjim brojem). Katastar je, kaže Radomirovićka, dužan ovaj posao uraditi u roku od 30 dana. Iz akta o oduzimanju, nastavila je predstavnica Agencije za restituciju, prepisuju se podaci o ranijem vlasniku, dok se državljanstvo prepisuje iz knjige umrlih. U slučaju, poput navedenoga od strane prisutnih, da su nekoga vlasti u svojim knjigama zvale »i Klara i Jelena« Radomirovićka kaže kako se prepisuje ime koje stoji u aktu o oduzimanju, dok se dokazivanje o stvarnom identitetu obavlja na temelju drugih dokumenata.

Dalje izgleda nešto jednostavnije: u vrstu i naziv oduzete imovine potrebno je upisati što je sve oduzeto i na kojoj lokaciji (ukoliko je prostor mali, slobodno dopisati na drugi papir i priložiti ga uz zahtjev). U izgledu i stanju imovine u vrijeme oduzimanja

ili sadašnjem stanju potrebno je, na temelju vlastitoga znanja, napisati je li stanje promijenjeno ili ne (stvarni fakti svakako će se utvrđivati u postupku vraćanja). Kada je riječ o pokretnim stvarima, one se samo odnose na kulturna dobra (umjetnine), ali ne i na stoku, poljoprivredne kulture, pokušstvo i slično.

S obzirom da je kompliciran, nije ni potrebno objašnjavati da je takav pojam pod nazivom »podaci o pravu svojine na oduzetoj imovini«. Riječ je zapravo o tome da je potreb-

Stranke koje traže određeni materijal u Historijskom arhivu to mogu učini svakog radnog dana od 9.30 do 13.30 u sobi 329 na III. katu Gradske kuće. Usluge Arhiva, u ovisnosti od slučaja, naplaćuju se i do 2.000 dinara.

no upisati kako je nečiji predak stekao određenu imovinu (kupovinom, naslijeđem, darovnicom i slično, bez tereta dokazivanja). »Akt o podržavljenju« predstavlja isto ono što je već sadržano u osnovu oduzimanja imovine, s tim da, ukoliko je imovina oduzeta više od jedne osobe (djed i baka, primjerice), podnosi se isto toliko zahtjeva (posebno za djeda, posebno za baku). Na temelju vlastitog iskustva Slavica Radomirović upozorava na moguće komplikacije u katastru, ističući da će zbog promjene oblika prvobitne imovine ili čestog mijenjanja vlasnika tu instituciju biti potrebno posjećivati više od jednog puta. Također, u aktu o oduzimanju napisani su podaci koje je vodio Zemljišni sud, ali sada je isto to dužan uraditi katastar, s podacima o tome vode li se oni na

fizičke osobe ili državno vlasništvo. U slučajevima da potražitelj ne zna ni što je predstavljalo predmet oduzimanja, ni gdje ili kada je to učinjeno, treba otići u katastar i zatražiti uvjerenje da je imovina oduzeta.

Krštenica o podnositelju zahtjeva ne smije biti starija od šest mjeseci, osim ukoliko ima hologram dok je za umrlicu nebitno iz kog je razdoblja. Sama dokumentacija: akt o oduzimanju, umrlica, krštenica i uvjerenje iz katastra moraju biti ili originalni ili ovjerene preslike. Ukoliko netko živi u inozemstvu, može ovlastiti punomoćnika, kao što to može učiniti stara ili bolesna osoba. Ukoliko podnositelji zahtjeva žive u različitim mjestima, svatko ga podnosi iz svog mjesta, jer se u pošti svi oni vode pod jednim brojem i spajaju se u isti zahtjev. U slučaju konfiskacije na temelju »neprijatelja naroda«, ukoliko pred sudom nije urađena rehabilitacija, prilaže se i potvrda da je pred mjerodavnim sudom pokrenut postupak za rehabilitaciju.

Naravno, ovo nije rješenje za spas iz mora pojedinačnih primjera. Ali, u takvim slučajevima najbolje se obratiti Udruzi za povrat imovine, ili još bolje odvjetniku ili, najbolje, izravno Agenciji za restituciju čiji je broj 011-362-19-84.

OTMI SVE ŠTO TI ZAKON PRUŽA

Direktor Historijskog arhiva *Stevan Mačković* kaže da je u dvadesetgodišnjoj praksi pružanja usluga građanima po ovom ili sličnim osnovima dosada podneseno oko 10.000 zahtjeva. On napominje kako je veoma bitno u Historijski arhiv doći sa što preciznijim podacima o onome što se traži, jer se na taj način olakšava posao prigodom izdavanja uvjerenja. Dvadesetak uposlenih u Arhivu, u ovisnosti od slučaja, kaže Mačković, uvjerenje izdaju između tjedan i dva tjedna. On dodaje da ima i slučajeva da je zahtjev riješen i prije pet-šest godina, ali se stranke jednostavno ne pojavljuju. Naravno, ne treba posebno naglašavati da ih on i ovom prilikom poziva da dođu po njih. Ukoliko se traženi predmeti ne nalaze u Historijskom arhivu, Mačković kaže da se stranke upućuju na susjedne arhive, odnosno na Arhiv Vojvodine ili Središnji arhiv u Beograd. Također, Historijski arhiv je i prva adresa na sve one zahtjeve koji se odnose na Zakon o rehabilitaciji. Mačković kaže kako Sud, na temelju zahtjeva stranaka, Historijskom arhivu dostavlja te zahtjeve, dodajući kako je postotak takve vrste rješavanja mali.

S posebnom vrstom zanimanja prisutni su poslušali što ima reći Mile Antić. Kao prvo, on je istaknuo konstantnu opstrukciju države glede primjene Zakona o povratu imovine i obeštećenju, pri čemu je izbjegavanje kontakta građana s predstavnicima države bio jedan od najboljih načina za to. U tom smislu on se posebno pohvalno izrazio glede suradnje Mreže za restituciju s Agencijom istoga daljnjeg naziva, kao i na njihovo prvo javno pojavljivanje u Subotici kako bi se koliko-toliko razbila barijera nedodirljivosti i prelaskom na teren svakodnevnog rječnika građanima pojasnilo što se od njih traži u slučajevima kada oni od države traže svoje. Jedna od rijetkih pohvalnih stvari koju je, istina posredno, iznio na ovaj zakon jest činjenica da su prijave za povrat imovine još iz 2006. njegovim usvajanjem 6. listopada 2011. dobile na težini. Naime, kako je rekao, upravo zahvaljujući tome zabranjen je promet nekretnina na temelju prijave kao i za upis javne svojine, s izuzetkom građevinskog zemljišta.

Ono čime je Mreža za restituciju, kao i subotička Udruga za povrat imovine, najviše nezadovoljna jest u najvećem broju slučajeva isključenje mogućnosti vraćanja imovine u naturi, odnosno supstitucije. To, sma-

traju ove udruge, predstavlja ključ pravednosti ovog zakona i stoga će – tražeći pomoć samih građana i lobirajući i kod ostalih nevladinih udruga, pa i u političkim krugovima – inicirati njegovu promjenu u cilju ostvarenja ovog cilja. Antić je, naime, uvjeren da od obeštećenja u novcu, a putem obveznica, neće biti ništa, ni za 5 ni za 20 godina. U prilog tomu on kaže da državnog, čak i nepotpisanog, zemljišta ima bar za 50 posto više u odnosu na ono što nasljednici bivših vlasnika potražuju. Kao dodatni apsurd on navodi i činjenicu da je Vlada nedavno usvojila uredbe kojima investitorima koji planiraju zapošljavanje, uz velike beneficije i financijsku potporu, praktički daruje građevinsko zemljište. »To bi isto mogli učiniti i pravi vlasnici tog zemljišta, jer bi zaposlili svoje obitelji, a da pri tomu sve to državu ne staje ništa«, reći će Antić.

no sužava ionako sužen prostor za vraćanje imovine u naturi. Takvu mogućnost, upoznat će prisutne Antić, u Srbiji je do 6. prosinca 2011. iskoristilo šest lokalnih samouprava: Doljevac, Vladičin Han, Jagodina (naravno, dodao Mile), Srijemska Mitrovica, Srbobran (mađarski: Szentomás) i Subotica. I dok su se prvih pet (s možebitnim izuzetkom Jagodine, neprovjerenog) zadovoljile »s malim«, subotička lokalna samouprava prijavila je da ona svoj gospodarski razvoj – pa i po cijenu nevraćanja te imovine stvarnim vlasnicima – ne vidi bez preko 260 takvih parcela!

Zbog svega navedenoga, a vjerojatno i još kojčega, Mreža za restituciju najavila je, osim Zakona o povratu imovine i obeštećenju, i inicijativu za promjene Zakona o javnoj svojini i Zakona o planiranju i izgradnji. Vjerojatno će se u međuvremenu naći još nečega, a Mile

Subotička Udruga za povrat imovine ubuduće će, namjesto na Otvorenom sveučilištu, raditi u uredu odvjetnice *Magde Szabó*, koji se nalazi na I. katu Rudić ulice 1. Kako je rekao predsjednik Udruge *Mile Uzelac* do promjene je došlo zbog toga što Udruga nije mogla dalje plaćati troškove režije, a nije ih mogla plaćati jer članstvo nije plaćalo članarinu, koja na godišnjoj razini iznosi 600 dinara. Uzelac je stoga najavio da u prostorije Udruge više neće imati pristupa onaj tko nije platio članarinu, kao i da Udruga neće preuzimati odgovornost za neuspjeh u pojedinačnim slučajevima. Namjesto toga, svakog utorka od 10 do 13 sati članovi, s uredno plaćenom članarinom, moći će se obratiti radi savjeta, dobivanja materijala ili slične pomoći.

Veliku pozornost, nastaviti će isti govornik dalje, država je posvetila i nevraćanju građevinskog zemljišta, u čemu je posebnu ulogu imalo Ministarstvo za zaštitu životnog okoliša s još nekoliko dodatnih imenica, a na čijem je čelu *Oliver Dulić* i koji je u tom poslu, istaknut će Antić, zdušnu potporu imao i od *Bálint Pásztora*, koji je – valjda kao republički zastupnik – tražio da se čak i u javnoj svojini izbace ograničenja za upis. Ni to, međutim, kazao je Antić, nije bilo dovoljno, jer je lokalnim samoupravama omogućeno da prijave zemljište koje bi trebalo služiti za njihov gospodarski razvoj, čime se dodat-

Antić savjetuje nasljednicima da temeljito prikupljaju svu potrebnu dokumentaciju, ali ne i da žure s predajom zahtjeva. Jer, kaže on, valjda je svaki onaj koji je od 1. ožujka podnio nepotpunu dokumentaciju svjestan da mu ona u pošti služi samo za skupljanje prašine. Iz iskustva znate koliko se ponekad zbog lijenosti nastavnika čeka na popravak zadaće. U slučaju Zakona o restituciji rok je 6 mjeseci, s velikom vjerojatnošću da će u gomili dokumentacije neki papir ipak manjkati. U tom slučaju država je stroga, ali pravična: popravni na određeno vrijeme.

Z. R.

SAVEZ VOJVODANSKIH MAĐARA KAO PRIMJER UKLAPANJA MANJINSKE POLITIKE U OPĆA NAČELA GRAĐANSKE DRŽAVE

I naši i njihovi – i svoji

Sposobnošću da za kratko vrijeme prikupi dovoljan broj glasova za predaju liste za samostalan nastup na sve tri razine vlasti, SVM pokazao organizacijsku snagu i ozbiljnost koju nema nijedna druga nacionalnomanjinska stranka * Iskazivanjem želje za nastavkom suradnje s Demokratskom strankom i odbijanjem ponuda Srpske napredne stranke SVM otkrio svoje postizborne ambicije

Po mnogo čemu Savez vojvodanskih Mađara (SVM) atipična je stranka u odnosu na ostale političke takmace za predstojeće izbore. U odnosu na ostale – koje također imaju nacionalno-manjinski predznak i koje su se raspršile od zajedničke liste do utapanja u više većih, »građanskih« – Savez vojvodanskih Mađara jedini je koji će, opet, na izbore, i to na sve tri razine vlasti, izaći samostalno. Usporedimo li SVM s Hrvatima, Slovancima, Bugarima, pa i Bošnjacima, to nedvojbeno govori o ozbiljnosti i organizacijskoj snazi ove stranke da se ravnopravno upusti u političku borbu s ostalim pretendentima na zastupničke klupe u lokalnim, pokrajinskim ili republičkim parlamentima. Primjerice, dok predsjednik najveće stranke među vojvodanskim Hrvatima *Petar Kuntić* ističe da Demokratski savez Hrvata u Vojvodini – kojemu je cilj zastupljenost u Skupštini Srbije, objektivno nema snage prikupiti potrebnih 10.000 potpisa za predaju liste za samostalan nastup na republičkim izborima, SVM je to isto učinio za nekoliko dana (4)! Istina, broj pripadnika mađarske zajednice (prema posljednjim objavljenim podacima iz 2002. nešto preko 290.000) četiri je puta veći u odnosu na Hrvate (oko 70.000), ali je i broj dana koji je preostao za zaključivanje s predajom liste (20. travnja) bio sasvim dovoljan da se taj izazov »makar proba«. Sjetimo se samo podnošenja liste SVM-a za predsjedničke izbore na kojemu je kandidat za prvog čovjeka Srbije bio predsjednik stranke *István Pásztor* i koji je, i sam svjestan da nema nikakvih šansi, prikupio oko 90.000 glasova. Da, bio je to svojevrsni pokušaj da se dobije razmjerno objektivna slika o vlastitoj snazi na temelju »besplat-

nog popisa glasača«. Ali, treba se toga i sjetiti. Kao što se treba ohrabriti i izaći iz sfera političkog oportunizma.

ŠTVAR TEHNIKE, NE VELIČINE

Činjenica da je SVM za četiri dana uspio prikupiti potpise onih koji podupiru ovu stranku samo je »tehnički podatak«, koji ga u startu svrstava i u korpus »velikih«. I tu je SVM pokazao da je kao samostalna stranka, koja je u političkom djelovanju napunila punoljetstvo, naučio lekciju. Paralelno s imenima kandidata za republičke, pokrajinske i lokalne vlasti ova je stranka izašla i s programom, što je ujedno i naziv liste, »Za Vojvodinu – u normalnoj Srbiji«. U 12 točaka SVM se jasno opredjeljuje i prema vanjskoj i prema unutarnjoj politici države u kojoj ovdašnja mađarska zajednica živi. Euroatlantske integracije i politika prema Kosovu – za što smjelosti imaju još jedino Liberalno-demokratska partija i Liga socijaldemokrata Vojvodine – potencijalnom glasaču ne ostavljaju mjesta dvojbi o kakvom je opredjeljenju riječ. Isto se može reći i kada je riječ o autonomiji Vojvodine, razvoju njezine infrastrukture, javnoj upravi i lokalnoj samoupravi. Treba li podsjećati da su četiri zastupnika SVM-a prije nešto manje od dvije i pol godine, upravo glede položaja Vojvodine, u pitanje doveli izglasavanje republičkog proračuna, a samim tim i opstanak Vlade. I dio koji se odnosi na zalaganje za dobrosusjedске odnose i ispravljanje povijesnih nepravdi (kako u odnosu Mađarske i Srbije u ratnom i poratnom razdoblju, tako i unutar odnosa južnoslavenskih država nastalih nakon posljednjih ratova), ma koliko bio dio retorike

»proeuropske Srbije«, vrijedi pažljivije pogledati. U ovom dijelu treba spomenuti i zalaganje SVM-a za promjenu Ustava za čije se usvajanje, u vrijeme dok je bio predsjednik ove stranke, *József Kasza* svojski trudio, ali su ga malom izlaznošću »izdali upravo njegovi«.

Svi ostali dijelovi programa, poput zalaganja za ostvarivanje prava nacionalnih zajednica, poglavlja o gospodarstvu, poljoprivredi, pravosudnom sustavu i neovisnim regulatornim tijelima, u manjoj ili većoj mjeri, uklapaju se u standarde velike akcije obećanja koja će trajati do izborne šutnje.

I ORBANI I URBANI

Specifičnost SVM-a ogleda se i u tome što je za ovu predizbornoj kampanji dobio i blagoslov od strane ključnog čovjeka u matičnoj državi vojvodanskih Mađara. Pristanak *Viktora Orbána* da se stavi na stranu jedne političke opcije u svojoj dijaspori može se (s pravom?) gledati i kao na još jedan oblik »internacionalizacije jednodržavnih izbora« ili pak na »miješanje u unutarnje stvari« (podsjetimo i DSHV je HDZ proglasio za »sestrinsku stranku«). Ali, takav Orbánov potez može se tumačiti i kao šamar svim ostalim političkim opcijama vojvodanskih Mađara, a samim tim i kao uvreda za građane Vojvodine mađarske nacionalnosti, jer ih se dijeli po značaju i važnosti. Naravno, na takav se potez (ispravno?) može gledati i kao na dodatni adut SVM-a u prikupljanju što većeg broja potencijalno otpalih glasova i to prije svega sa strana koje su spomenute u prethodnim rečenicama. Pri svemu tome ne treba zaboraviti zahvalnost ovdašnje mađarske zajednice što

im je upravo Fidesz, na čijem se čelu nalazi Orbán, dolaskom na vlast omogućio dobivanje toliko dugo željenog mađarskog državljanstva.

Iznenadujuće, a samim tim i različito (ponajprije u odnosu prema samom sebi), djeluje eksplisitnost *Istvána Pásztora* da nakon izbora žele nastaviti suradnju s Demokratskom strankom. Upitan odnosi li se i to na istu takvu mogućnost u slučaju da na vlast dođe Srpska napredna stranka – čiji je predsjednik *Tomislav Nikolić* SVM-u davno ponudio resor Ministarstva unutarnjih poslova – Pásztor je odgovorio da ga se to ne pita, jer je već upravo dao odgovor! Pásztoru je, istina, i danas u gorkom sjećanju »demokratska odmazda« u Subotici u vidu istjerivanja SVM-a iz lokalne vlasti (na koju se, pod imenom DZVM ili sadašnjim, svikao skoro puna dva desetljeća) i to kao kazna zbog »izdaje države« u vrijeme izglasavanja spomenutog proračuna 2010. To, naravno, nije mogao prešutjeti ni prošloga petka kada je suradnju s DS-om u »najvažnijem gradu za vojvodanske Mađare u Vojvodini« uvjetovao da u njoj nikako ne mogu sudjelovati oni koji trenutačno obnašaju vlast, odnosno gradonačelnik *Saša Vučinić* i ljudi okupljeni oko njega. Ali, poput primjera s Orbánom, i na ovo se može gledati kao miješanje u unutarstranačke stvari, o čemu je ranije i govorio visoki dužnosnik DS-a u Subotici i pokrajinski zastupnik *Nenad Ivanišević*. Subotica će, dakle, i nakon izbora – kada je riječ o lokalnim odnosima, ali i odnosima s Beogradom, Novim Sadom i Budimpeštom – igrati itekako važnu ulogu. Na to (s pravom?) podjednako računaju obje polupomirene strane.

Z. R.

IZBORI 2012.

Lokalni izbori u Vojvodini

Novi Sad – U Novom Sadu uveliko je počela predaja izbornih lista za predstojeće lokalne izbore. Gradsko izborno povjerenstvo dosad je primilo osam izbornih lista. S idejom da Novi Sad u narednom razdoblju bude grad jednakih šansi za sve, kao i da se zapošljavanje u javnim poduzećima ostvaruje putem natječaja, a ne partijske knjižice Ujedinjeni regioni Srbije (URS) predali su svoju listu, a prva na listi je nekadašnja gradonačelnica *Maja Gojković* koja je i ove godine kandidatkinja za gradonačelnicu. Lista nosi naziv »Maja Gojković – Ujedinjeni regioni Srbije«.

Gradskom izbornom povjerenstvu listu je predala i Demokratska stranka. Nositelj liste »Izbor za bolji Novi Sad – Bojan Pajtić« je aktualni gradonačelnik *Igor Pavličić*.

Predstavnici četiriju stranaka – SDPS, PUPS, JS i SPS – također su predali svoju listu i potpisali koalicijski sporazum s idejom da se formira jak socijaldemokratski blok.

Izborna lista Srpske napredne stranke nosi naziv »Pokrenimo Novi Sad – Tomislav Nikolić«. Pred članove SNS-a na listi kandidata za vijećnike gradske skupštine nalaze se i članovi Pokreta socijalista i Nove Srbije. Prvi na listi je kandidat za gradonačelnika, odvjetnik *Miloš Vučević*.

Na izbornoj listi »Liga socijaldemokrata Vojvodine – Novi Sad naša kuća – Nenad Čanak« nositeljica je *Aleksandra Jerkov*, glasnogovornica stranke i zastupnica u skupštini Republike Srbije. Demokratska stranka Srbije predala je listu naziva »Demokratska stranka Srbije – Vojislav Koštunica«, pod sloganom »Biram srpsku Atinu«. Srpska radikalna stranka predala je listu »Srpska radikalna stranka – dr. Aleksandar Martinović«.

Svoje liste predali su i »Udruženi penzioneri i socijalna pravda – Pero Zubac«, izborna lista »Romska demokratska stranka – Tomislav Bokan« i izborna lista »Srpska demokratska stranka – mr. Radivoj Prodanović«.

M. H.

Šid – Listu za predstojeće lokalne izbore u Šidu, do početka ovog tjedna, prvu je predala je Demokratska stranka uz imena 39 kandidata za vijećnike, kao i 500 potpisa za kandidata na pokrajinskim izborima po većinskom sistemu. Kandidat Demokratske stranke na većinskoj listi za pokrajinski parlament je *Bogdan Travica* koga je predložila »Izbor za bolju Vojvodinu dr. Bojan Pajtić«. Inače Demokratska stranka na lokalnom nivou istupa samostalno dok na nivou pokrajine u koaliciji sa Demokratskim savezom Hrvata u Vojvodini. Predane su i liste kandidata za lokalne izbore od strane DSS-a. Nositelj liste je poznati šidski liječnik dr. Krsto Kureš, uz imena 39 kandidata za lokalni parlament. Osim njih listu je predala i Srpska radikalna stranka i Liga socijaldemokrata Vojvodine, ali je njihova lista zbog nepravilnosti vraćena na doradu. Za ovu nedjelju predaju lista najavile su G17+ i Ujedinjeni regioni Srbije.

S. Darabašić

Bač – Predizborna kampanja u općini Bač u punom je jeku. Prema najavama na listiću za Skupštinu općine Bač trebalo bi se naći 8 stranaka ili koalicija, ali dosada su svoje liste predale tek tri. Općinsko izborno povjerenstvo zasad je potvrdilo i proglasilo samo 3 liste: Demokratska stranka, Srpska radikalna stranka, te SPS-PUPS. U tijeku je prikupljanje potpisa birača za Srpsku naprednu

stranku, Ligu socijalista Vojvodine, Demokratski savez vojvođanskih Mađara, te Socijaldemokratsku partiju i Demokratsku stranku Srbije, dok je Liberalno-demokratska partija odustala. Na listi DS-a nalazi se 25 kandidata za mjesto vijećnika u lokalnoj skupštini, a isti je broj predloženih i na listama SRS i SPS-PUPS, koliko ima ukupno mandata u skupštini općine. Kao i na prethodnim izborima, u koaliciji s DS-om je Demokratski savez Hrvata u Vojvodini s jednim predloženim kandidatom iz Vajske. Još treba napomenuti da su različite koalicije na lokalnoj i pokrajinskoj razini te se građani moraju dobro informirati o toj vrsti izborne matematike. Tako primjerice, SDPS na lokalne izbore izlazi samostalno, a na pokrajinske u koaliciji sa SPS-om i PUPS-om. U koaliciji sa SVM-om na lokalne izbore izlazi i DZH, vjerojatno s jednim mandatom, dok ta stranka na pokrajinske izbore izlazi s ostalim manjinskim strankama. Pokret Dveri imao je nekoliko predstavljanja po ovdašnjim mjestima, no još nije poznato na koji će način oni sudjelovati na predstojećim izborima.

Z. Pelajić

Srijemska Mitrovica – Kako je odlučeno na Vijeću stranke i Odboru Podružnice DSHV-a »Srijem«, srijemskomitrovački DSHV na predstojeće lokalne izbore izlazi u koaliciji s Demokratskom strankom, koja se nalazi na rednom broju 1. Na listi za vijećnike za Skupštinu grada Demokratski savez Hrvata u Vojvodini imat će dva kandidata. Kandidat *Damir Pismestirović* nalazi se na sedmom mjestu, dok je kandidat *Edi Tajm* na dvadeset i drugom mjestu. Većina stranaka su predale svoje liste za lokalne izbore. Pod rednim brojem dva se nalazi Demokratska stranka Srbije, dok je pod rednim brojem tri Grupa građana »Vredna Mitrovica« na čijem je čelu sadašnji srijemskomitrovački gradonačelnik *Branislav Nedimović*.

D. Š.

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04) Gradska uprava, Tajništvo za lokalni ekonomski razvoj, gospodarstvo, poljoprivredu, komunalne poslove i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1.

OBAVJEŠTAVA

Da je podnesen zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš od strane nositelja projekta »TELENOR« d.o.o Subotica, Rudić ulica (10. Oktobar) br. 3, za Projekt: Bazne stanice mobilne telefonije »Subotica Metro« na katastarskoj parceli br. 14729/1 k.o. Novi Grad, na teritoriju Grada Subotice.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, II. kat, Stare gradske kuće, soba 226 u periodu od 30. 3. 2012. do 9. 4. 2012. godine, u vremenu od 10 do 12h.

Molimo vas da u roku od 10 dana od dana oglašavanja, dostavite mišljenje o zahtjevu za odlučivanje o potrebi izrade studije o procjeni utjecaja predmetnog objekta na životni okoliš ovom nadležnom tijelu.

LADISLAV SUKNOVIĆ, PREDSEDNIK HKPD-A »MATIJA GUBEC« IZ TAVANKUTA

Tavankut ima kvalitetnu ponudu ruralnog turizma

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

*Nakon prošlogodišnjeg dobivenog priznanja u okviru projekta »Bogatstvo različitosti« i Povelje predsjednika Republike Hrvatske, pokrenule su se kapitalne stvari u našem Društvu * Po prvi put HKPD »Matija Gubec«, zahvaljujući donaciji našeg člana Branka Horvata, nakon 65 godina postojanja, dobiva »krov nad glavom« * Naša glavna ponuda u kontekstu ruralnog turizma se odnosi na slike i predmete od slame, a pored toga neizostavna će biti i gastronomska ponuda*

Turistička ponuda Tavankuta predstavljena je na nedavno održanom sajmu turizma u Berlinu, a sudjelovanje Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« omogućeno je nakon prošlogodišnjeg klastera Istar 21 »Bogatstvo različitosti« u sklopu kojega je ovo selo izabrano među 14 najatraktivnijih u Vojvodini. O mogućnostima razvoja ponude ruralnog turizma Tavankuta i brenda turističke prepoznatljivosti, razgovarali smo s predsjednikom ovog Društva *Ladislavom Suknovićem*, a tema razgovora je bila i očuvanje kulturne baštine Hrvata u Tavankutu.

HR: HKPD »Matija Gubec« i Tavankut su se nedavno predstavili na više prestižnih sajmova turizma u zemlji i inozemstvu – u Beogradu, Budimpešti, Berlinu. Što su podrazumijevali vaši nastupi, koliko ste zadovoljni njima i jesu li oni rezultirali nekim konkretnim dogovorima?

Važnost sudjelovanja na navedenim sajmovima je velika, ne samo za naše Društvo i Tavankut, nego i za cijelu zajednicu. Ovo je bila jedinstvena prigoda, na ovako prestižnim sajmovima, predstaviti

dio kulturne baštine hrvatske zajednice, a mislim da je ovo veliko dostignuće za Tavankut.

Na sajmu turizma u Beogradu bili smo gosti na štandu Turističke organizacije grada Subotice, čime smo učinili atraktivnijim predstavljanje turističkih potencijala Subotice. Na sajmu turizma u Budimpešti nastupili smo skupa s još nekoliko sela u okviru projekta »Bogatstvo različitosti« na štandu Turističke organizacije Vojvodine, a na sajmu u Berlinu na štandu Turističke organizacije Srbije, opet u okviru predstavljanja projekta »Bogatstvo različitosti«.

Moram reći da smo na svim sajmovima bili vrlo zapaženi. Osim vizualnog predstavljanja, o čemu se jako vodilo računa, nastupili smo s promo materijalima tiskanim na mađarskom, njemačkom i engleskom jeziku, tako da je svaki zainteresirani posjetitelj mogao dobiti osnovne informacije o nama i našim ponudama. Naravno, izložili smo suvenire, slike i predmete od slame te organizirali radionice izrade slika i predmeta od slame.

Bila je to prigoda upoznati se s domaćim turističkim djelatnicima, ali i s turističkim

predstavnicima iz zemalja u regiji, koji nam, najrealnije, mogu pripomoći u privlačenju turista. Razgovore smo vodili i na razini zajedničkog nastupa 14 najspremnijih sela za prihvata turista, potom oko plasmana naših suvenira od slame, pa sve do konkretnih ponuda i povezivanja s tour-operatorima i turističkim agencijama.

Iako smo priču o ruralnom turizmu ozbiljnije započeli koncem prošle godine, konkretna interesovanja postoje, a ozbiljniju konkretizaciju naših očekivanja možemo očekivati naredne godine.

HR: Što Tavankut i »Gubec« nastoje ponuditi? Koji su vaši ključni potencijali u ruralnom turizmu i koliko turista godišnje imate, te kakva je suradnja s Turističkom organizacijom grada Subotice?

Vrlo smo realni i svjesni vlastitih kapaciteta, ali se mora

priznati da se na Tavankut dugo, pa još i sada, gledalo s velikom dozom sumnje. Ukoliko bismo promatrali turističku ponudu Grada Subotice, vrlo često, zbog neupućenosti i neznanja, ponuda se svede na »sjenku« Gradske kuće, Palić i pokoji salaš oko Palića. Teritorij Subotice ima daleko veći potencijal i mislim da smo to potvrdili našim zalaganjem, ne samo u predstavljanju Tavankuta, nego i u nastojanju povezivanja ostalih sela, poput Žednika, Đurđina, Male Bosne i drugih, koja imaju puno zanimljivih sadržaja za ponuditi.

Nakon prošlogodišnjeg dobivenog priznanja u okviru projekta »Bogatstvo različitosti« i Povelje predsjednika Republike Hrvatske, pokrenule su se kapitalne stvari u našem Društvu. Po prvi put HKPD »Matija Gubec«, zahvaljujući donaciji našeg člana *Branka Horvata*,

nakon 65 godina postojanja, dobiva »krov nad glavom«. Riječ je o kvalitetnom objektu u središtu Tavankuta, gdje su u tijeku radovi na rekonstrukciji i prilagodbi objekta turističkim potrebama. Pored postojećega galerijskog prostora, suvenirnice, depoa i ureda, u tijeku je opremanje dviju soba za spavanje, dvorane za održavanje seminara, sastanke i domjenke, koja će moći primiti oko 50 osoba. Potom slijedi uređenje dvorišnog dijela, gdje smo imali vrlo zanimljive programe u ljetnim mjesecima. Osim slika i predmeta od slame koji su u ponudi, važno je budućim turistima ponuditi i gastronomske autentične specijalitete koji će se spravljati od domaćih, lokalnih proizvoda i posluživati u etno ambijentu nakašnjeg salaša, sada povezano i uklopljeno sa suvremenim prostorom. Ovaj čin, darivanja nekretnine, ponukao je mnoge plemenite ljude da nam pripomognu u rekonstrukciji i opremanju.

Osim toga, ovih dana nam je priopćena i vijest da je jedna Tavankučanka, podrijetlom, ponukana našim radom i zalaganjem, oporučila svoj rodni dom upravo u cilju pripremanja etno kuće koja je Tavankutu nedostajala u turističkoj ponudi. Dakle, velik broj aktera se uključio i prema našim planovima prvi konkretni rezultati će biti vidljivi već sredinom svibnja kada planiramo svečano otvorenje prostorija.

Naša glavna ponuda, u kontekstu ruralnog turizma, odnosi se na slike i predmete od slame, a pored toga neizostavna će biti i gastronomska ponuda, domaće piće i domaći proizvodi. U suradnji s Osnovnom školom pripremili smo ponude za đачki turizam koji bi sadržao mnoštvo edukativnih aktivnosti i radioničarskih sadržaja. Uz to se intenzivno radi na pripremi i razvoju đачkog zadrugarstva koji bi se također uklopilo u turističku ponudu. S mjesnim župnikom smo u dogovoru oko vjerskih sadržaja koji će zasi-

gurno privući određenu grupu turista.

Neizostavna je i ponuda boravka u prirodi, jer, da podsjetim, cijelom duljinom sa susjednom Mađarskom je divno prostranstvo, šume i pustare, što pruža mogućnost za zanimljive rekreacijske i edukativne sadržaje. Naravno, neizostavna je ponuda vožnje karucama. Upravo je naša aktivnost naišla na veliko zanimanje vlasnika zaprega, koji su se ovom inicijativom organizirali i formirali svoju ponudu za turiste.

Nakon okončanja izbora 14 najboljih sela, uslijedile su promoture, a nakon toga su organizirani posjeti turista, tako da smo već u prosincu i početkom siječnja ove godine imali organizirane posjete domaćih turista Tavankutu. Za sada je to bio boravak do pola dana, ali je želja da dodatnim sadržajima turiste zadržimo u Tavankutu i dulje.

Suradnju s Turističkom organizacijom grada Subotice bih ocijenio kao dobru, sa željom da se dosadašnja suradnja unaprijedi na obostranu korist. Mislim da naše aktivnosti i projekti mogu učiniti turističku ponudu Subotice još atraktivnijom, a s druge strane logistička i edukativna potpora na koju smo spremni je nama dobrodošla.

HR: Prošle godine Tavankut je uvršten među 14 najboljih sela u Srbiji, u sklopu projekta »Istar 21«. Što vas dalje očekuje u sklopu navedenog projekta?

Odmah nakon proglašenja 14 najspremnijih sela, mi smo podnijeli zahtjev za učlanjenje u Klaster, nakon čega smo se uključili u brojne aktivnosti i edukacije koje je Klaster organizirao, upravo u cilju podizanja vlastitih turističkih kapaciteta i javnog nastupa na tržištu. Moram priznati da u početku nismo bili svjesni koji su dometi ovoga projekta. Sada je iza nas početničko formiranje i organiziranje, pa smo u suradnji s Galerijom slika

od slame, Osnovnom školom »Matija Gubec« i župom Srca Isusova, spremni primiti turiste od pola dana, pa do cijelog dana. Zajedničkim snagama smo osmišljavali ponudu i, naravno, u tom zajedničkom radu se izrodilo još mnogo ideja čija je realizacija vrlo moguća i izvjesna.

Ideja je da se i ovih 14 sela međusobno povežu kako bismo među sobom razmijenili iskustva i planove, pronašli zajedničke nastupe i upotpunili dosadašnje projekte. Svakako slijedi daljnji nastup u okviru Klastera, koji će nas prezentirati i u toj ograničenoj dovediti organizirane turističke ture u Tavankut. Slijede nastupi i predstavljanja na sajmovima u regiji, edukacija naših članova, umrežavanje na lokalnoj razini, što se tiče domaćih proizvođača, i potom pripremanje smještajnih kapaciteta.

HR: Što bi razvitak ruralnog turizma konkretno mogao donijeti Tavankučanima?

Naša turistička ponuda se već nalazi na listi ponuda nekoliko domaćih turističkih agencija. Pred nama je sada da dobro odaberemo i umrežimo dovoljan broj udruženja, poljoprivrednih proizvođača, zadruga i svih aktera koji bi mogli ponuditi autentičan lokalni proizvod, koji bi imao sve potrebne kvalitete i uz našu pomoć bio plasiran.

Osim plasmana svojih proizvoda, pojedina kućanstva koja imaju kapacitete mogla bi pružati i usluge prenoćišta.

Zasigurno jest da bi razvoj ruralnog turizma bio velika investicija u budućnost ovoga sela. Dolaskom turista, osobito inozemnih, pospješila bi se prodaja domaćih proizvoda, potom bi određeni žitelji mogli pronaći svoj interes u pružanju različitih usluga vezanih za život na selu, a sve to upakirano u urednost i srdačnost bio bi pravi turistički pogodak. Strani turisti su zasićeni bezličnih hotela i stereotipnih posjeta masovnim turističkim destinacijama. Željni su ljudskog kontakta, prave

opuštene seoske idile u kombinaciji sa srdačnom domaćinskom dobrodošlicom i posvećenosti svakom gostu. Ovakvu ponudu, uz dodatnu edukaciju lokalnog zainteresiranog življa, Tavankut može kvalitetno pružiti. Ukoliko bi svi skupa našli interes, mislim da bi to bila nova gospodarska grana u kojoj bi svatko mogao pronaći dodatnu zaradu. Ako pogledamo inostrane farme, npr. u Mađarskoj i Hrvatskoj, koje su uz primarnu poljoprivrednu proizvodnju ponudile i turističke usluge, razvijaju se daleko brže i sigurnije, a s druge strane imaju besplatnu reklamu svojih proizvoda što zasigurno pospješuje i njihovu prodaju.

HR: HKPD »Matija Gubec« u suradnji s mjesnom školom i Galerijom slamarki iz Tavankuta je pokušavao doći do sredstava iz IPA programa prekogranične suradnje. Kako stojite trenutačno s IPA natječajima i koga planirate za projektnog partnera?

Ove tri institucije su pokušale u dvama navratima aplicirati na IPA raspisane natječeaje. Prvi put je naš projekt negativno ocijenjen na aspektu održivosti, a drugi put je bio loš odabir partnera. Ove aktivnosti su nam puno pomogle u edukativnom smislu, pa se nadamo da ćemo u predstojećim pozivima koji su raspisani ili slijede imati više sreće.

Trenutačno smo u pregovorima s partnerima iz Kačmara i vrlo smo blizu postizanja dogovora, te bi izrada projekta trebala započeti već ovog tjedna. S proširenjem naše djelatnosti i na ruralni turizam, svakako smo postali još atraktivniji za partnere i za proširenje projektnih ponuda. Velik je obujam posla pred nama, s obzirom da imamo određena iskustva s prošlim pozivima, pa se nadamo pozitivnom ishodu.

HR: Kakva je aktualna situacija u HKPD-u »Matija Gubec«? Koje sekcije rade, imate li dovoljno financijskih sredstava za redovitu djelatnost i programe?

Nakon preregistracije i usklađivanja djelatnosti, sukladno Zakonu o udrugama, proširili smo djelatnost u »Gupcu« i pored dosadašnjih sekcija – folklorne, tamburaške i likovno-slamarske, pokrenuli smo i druge projekte i aktivnosti, među kojima su trenutačno najaktivnije pripreme u oblasti ruralnog turizma. Novost je da smo pokrenuli i jedan seoski projekt u suradnji sa školom i dvije voćarske zadruge – Tavankutski festival voća, koji bi u sklopu dosadašnjih aktivnosti dopunio prezentiranje sela u turističko-gospodarskom smislu.

Kada govorimo o financijama, kao i većina neprofitnih udruga, ustvrdili bismo da se planovi i sredstva rijetko podudaraju. Našim zalaganjem, redovitim apliciranjem na natječeaje, uspijevamo zadovoljiti tekuće potrebe. Godišnji plan se usklađuje s prilivom sredstava ili donacija. Upravo zahvaljujući donacijama proširili smo planiranu rekonstrukciju objekta Galerije. Nakon dobivenog priznanja za najspremnije selo u razvoju ruralnog turizma, otvorile su nam se nove mogućnosti kod Pokrajinskog tajništva za privredu u oblasti potpore ruralnom turizmu, što nam puno znači, jer su to uglavnom sredstva investicijske namjene. Mislim da smo vlastitim zalaganjem i medijskim prezentiranjem nakon priznanja i Povelje senzibilizirali tijela domicilne i matične države i druge donatore, pa ove godine očekujemo kvalitetniju financijsku potporu.

HR: Kakvi su odnosi u Tavankutu Hrvata i onih Bunjevaca koji negiraju hrvatsku pripadnost? Koliko te razlike utječu na svakodnevni život i eventualni razvitak mjesta?

Nesuglasice tog tipa su više na razini izoliranih individualnih interpretacija i pokušaja omalovažavanja naših napora. To se, nažalost, dogodilo i kada je Povjerenstvo za ocjenu turističkih kapaciteta bilo u Tavankutu. Ono što je sigurno da su institucije koje imaju čvrste kapacitete, tradiciju, znanje i projektnu ponudu u Tavankutu dobro poznate i ta reputacija je utjecala da su i ostale udruge iz Tavankuta ponudile svoju bezuvjetnu suradnju, bez obzira na svoje opredjeljenje. Nepobitna je činjenica da je upravo zahvaljujući »Gubecu« prošle godine, u okviru projekta »Bogatstvo različitosti«, bilo okupljeno svih 10 udruženja, pa na kraju i bunjevačko. Činjenica jest da su HKPD »Matija Gubec« i njegovi članovi učinili povijesne poteze čime je Tavankut i hrvatska zajednica postala vidljiva i prepoznata na ovome prostoru. Slijedom toga, upravo zahvaljujući našim naporima u razvoju ruralnog turizma Tavankut je nanovo privukao veliku medijsku pozornost. Negiranje hrvatstva od strane pojedinaca je dnevno politikanstvo koje osim lokalnog spletkarenja ne nudi ozbiljnu i kvalitetnu ideju napretka i suradnje. Naše aktivnosti su usmjerene k razvojnoj strategiji Tavankuta, koja podrazumijeva suradnju svih institucija i mislim da smo na dobrome putu, a onaj tko se ne

slaže s tim i ne nudi kvalitetniju alternativu, bojim se da će ostati usamljen u vlastitoj ideji negiranja i kritiziranja.

HR: »Gubec« je prošle godine dobio prestižno priznanje – Povelju predsjednik RH Ive Josipovića za doprinos u očuvanje hrvatske kulture. Upravo u tom kontekstu, kakvom ocjenjujete poziciju hrvatstva u Tavankutu – očuvanosti kulturne baštine, dijalektalne ikavice, broja djece u hrvatskim odjelima?

Povelja predsjednika Republike Hrvatske za nas je iznimno i dosad najveće priznanje koje je naše Društvo dobilo. Zahvalni smo svima koji su prepoznali naš rad i napore i preporučili nas za ovu prestižnu nagradu. Zahvaljujući Povelji, za naš rad i projekte su se još više zainteresirala republička i pokrajinska tijela vlasti, a nadamo se da će se to dogoditi i na lokalnu.

Mislim da neću biti pretenziozan ukoliko kažem da je Povelja predsjednika Republike Hrvatske došla u prave ruke. Određene činjenice i brojne generacije članova to potvrđuju. Podsjetit ću da je HKPD »Matija Gubec« bio pokretač i nositelj brojnih inicijativa i programa koji su se odvijali ne samo u Tavankutu, nego i velikim dijelom u Subotici.

Prošle godine smo proslavili dva jubileja: 65 godina od osnutka i 50 godina organiziranog likovnog stvaralaštva, a brojne manifestacije, izložbe, nastupi, nagrade i projekti govore u prilog očuvanja i unapređenja hrvatske kulturne baštine. »Gubec« je institucija koja skrbi o svojim članovima.

Rad »Gupca« od više desetljeća okarakteriziran je prijateljskom povezanošću, povjerenjem i iskrenošću u radu. Nikada pojedinačni interesi nisu nadvladali želju za očuvanjem institucije, jer smo svjesni uloge koju je »Gubec« imao ne samo u očuvanju kulturne baštine nego i u odgoju brojnih mladih generacija.

Govoreći o ikavici, mislim da je Tavankut, bar što se tiče hrvatsko-bunjevačkog življa, na terenu najizvornijeg očuvanja bunjevačkog dijalekta, bez ikakvih primjesa jezičnih novotarija koje se uporno ugrađuju u »modernu« izučavanje, odnosno pisanje bunjevačkim dijalektom.

Tavankut je jedinstven i po tomu što je suradnja Osnovne škole, Župe, »Gubeca« i Galerije dovedena do te razine da su inicijative, projekti i aktivnosti toliko isprepleteni da smo u nekim stvarima nerazdvojni. Stoga je pitanje upisa u hrvatske odjele naša zajednička zadaća, što je opet uvjetovano percepcijom samih roditelja. Nadam se da ćemo i po tom pitanju imati bolju potporu naših čelnih institucija. Mi činimo svakodnevne napore u prezentiranju i privlačenju pojedinaca pod okrilje naše institucije, gdje mogu doznati sve tražene informacije. U dnevnom smo kontaktu s Osnovnom školom, a vlastitim sredstvima osigurali smo da svaki radni dan svi zainteresirani pojedinci i grupe mogu doći u od 9.00 do 13.00 sati ili u drugom vremenu prema interesovanju, vidjeti i doživjeti našu srdačnost i gostoljubivost.

PROJEKT CENTRA ZA RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA IZ ZRENJANINA

Razmjena iskustava s vojvođanskim manjinama

Centar za razvoj civilnog društva iz Zrenjanina, uz potporu Veleposlanstva Kraljevine Norveške, u periodu veljača – listopad 2012. godine, provodi projekt »Multikulturalizam u Srbiji nije mrtav – poboljšanje ostvarivanja prava pripadnika vlaške nacionalne manjine kroz primjenu primjera dobre prakse vojvođanskih nacionalnih vijeća: mađarskog, slovačkog, hrvatskog, rumunjskog i rusinskog«.

Projekt predviđa održavanje četiri seminara za članove Nacionalnog vijeća vlaške nacionalne manjine i čelnike sedam lokalnih samouprava (Majdanpek, Bor, Petrovac na Mlavi, Kučevo, Žagubica, Zaječar, Negotin), trening za aktiviste organizacija civilnog društva iz istočne Srbije, studijski posjet sudionika seminara i treninga vojvođanskim manjinskim institucijama (srpanj), konferenciju o položaju vlaške nacionalne manjine (rujan) i završnu press konferenciju u Beogradu (rujan).

Dosad su u Kladovu održana dva seminara: Obrazovanje na manjinskim jezicima u Republici Srbiji – mogućnosti, ostvarenja, prepreke na primjeru vlaške zajednice (1. – 3. ožujka) i Službena uporaba manjinskih jezika i pisama u Srbiji – razmjena iskustava između vojvođan-

Miroslav Keveždi, Mato Groznica, Snežana Ilić i Dario Španović

skih manjina i vlaške zajednice (15. – 17. ožujka).

Predavači su bili predstavnici mađarske, hrvatske, rusinske i rumunjske manjinske samouprave, kao i stručnjaci iz oblasti prava manjina. Predstavnici Vlaškog nacionalnog vijeća, vlaških kulturnih i civilnih organizacija, vlaških političkih stranaka, angažirani pojedinci iz vlaške zajednice su živo debatirali s kolegama iz vojvođanskih manjinskih institucija o (ne) implementaciji manjinskih prava Vlaha, položaju vlaške i drugih manjina, podjelama unutar vlaške zajednice, odnosu državnih tijela i tijela lokalne samouprave prema manjinskim samoupravama...

Ispred Hrvatskog nacionalnog vijeća, u svojstvu predavača,

u radu prvog seminara sudjelovao je *Mato Groznica*, koji je održao predavanje na temu: »Obrazovanje na hrvatskom jeziku u Vojvodini« u obliku prikaza stanja u obrazovanju, 10 godina nakon osnutka krovne institucije hrvatske manjinske zajednice u Srbiji. U okviru istog seminara hrvatsku zajednicu je predstavljao i *Dario Španović* koji je imao izlaganje studije slučaja na temu: »Uvođenje predmeta Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u Srijemskoj Mitrovici«.

Mato Groznica je u ime HNV-a sudjelovao i na drugom seminaru gdje je izlagao na temu: »Službena uporaba hrvatskog jezika u Vojvodini«, dok je *Ankica Jukić-Mandić* u okviru istog seminara održala pred-

vanje na temu: »Prevođenje na hrvatski jezik u Skupštini AP Vojvodine«.

S obzirom na podjele unutar vlaške zajednice, sudionici seminara su bili zainteresirani izravno dobiti informacije iz pojedinih oblasti manjinske samouprave, te raspravljati o stanju unutar vojvođanskih manjinskih zajednica, posebice hrvatske, koja je i sama suočena i opterećena tzv. bunjevačkim pitanjem, ali i rusinske koja, također, ispašta zbog podjela unutar zajednice.

Nameće se zaključak da su seminari veoma korisni, ne samo za vlašku zajednicu, nego i za sve druge zajednice, budući da se u konačnici može reći da se većina manjinskih zajednica suočava s istim ili sličnim problemima, bilo da su u pitanju odnosi unutar same zajednice ili da je u pitanju odnos državnih institucija, na svim razinama vlasti spram manjinskih zajednica.

Iskazana je velika želja za nastavkom ovakve ili slične suradnje, te potreba za učestaloj međusobnom komunikacijom i koordinacijom među nacionalnim zajednicama.

Sljedeći seminar »Očuvanje i razvoj manjinskih kultura u Srbiji – razmjena iskustava između vojvođanskih manjina i vlaške zajednice« održava se u Kladovu, od 29. do 31. ožujka.

M. G.

PUTUJTE S **JP »SUBOTICA-TRANS«** NA MEĐUNARODNOJ LINIJI:
SUBOTICA-NOVI SAD-ZAGREB I OSTVARITE ZNAČAJNE POPUSTE.
POLASCI U 8,00 h SVAKOG DANA IZ SUBOTICE I ZAGREBA.

CIJENA KARATA:

DJECA DO 6 GODINA – VOZE SE BESPLATNO.

DJECA OD 6-12 GODINA (POPUST OD 50%) – 1.425,00 DINARA

STUDENTI:

JEDAN SMJER (POPUST OD 20%) – 2.280,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 30%) – 3.990,00 DINARA.

OSTALI:

JEDAN SMJER – 2.850,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 15%) – 4.845,00 DINARA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

Išchezla stoljeća

Piše: dr. Zsombor Szabó

Turistički prospekti imaju zadatak privući putnike, detaljnije objasniti prošlost, značaj pojedinih regija, općina, gradova. Već godinama skupljam takve prospekte, bedekere (turističke vodiče), karte pojedinih gradova.

NETOČNO I NESPOMENUTO

Tako mi je ovih dana došao u ruke turistički prospekt Općine Šid, koju je izdala Turistička organizacija Šida. S velikim zaprepaštenjem sam čitao neke podatke koji su u ovoj publikaciji tiskani. Primjera radi, o Moroviću piše sljedeće: »Selo Morović je od opštinskog cen-

nim dokumentima potječe iz 1456. godine, spominje se kao *castrum* - utvrda, čiji graditelj je bio ban *Ivan od Morovića* (*János Maróti*), koji je umro 1433. godine. Ostaci zidova ove utvrde i danas su visoki preko dva metra. U popis zaštićenih kulturnih dobara pod brojem 500 upisana je Tvrđava u Moroviću, Općina Šid (stanje 1991. godine). O najznačajnijoj srednjovjekovnoj zgradi koja stoji u Moroviću niti spomena, makar netočnog, a riječ je o rimokatoličkoj crkvi koja je podignuta u XII. ili XIII. stoljeću i dan-danas je u funkciji, tako da je na prostorima današnje Vojvodine ovo sigurno najsta-

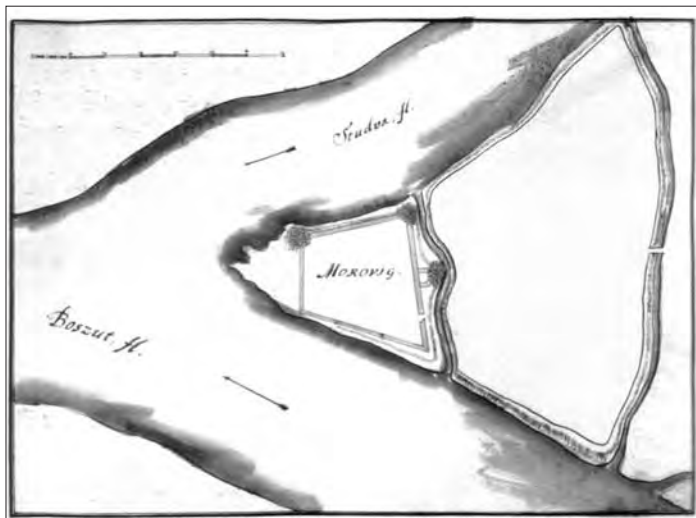
Germani, Goti, Gepidi i Sloveni. Postojanje dokaza o nizu tvrđava na Titelskom bregu, od antičkih vremena do novog veka, takođe potvrđuje nesumnjivo pre svega, strateški značaj ovog područja«. O graditeljima utvrđenog samostanskog komplek-

maju 1526. godine«. Od seobe naroda do Turaka ni riječ o tome koji je narod izgradio i živio u samostanskoj utvrdi i u naselju (samo tri točke), od kojih su Turci zauzeli utvrdnu i grad?!

Sudeći samo po ovim autorima u povijesti ovih mjesta postoji »rupa« od pola milenija. Šest stoljeća je išchezlo, kao da ih nije niti bilo, ili barem nema materijalnih tragova. Malobrojni, uglavnom slučajni arheološki nalazi na području

Ostaci zidova Morovičke tvrđave

Osnova ostataka tvrđave Morović, kraj XVII. stoljeća

tra Šida udaljeno 15 kilometara i po mnogo čemu je posebno. Nalazi se na obalama reka Bosut i Studva, koje premošćuje sa čak četiri mosta. Nekada je bilo sedište Prve kapetanije sve do ukidanja vojne granice 1881. godine. Skromni ostaci nekadašnje Tvrđave Marije Terezije ukazuju na bogatu istoriju ovog kraja.

Ova zadnja konstatacija je potpuno netočna, jer je utvrda sagrađena početkom XV. stoljeća, prvi spomen u pisa-

riji »živi« crkveni objekt. To nije beznačajna stvar, a ona je jednostavno išchezla sudeći po turističkom prospektu.

O GRADITELJIMA NI RIJEČI

U Turističkom informatoru Općine Titel piše: »Prve pisane rimske spomenike nalazimo u razvalinama Titelskog brega krajem I veka nove ere. Tokom perioda seobe naroda na ovim prostorima smenjivali su se Huni, Avari, Protobugari,

sa, čija je slika na naslovnici ovog prospekta, nijedna riječ. Naravno, i u nabranjanju pristiglih naroda ima pogrešaka.

»RUPE« U POVIJESTI

Vasa Stajić (inače korektan kroničar Novog Sada) 1933. godine konstatira: »Novi Sad kao srednjovekovni grad nije bio naročito značajan. Prekoputa Novog Sada diže se 'Gibraltar na Dunavu', današnji Petrovaradin, o njemu turistička karta Fruške gore, ne tako davno izdata¹, ovako piše: tragovi naselja na ovom privlačnom mestu datiraju od oko 2000. godine p.n.e. Registrirani su i materijalni tragovi Kelta, Rimljana, velike seobe naroda... Turci je zauzi-

Novog Sada i Petrovaradina već pobijaju Stajićevu konstataciju, a i mnogobrojni srednjovekovni pisani dokumenti itekako poriču Stajića i konstatacije ostalih pisaca raznih, prije svega turističkih prospekata i prikaza povijesti pojedinih naselja.

Interesantno je da se 2003. godine pojavio novinski članak² čiji nadnaslov glasi: »Velike istorijske enigme, naslov: izgubljeni grad Mačov, podnaslov: U biografiji Šapca zaturilo se nekoliko vekova, a sa njima i temelji prestonice prve kraljevine Srbije« (radi se o kralju Dragutinu *op. aut.*).

Očito je da u poznavanju srednjeg vijeka u našoj državi ima mnogo nedostataka. U sljedećim nastavcima pokušat ćemo naći odgovore zašto je tomu tako.

2 Politika, 26. lipnja 2003. godine

¹ Izdavačka kuća »Prometej«, koordinator izdanja: Pokrajinsko tajništvo za gospodarstvo.

Republika Srbija – Autonomna Pokrajina Vojvodina
POKRAJINSKO TAJNIŠTVO ZA OBRAZOVANJE, UPRAVU I NACIONALNE ZAJEDNICE
21000 NOVI SAD
Bulevar Mihajla Pupina 16
Tel.: +381 21 4213, 421 444
Faks: + 381 21 557 074

Klasa: 128-90-48/2012 Dana: 5. ožujka 2012. godine

Na temelju članka 6. Odluke o raspodjeli proračunskih sredstava Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice, tijelima i organizacijama u čijem radu su u službenoj uporabi jezici i pisma nacionalnih manjina (»Službeni list APV«, br.6/2008), Pokrajinsko tajništvo za upravu i nacionalne zajednice **r a s p i s u j e**

NATJEČAJ

za raspodjelu proračunskih sredstava tijelima i organizacijama u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini u čijem radu su u službenoj uporabi jezici i pisma manjinskih nacionalnih zajednica za 2012. godinu

Sredstva u iznosu od 6.650.000,00 (slovima: šestmilijunašestopedesettisućadinara) dinara će se koristiti za sufinanciranje projekata čiji je cilj unapređivanje prava na službenu uporabu jezika i pisama manjinskih nacionalnih zajednica u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

Pravo sudjelovati na natječaju imaju:

- tijela općine grada na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine, u kojima je Statutom utvrđena službena uporaba jezika i pisama manjinskih nacionalnih zajednica na cijelom teritoriju općine ili grada ili naseljenim mjestima na njihovu teritoriju;
- mjesne samouprave na teritoriju općina i gradova iz prethodnog reda;
- druga tijela, organizacije, službe i ustanove na teritoriju općina i gradova – korisnici proračunskih sredstava, iz retka jedan.

Visina sredstava za raspodjelu utvrđuje se na temelju sljedećih kriterija:

- broj jezika i pisama koji su u službenoj uporabi na cijelom teritoriju općine, grada i naseljenog mjesta;
- postotno sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina čiji su jezici i pisma u službenoj uporabi u ukupnom broju stanovništva;
- ukupni materijalni troškovi potrebni za realizaciju projekata;
- postojanje drugih izvora financiranja projekata;
- kontinuitet u financiranju projekata od strane Tajništva, odnosno traže li se sredstva prvi put.

Rok za podnošenje prijave na natječaj je do 15. travnja 2012. godine.

Prijave na natječaj se podnose isključivo na natječajnim obrascima Tajništva. Kompletan natječajna dokumentacija može se preuzeti u prostorijama Tajništva ili na internetskoj adresi: www.ounz.vojvodina.gov.rs.

Prijave na natječaj se podnose na srpskom jeziku ili na jeziku nacionalne zajednice koji je u službenoj uporabi u Autonomnoj Pokrajini Vojvodini.

Prijave se podnose osobno, predajom pisarnici pokrajinskih tijela uprave u Novom Sadu (zgrada Vlade AP Vojvodine) ili se upućuju poštom na adresu: Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice, Bulevar Mihajla Pupina 16, 21000 Novi Sad.

Prijave na natječaj se dostavljaju u dva primjerka s dvije izjave ovjerene i potpisane od ovlaštene osobe podnositelja prijave, ukoliko se konkuriše po jednom osnovu. Ukoliko se istodobno konkuriše i po drugom osnovu, prijave se dostavljaju ukupno u četiri primjerka, s četiri ovjerene izjave.

Neće se uzeti u razmatranje nepravodobne ili nepotpune prijave, a nedostatak nije po ukazivanju otklonjen, ili se ne odnose na natječajem predviđene namjene ili su podnijete od neovlašćenih osoba.

Korisnik se obvezuje upotrijebiti odobrena sredstva samo za namjene za koje su dodijeljena, a neutrošena sredstva virtumanski vratiti proračunu na odgovarajuću poziciju Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice. Korisnik se obvezuje da o utrošku dodijeljenih sredstava podnese izvješće odmah, a najkasnije do 31. prosinca tekuće godine.

Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice zadržava pravo da od podnositelja prijave po potrebi zatraži dodatnu dokumentaciju, odnosno ispunjenje dodatnih uvjeta ili izade na lice mjesta.

Prijave i priložena dokumentacija se podnositeljima ne vraćaju.

Rezultati natječaja se objavljuju na službenoj internetskoj adresi Tajništva. Tajništvo nije obvezno obrazložiti svoje odluke. Na odluku Tajništva ne može se uložiti žalba ili neki drugi pravni lijek.

Pokrajinski tajnik, mr. Andor Deli

U POVODU 110. OBLJETNICE SMRTI AGE MAMUŽIĆA (1844.-1902.)

Veliki preporoditelj i vrstan političar

Bio je veliki preporoditelj jednog malog dijela hrvatskog naroda u Bačkoj. O tomu svjedoče njegova brojna djela – osnivanje

kulturnih društava, političko djelovanje, tiskanje novina – kojima je cilj bio spriječiti masovnu mađarizaciju svojih sunarodnjaka

U drugoj polovici 19. stoljeća na sceni subotičkog javnog i političkog života pojavljuje se eklatantna figura iz obitelji Mamužić. Osoba koja je poticala i radila na potvrdi nacionalne samobitnosti bunjevačkih Hrvata. Bio je to poznati odvjetnik, kulturni djelatnik i vrstan političar *Augustin Ago Mamužić*. Rođen je 27. travnja, a kršten 28. travnja 1844. godine. Otac mu je bio *Ivan*, a mati je bila od Štefkovičevih.

OBRAZOVANJE

Osnovnu i srednju školu završio je u Subotici. Gvardijan subotičkog franjevačkog samostana fra *Vazul Kovacs* ofm, kao profesor tadašnje gimnazije, s oduševljenjem je znao govoriti o izvrsnom učeniku *Agi Mamužiću*. I sve školske svjedodžbe govore o tome kako je Ago bio doista nadaren učenik, ambiciozan student, jednom riječju talentirani mladić pred kojim je stajala ozbiljna i blistava budućnost.

Ago Mamužić je upisao Pravni fakultet u Pešti, Mađarska, 1. listopada 1865. godine. Poslije završetka pravnih studija i položenih završnih ispita na Sveučilištu u Pešti sa sjajnim uspjehom pojavila se ozbiljna dvojba – gdje početi raditi? Imao je jednake šanse raditi u Pešti, kao i u Subotici. Neki njegovi dobri poznanici govorili su mu kako će u Pešti imati blistavu karijeru i pricali mu sjajnu budućnost. Ali

njegova duša liberalnog svjetonazora nije imala ambicije za velika državno-dužnosnička zvanja i političke položaje u Pešti i zato se on odvažio i opredijelio za Suboticu.

BUNT PROTIV ZAOSTALOSTI

S ove povijesne distance, za mladoga Agu Mamužića s primjerenim uvažavanjem može se reći kako je on bio pobunjenik protiv osiromašenja, kulturnog zaostajanja i propadanja, a osobito nacionalnog ugnjetavanja hrvatsko-bunjevačke populacije, kojoj je i on pripadao (Bunjevaca, Šokaca, Bošnjaka, Raca, Dalmata, Ilira). Područje njegovoga djelovanja je obuhvaćalo regiju gdje je Subotica bila središnje mjesto svih društvenih i gospodarskih događanja i gdje je Ago Mamužić djelovao kao pravnik i odvjetnik. S pravom to razdoblje mladoga Age možemo nazvati buntom, jer je jasno spoznao i osjećao bijedno stanje hrvatsko-bunjevačkog puka, te je kroz snažnu želju dobivao snagu i potrebu pobuniti se protiv toga. Tek kasnije, po završetku studija i kada su se stvorili uvjeti, kada je Ago bio involviran u stvaranje i provedbu preporodnih planova, on punim jedrima ulazi u vode preporoditeljstva s jasnim ciljem i mehanizmima koji mu stoje na raspolaganju da do preporoda i dođe.

Kao odvjetnik, izravno će upoznavati svoje sunarodnjake u mnogim njihovim potrebama. Prvo će zapaziti slabo znanje u

sferi obrazovanja, osiromašenje i raspad obiteljskih zadruga i veliku nepismenost. To zapažanje i dugogodišnje posmatranje svoga puka Ago Mamužić provodi zajedno s biskupom *Ivanom Antunovićem*, prvi s pravničkom erudicijom i diplomatskim šarmom, a drugi s perom u ruci i vjerom u Boga. Sakupljaju informacije i snagu za oštru borbu protiv zaostalosti i političke neosvijesćenosti bunjevačkih Hrvata.

PREPORODITELJSKI RAD

Budno je pratio rezultate Ilirskog preporoda i preporode kod susjednih naroda, Čeha i Slovaka, a naročito Srba u Ugarskoj, kao i onih u državi srpskoj. Smatrao je kako je došlo nužno vrijeme, koje se ne može odgađati, za nešto valjano učiniti svojim bunjevačkim Hrvatima.

Postoji anegdota o tome kako je Ago Mamužić počeo svoju preporoditeljsku karijeru. Neki njegovi životopisci spominju utjecaj djela – spjeva *Ivana Mažuranića* »Smrt Smail-age Čengića«. Ago na poticaj svog uzora Ivana Antunovića uzima to djelo i čita.

Inspiriran idejama iz toga spjeva, Ago razmišlja o svojoj mogućoj ulozi i poslanju među bunjevačkim Hrvatima, koji su potlačeni i žive u velikoj patnji. Anegdota nastavlja kako je Ago Mamužić, po pročitanoj spjevu izmijenio svoj život i rad i usmjerio ga isključivo na opće dobro svojega naroda. Malo je ljudi u to vrijeme koji

su tako snažno utjecali na društveni život bunjevačkih Hrvata i pružali nesebičnu potporu u obrani nacionalnog identiteta. Bio je ključna figura u prijelazu iz 19. u 20. stoljeće u razvoju nacionalne svijesti i promicanju slavenske solidarnosti u okruženju i regiji u kojoj je djelovao. Bio je veliki preporoditelj jednog malog dijela hrvatskog naroda u Bačkoj.

PUBLICIST I NAKLADNIK

Bavio se novinarstvom, a naravno bio je i pravnik. Govorio je javno i pisao, i kao urednik novina i na javnim mjestima. Govorio je hrvatski (bunjevački) i mađarski, da bi ga svi razumjeli. Izdavao je svoj lokalni list 1881. godine »Bácskai Ellenör« (Bački kontrolor). U njemu je objavio mnoge političke i polemičke članke, a bio je i suradnik u »Bunjevačkim i šokačkim novinama«. Književnim prilogima zastupljen je u brošuri: »Bimbok a szabadkai felsőbb osztálya«. Djelo je tiskano u Subotici 1863. godine. Napisao je još dvije knjige. Jednu na mađarskom jeziku »Rasprava o osnovnim školama«, a drugu »Je li naš gradonačelnik vira ili nevira« na hrvatskom jeziku.

Ago Mamužić ostavio je neizbrisive tragove kulturnog političkog i gospodarskog djelovanja. Osnivač je Bunjevačke (Pučke) kasine, osnivač je političke organizacije Bunjevačka stranka, odvjetnik je kasnije u Pučkoj kasini. Član je Školskog odbora, osnivač i član

Bunjevačke školske zadruge, osnivač i član Upravnog odbora Zemljodjelske štedionice, osnivač je i član Savjeta društva za javnu knjižnicu, član je povjerenstva za izradu prijedloga uporabe materinskog jezika u osnovnim školama.

PRIVATNI ŽIVOT

Izabranica i životna suputnica Age Mamužića bila je *Amalija Vojnić Hajduk*, nobilis, kćer *Lacka Vojnića Hajduka*, uglednoga veleposjednika iz Subotice. Mlada i vrlo lijepa djevojka Amalija zapala je za oko Age Mamužića, koji je imao već 44 godine te status izvrsnog političara i daleko poznatog odvjetnika. Vjenčali su se sredinom 1889. godine u crkvi sv. Terezije Avilske u Subotici.

Ago je volio društveni život i njegova kuća je bila uvijek otvorena za susrete i druženje s mnogim relevantnim ljudima iz njegovog vremena, a osobito mu je bilo stalo da svoj dom otvori mladeži. Tako je sa svojim šogorom dr. Josipom Vojnićem Hajdukom došao na ideju za organiziranje nove institucije za mladež bunjevačkih Hrvata pod nazivom Kolo mladeži.

Ago Mamužić nije bio opsjednut bogatstvom i velikim imanjima. On je doduše posjedovao salaš s oko 100 kj. zemlje na Gornjem Verušiću i salaš i vinograd u Tavankutu u Vuković kraju. Odvjetnička kancelarija bila mu je u početku osnovni izvor prihoda, a jedno vrijeme bio je i plaćeni dužnosnik u gradskom poglavarstvu Subotice.

Po svom imovnom stanju ispunjavao je uvjete biti virilistom, tj. stalnim članom gradskog parlamenta, pa je na taj način permanentno bio u središnjici svih događanja u gradskom poglavarstvu. Sve aktivnosti u poglavarstvu bile

su sfera njegovoga interesa. Nazočnost u vrhu gradske uprave mu je omogućila vrlo intenzivno pratiti razvijanje političkih događaja i pozicioniranje bunjevačkih Hrvata u njima. Česti posjeti Pučkoj kasini, opet s druge strane, pružali su mu prigode i susrete s ljudima kojim je bilo stalo što

kih Hrvata. Na svakom koraku je branio i štitio interese svoga naroda. Unosio se svim srcem u problematiku glede budućnosti bunjevačkih Hrvata i ta gorljivost mu je istrošila energiju, ugrozivši njegovo plemenito srce. Preminuo je 21. ožujka 1902. godine u svojoj 58. godini.

se događa u zajednici bunjevačkih Hrvata, kako u obrazovanju tako i u nacionalno-političkim sferama. Prijateljski kontakti s ljudima u Pučkoj kasini omogućili su Agi objektivno i stvarno osluškivanje bila svoga naroda, kojemu je želio svesrdno pomagati.

Ago je bio temperamentan i vrlo energičan čovjek kada su u pitanju bili interesi bunjevač-

Smrt je bila nagla, neočekivana i tim više bolna za njegove najbliže. Cijeli grad je vrlo brzo saznao za tužnu vijest i pohrlio u njegovu kuću izraziti sućut i posljednji put pozdraviti ovog nesebičnog borca za prava i bolji politički i društveni položaj bunjevačkih Hrvata. Sprovod je bio svečan, dostojanstven i nezapamćeno velik. Cijeli grad se digao na noge i

krenuo na sprovod. Kroničari spominju da je bilo toliko svijeta što Subotica do tada nije vidjela. Stizali su brzojavi sućuti sa svih strana i od visoko pozicioniranih društvenih djelatnika iz Pešte i Hrvatske. Svi su izražavali veliko žaljenje za preranu smrt poštovanog Age Mamužića.

PROMOTOR DEMOKRACIJE

Sin iz puka bunjevačkih Hrvata, Ago Mamužić je još u mladosti prigrio sve ono što je poticalo i potvrđivalo samobitnost svoga naroda. Prigrio je i pomoću puka postigao u narodu, a poglavito na razini lokalne samouprave uspio udomaćiti demokraciju kao način života, nasuprot agresivnog ponašanja i najvećeg usiljavanja onih čimbenika (pojedinaца i obiteljskih klanova) svojega doba, koji su se već navikli raspolagati varoškim kruhom, kako to zanimljivo komentiraju kroničari iz njegova vremena.

Bunjevački Hrvati su imali svoje velikane. Ago Mamužić je jedan od njih. Neprijeporno, s njime započinje nova epoha duhovne i kulturne obnove i nacionalnog preobražaja bunjevačkih Hrvata. Svom narodu podario je prve društvene institucije, prvu političku organizaciju. On je svojim požrtvovanim i nesebičnim radom uspio povratiti bunjevačkim Hrvatima nacionalni ponos, prizvati njihovo nacionalno dostojanstvo izgubljeno negdje poslije viteških bojeva na raznim ratištima u južnoj Europi i Balkanu. Njegova je nesumljiva zasluga i demokratizacija političkih i društvenih prilika u drugoj polovici 19. stoljeća u ovom kraju, a konačno i to, njegov je preporodni pokret ustvari spriječio masovnu mađarizaciju bunjevačkih Hrvata u subotičkom kraju.

Lazo Vojnić Hajduk

U SUBOTICI ODRŽANO SAVJETOVANJE O PRAĆENJU IZBORA

Prikriveni politički marketing

Nema razlike između medija na srpskom i najutjecajnijih medija na jezicima

nacionalnih zajednica. Isti rukopis je prepoznatljiv, bez obzira na jezik

i taj se rukopis zove pristranost, istaknuo je Dinko Gruhonjić

Medijsko izvještavanje u izbornom procesu u Srbiji jasno je definirano propozicijama i područje je novinarstva s najjasnije razrađenim pravilima, ali unatoč tomu u medije se proturaju brojne tehnike manipulacije u svrhu promidžbe vlastite stranke kroz prikriveni politički marketing, pa se pozornost javnosti skreće na »naše teme«. Savjet za borbu protiv korupcije u svom jesenašnjem izvješću pokazao je kako su sve te tehnike spinovanja moguće kroz spregu političara, tajkuna i vlasnika medija, pa potom kroz utjecaj na urednike kao i preko novinara, od kojih su pojedini otvoreno angažirani u političkim strankama ili su pak njihovi prikriveni simpatizeri, iznio je Dinko Gruhonjić, predsjednik Nezavisnog društva novinara Vojvodine na savjetovanju o praćenju izbora održanom u Subotici prošlog četvrtka. Ovom skupu, održanom u organizaciji Republičke radiodifuzne agencije i Misije OSCE u Srbiji, osim novinara prisustvovali su i predstavnici nacionalnih vijeća nacionalnih manjina i nevladinih organizacija, kojima su predstavljena pravila i upute RRA koja su mediji dužni poštivati tijekom predizborne kampanje.

Govoreći o specifičnosti izvještavanja u predizbornoj kampanji u Vojvodini, Gruhonjić je ocijenio kako mnogi od novinara nisu dobro obrazovani za praćenje izbora, premda se taj posao ubraja u teže novinske zadatke, te

sugerirao da novinska udruženja inzistiraju na obukama o izvještavanjima u predizbornim kampanjama. On je iznio da analize medijskog izvještavanja u predizbornim danima govore o brojnim primjerima neprofesionalnosti i pristranosti, da velika većina medija boluje od tzv. prikrivenog marketinga, te da favoriziraju one u čijem su vlasništvu ili pod čijim su utjecajem. »Nažalost, tu nema razlike između medija na srpskom i najutjecajnijih medija na jezicima nacionalnih zajednica. S tim što je utjecaj medija na srpskom jeziku na javno mnijenje, naravno, nemjerljivo veći, ali isti rukopis je prepoznatljiv, bez obzira na jezik i taj se rukopis zove pristranost«, istaknuo je Dinko Gruhonjić. On je naveo da vojvođanskim prostorom dominiraju beogradski mediji, dok su ovdašnji mediji ili provincijalizirani ili autoprovincijalizirani, te da se o specifičnim vojvođanskim temama u tzv. velikim medijima izvješćuje malo ili na razini incidenta, a najčešće nikako.

»Vrti se dakle ista matrica koja važi i za cijelu Srbiju. Svugdje se intenzivno grade Potemkinova sela, a vrijedne 'neimare' nitko od nas novinara da priupita kako misle riješiti konkretne probleme građana. Nema nam druge nego da i to istražimo: što su sve političari naobćavali u predizbornim kampanjama, a što su ostvarili za svog mandata, je li ih to ikada itko pitao, ako nije zašto nije, i ako nije kada ćemo

Dinko Gruhonjić

ih to pitati. Jer možda bi građani htjeli konkretno znati što znači ta toliko puta spominjana riječ decentralizacija i kakav im boljitak ona donosi. Možda bi htjeli znati odgovor na pitanje kako zaustaviti odumiranje i starenje Vojvodine u demografskom smislu, ili kako je moguće stvoriti uvjete da nam djeca čim stasaju ne poželeva otići iz Novog Sada ili Subotice«, rekao je Gruhonjić, te dodao kako ovoj sumornoj slici medija pridonosi težak materijalni položaj novinara, mizerne plaće, neisplaćeni honorari, te pozvao novinare i

redakcije da prijave NDNV-u svaki slučaj pritiska. »Uvjerem sam da samo iznošenjem svih tih i glasnih prijetnji novinarima i medijima možemo stvari pomaknuti ponovno naprijed i uvesti još neka pravila. Jer fer je sebi priznati, kako odmiču godine od famoznog 5. listopada 2000., mi imamo sve manje slobodnog prostora za pisanje i objavljivanje, a to se osobito odnosi na vrijeme predizborne kampanje«, rekao je Dinko Gruhonjić.

S. Mamužić

PRIKUPLJANJE POTPISA U MALOM BAJMOKU

Peticija za ljekarnu

Mjesni odbor Demokratske stranke Mali Bajmok organizira prikupljanje potpisa za peticiju građana ove Mjesne zajednice, zbog nepostojanja gradske ljekarne u ovome dijelu grada.

»Ukoliko uprava Ljekarne 'Subotica' smatra da su zahtjevi građana neekonomični, tražimo da ista, u najkraćem roku, obavijesti građane o tome, odnosno obrazloži svoj stav«, ističu iz Mjesnog odbora DS u Malom Bajmoku i dodaju kako obrazloženje, osim ekonomske računice, mora biti utemeljeno i na procjeni koristi koju građani imaju od nepostojanja ljekarne u ovoj mjesnoj zajednici.

NJEGOVANJE I AFIRMIRANJE HRVATSKOG DIJALEKTA U BAČKOJ

Ikavica u uhu od djetinjstva

Sredinom devedesetih godina počela sam sakupljati recepte za jela ovdašnjih bunjevačkih Hrvata i svi recepti će biti objavljeni na dijalektalnoj ikavici, a već dugi niz godina lektoriram i akcentuiram tekstove Alojzija Stantića pisane na bunjevačkoj ikavici, kaže Hilda Heinrich

Hilda Heinrich već se godinama bavi lektoriranjem ikavice u tekstovima vrsnog poznavatelja običaja i života na bunjevačkim salašima, Alojzija Stantića, a pri završetku je rada na kuharu recepata starih jela ovdašnjih bunjevačkih Hrvata. Odrasla je u bunjevačkoj obitelji: djed je Martinković, a majka Suknović iz Gornjeg Tavankuta. Diplomirala je srpskohrvatski jezik na Višoj pedagoškoj školi u Zrenjaninu.

»Ikavica mi je ostala u uhu od djetinjstva, tako se govorilo u kući. Jest da se zovem Hilda Heinrich i kad to kažem, ili kad to netko čuje, onda svi padaju u nesvijest – okud ja znam ikavicu? Otac mi je bio Nijemac, otišao je u rat dok se još nisam ni rodila. Odrasla sam u kući s mamom i bakom ovdje u Subotici, a one su se doselile iz Gornjeg Tavankuta. U našoj se kući govorila bunjevačka ikavica, održavani su naši običaji, a kuhalo se tradicionalno, na način kako su to radile ovdašnje bunjevačke žene«, kaže Hilda Heinrich i prisjeća se davnog vremena kada je sredinom devedesetih godina prošloga stoljeća započela suradnju s Alojzijem Stantićem.

KUHAR RECEPTA STARIH JELA

»Sredinom devedesetih godina počela sam sakupljati recepte za jela ovdašnjih bunjevačkih Hrvata, pa sam se tako za te podatke o načinima spremanja određenih jela raspitala i kod

Kate Stantić i tom sam prilikom upoznala i njenog supruga Alojzija, koji mi je počeo pomagati u radu na kuharu. Tako me je i Alojzije upućivao na naše Bunjevke da mi ispričaju kako su nekada kuhale, a dragocjena je i njegova pomoć glede poznavanja naših starih običaja. U pitanju je kuhanje prema starijim receptima, dakle kako su se nekada spremala jela, radim taj kuhar već puno godina. U jednom me je trenutku pozvao ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov, želeći da vidi taj moj rad. Rekao je da mu se dopada, samo bi trebalo još napisati, naznačiti, koja se vrsta hrane tradicionalno pripremala u vrijeme održavanja raznih narodnih običaja bunjevačkih Hrvata. Recepti su sakupljeni, u kuharu će biti i fotografija, a sada još to sve treba dotjerati, urediti. Svi će recepti biti objavljeni na dijalektalnoj ikavici.«

LEKTORIRANJE I AKCENTUIRANJE IKAVICE

Hilda Heinrich napominje kako je s Alojzijem Stantićem uvijek razgovarala na bunjevačkom govoru i da je uz suradnju na kuharu, vremenom počela lektorirati i akcentuirati njegove tekstove pisane na bunjevačkoj ikavici.

»Lektorirala sam tekst njegove knjige 'Božić na salašu', a sada radim na lekturi Stantićeve knjige 'Od zemunice do salaša'. Lektoriranje Stantićevih tekstova na prvom mjestu znači da sam radila na ujednačava-

nju dijalektalnog izričaja u njegovim tekstovima i nalaženju adekvatnih izraza u korpusu dijalektalnog govora Hrvata u Bačkoj za određene opise njihovih običaja, rada i općenito načina života na salašima. Stantićeve tekstove i akcentuiram da bi se znalo kako se trebaju izgovarati, dakle, kakav treba biti naglasak, a radim i na akcentuaciji dijalektalnog rječnika koji je formirao i kojim se služi ovaj autor. Prilikom rada na knjizi 'Božić na salašu' pomogla sam i u smislu da su određenim detaljima kojih sam se sjetila, dopunjeni opisi običaja koji su vezani uz Božić. Moji su već došli u Suboticu kada sam se rodila, no, veliki dio rodbine je živio u Tavankutu i tako smo često odlazili tamo u goste, naravno i u vrijeme blagdana. Alojzije Stantić je živio na salašu jedan dio svog života i zbog toga on toliko dobro poznaje naše običaje i život na

Hilda Heinrich

salašu«, kaže Hilda Heinrich i ističe kako su Stantićevi tekstovi i knjige vrlo značajni radovi za očuvanje i afirmiranje ikavice, uz druge knjige suvremenih atora koje su napisane na ovom hrvatskom dijalektu.

»Nažalost, još uvijek se mora naglašavati kako je bunjevačka ikavica mjesni, nestandardizirani govor Hrvata u Bačkoj. To se mora isticati zbog nastojanja onih Bunjevaca koji se ne smatraju Hrvatima da novoštokavsku ikavicu predstavljaju kao bunjevački jezik«, zaključuje Hilda Heinrich.

Zvonko Sarić

SPECIJALNA PONUDA:

- Internistički pregled sa EKG, opšti pregled, dermatolog, psiholog, akupunkturolog 900
- Ginekološki pregled sa UZ i PAPA 2200
- Urološki pregled sa UZ 1900

"MEDIC" poliklinika
SUBOTICA,
GEORGI DIMITROVA 5
Tel: 024/553-959, 024/551-595

PETAR VIDAKOVIĆ, UZGAJIVAČ JAGODA

U očekivanju prvog roda

Piše: Dražen Prčić

Povratnik iz Njemačke, teniski trener *Petar Vidaković* odlučio je »bijeli sport« zamijeniti crvenim jagodama i na svojoj plantaži posvetiti se uzgoju ovog sezonskog voća. Konac je ožujka i za koji mjesec sazrijet će prvi plodovi višemjesečnog rada, ali do tada ima još dosta posla koji treba završiti.

»Nakon nekoliko godina provedenih na radu u Njemačkoj, odlučio sam se skupa s obitelji vratiti u rodni grad i započeti neku djelatnost u privatnom aranžmanu. Bilo je nekoliko opcija, da bismo se konačno odlučili za uzgoj jagoda na parceli u Maloj Bosni, veličine 7.000 četvornih metara na kojoj smo posadili 30.000 sadnica«, započeo je Petar svoju priču o jagodama koje mu u posljednje vrijeme zaokupljaju svu pažnju i radno vrijeme.

PRIPREMA

Kako je sve započelo i na koji način je realizirana poslovna ideja?

»Cijela priča o jagodama započela je prošloga svibnja, pronalženjem adekvatnog zemljišta pogodnog za plantažu i izbor je pao na komad zemlje koji se nalazi na samom ulazu u Malu

Bosnu. Potom je uslijedila priprema zemljišta, duboko oranje, posipanje umjetnog i prirodnog gnojiva, stavljanje sredstava protiv štetočina, kapljača, folija, te postavljanje sadnica jagoda. Zasadili smo pet vrsta: »Dora«, »Kleri«, »Pati«, »Alba« i »Rekord«, prve dvije su rane sorte koje bi prve trebale dati roda, potom slijede ostale vrste, pa se očekuje kontinuirani prinos tijekom mjesec i pol dana.«

RADOVI

Koji su sve radovi trebali biti obavljeni tijekom minolog razdoblja?

»Prvo smo morali očupati stare listove koji su ostali od zime kako ne bi 'gušili' nove izdanke, onda smo obavili polijevanje s bakrom radi zaštite od potencijalnih bolesti i onda je uslijedilo postavljanje folija, da bismo sada stigli do dijela u kojem se vrši prihrana biljaka dodacima na bazi magnezija, fosfora i kalcija. Efekt folije na bazi mini staklenika potpomaže ubrzavanju procesa sazrijevanja sadnica, od 3 do 10 dana, i tu se očituje prednost nove tehnologije u dobivanju željenih rezultata i boljih prinosa. Protekla zima nije ostavila nikakvih neželjenih posljedica, jer je snijeg koji je

obilato napadao posve prekrrio sve zasade i dobro ih očuvao od niskih vanjskih temperatura, uz dobru vlažnost zemljišta. No, dolaskom ljepšeg i toplijeg vremena ponovno dolazi razdoblje u kojem se treba intenzivnije baviti zalijevanjem, zasad je to dva puta tjedno, ali kada bude toplije morat će se navodnjavati još više i učestalije.«

DJELATNO VRIJEME

Kako izgleda jedan radni dan uzgajivača jagoda?

»Najbolja stvar u ovom poslu je fleksibilnost djelatnog vremena u kojoj čovjek sam određuje prioritete i nije uvjetovan striktnim vremenskim razdobljem, kako je to godinama bilo u Njemačkoj. Ovisno o danu, posao započinje između 8 i 9 sati izjutra i traje negdje do 15 sati. Naravno, ukoliko se mora intenzivno baviti određenim poslovima koji ne dopuštaju odlaganje, onda se radi i po deset do dvanaest sati dnevno. S obzirom da se radi o velikoj parceli s mnogo sadnica, u pojedinim fazama posla se mora angažirati i pomoć dodatne radne snage bez koje se ne bi mogao efektno završiti započeti posao. Na posljednjim radovima oko postavljanja folije sudjelovalo je petnaest ljudi i uspjeli smo sve dovršiti na vrijeme, jer je u pitanju vrlo osjetljiv posao

u kojem se sve radi u čučecem stavu i isključivo uz pomoć deset prstiju. Osobito u prvim stadijima, dok se sadnice nisu dobro ukorijenile, a sada je sve to jače i stabilnije, pa je i posao znatno lakši.«

PIJESAK ILI ZEMLJA

Je li bolje uzgajati jagode na pijesku ili na zemlji?

»Stručnjaci kažu kako je za nijansu uzgoj bolji i na određen način jednostavniji na pijesku, jer je lakše pratiti i dozirati zalijevanje sadnica, za razliku od uzgoja na zemlji gdje uvijek ima određenih odstupanja. Naša plantaža je na zemlji, ali od ove godine planiramo uzgoj i na jednoj novoj lokaciji na Kelebiju, koja se nalazi na pijesku, pa bismo objedinili ove dvije podloge i imali jagode i sa zemlje i s pijeska.«

ROD

Kakav prinos očekujete u prvoj sezoni?

»Uvijek je nezahvalno unaprijed govoriti o budućem prinosu, ali prema procjenama stručnjaka očekuje se rod od oko 20 tona. Jagode će biti prodavane izravno na štandu koji će se nalaziti na samoj plantaži, te svim zainteresiranim kupcima na veliko i malo.«

PROŠIRENO PRAVO NA BESPLATNU STOMATOLOŠKU ZDRAVSTVENU ZAŠTITU

Studenti besplatno kod stomatologa

*Usluge liječenja zuba i usta ranije su besplatno pružane djeci i mladima do 18 godina, a od 1. siječnja ovim pravom obuhvaćeni su svi mladi na školovanju, do 26 godine, tj. pravo je prošireno i na studente * Novim propisima besplatna stomatološka zdravstvena zaštita omogućena je i socijalno najugroženijima, poput nezaposlenih ili primatelja socijalne pomoći, uz potvrdu koju izdaje Filijala Fonda za zdravstveno osiguranje*

Uz djecu i mlade do 18 godina, kao i trudnice i roditelje, od 1. siječnja pravo na besplatno korištenje osnovne stomatološke zaštite imaju i studenti, tj. svi mladi na školovanju, do 26 godina. Pravo ostvaruju time što u zubnoj ambulanti uz zdravstvenu knjižicu prikazuju i dokaz da su na školovanju, odnosno indeks. Pri tome nije bitno gdje se školuju, u zemlji ili izvan granica. »Pravo da dobiju besplatnu stomatološku zdravstvenu zaštitu odnosi se i na studente koji se školuju izvan Srbije, ukoliko su naši osiguranici i imaju našu zdravstvenu knjižicu, a uslugu ostvaruju ovdje. Za ostvarivanje usluge naših osiguranika prihva-

MANJE IH JE OD OČEKIVANOG

Tri mjeseca nakon što je i studentima omogućeno da najčešće stomatološke intervencije obavljaju bez plaćanja, začudo, nema većeg interesovanja mladih. U Stomatološkoj službi očekivalo se da će studenti u većem broju koristiti ovu mogućnost. »Bilo je vrijeme ispitnih rokova ...«, navodi jedan od mogućih razloga za nedovoljno zanimanje studenata dr. *Milena Stanković Abadžić*, načelnica Stomatološke službe u okviru subotičkog Doma zdravlja, kao i to da je uvijek potrebno izvjesno vrijeme dok nove informacije o uslugama stignu do svih kojima su namijenjene. »Besplatne stomatološke usluge podrazumijevaju snimanje, liječenje, plombiranje, vađenje zuba, kirurške intervencije i tome slično, ali usluge zubne protetike i fiksne ortodoncije ne mogu ostvariti besplatno, te se usluge plaćaju.«

Studenti se mogu javiti u Stomatološku polikliniku (gdje se nalazi »Ogranak 7«) ili u kvartovne zubne ambulante, ali im preporučuju srednjoškolske ambulante u Tehničkoj školi i Gimnaziji »Svetozar Marković«, »generacijski« najbliže. Zubne kvartovne ambulante u gradu i selima su sljedeće: »Ogranak 2 Beogradski put 45, »Ogranak 4« Karađorđev put 55, »Ogranak 6« Segedinski put 42, »Ogranak 8« u Aleksandrovu, zatim na Paliću, u Čantaviru, Starom Žedniku, Bajmoku i Tavankutu.

Miroslav Marković

ćamo školske potvrde iz bilo koje zemlje svijeta«, pojašnjava *Miroslav Marković*, načelnik Odjela zdravstvenog osiguranja u Filijali za Sjevernobački okrug Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje.

Primjerice, školska djeca i studenti zdravstveno osigurani preko svojih roditelja, u stomatološkoj ambulanti prikazuju ovjerenu zdravstvenu knjižicu, što je dokaz da su članovi obitelji osiguranika, i školsku potvrdu ili indeks kao dokaz da su na školovanju.

dr. Milena Stanković Abadžić

IZDANO TISUĆU POTVRDA

Za razliku od mlade generacije, znatno je povećan broj pacijenata koji se od 1. siječnja javljaju radi besplatnih usluga, a pripadaju socijalno ugroženim kategorijama, te ovo novo pravo ostvaruju na osnovi potvrda izdanih u Filijali zdravstvenog osiguranja. »U povećanom broju su kod naših stomatologa. Kao da su jedva dočekali da ostvare prava na besplatnu stomatološku zdravstvenu zaštitu«, iznosi načelnica Stomatološke službe.

Naime, izmjene i dopune Zakona o zdravstvenom osiguranju, kojima su prava na besplatnu stomatološku zdravstvenu zaštitu proširena na studente i socijalno ugrožene kategorije osiguranika, donijete su u kolovozu, ali s odloženom primjenom od 1. siječnja 2012. godine. Za vrlo kratko vrijeme u Filijali je izdano 1000 potvrda kao osnova za besplatnu uslugu. U najkraćem, to su kategorije osiguranika iz članka 22 Zakona o zdravstvenom osiguranju, kao

što su, na primjer, nezaposlene osobe, materijalno neosigurane osobe, korisnici stalnih novčanih pomoći, kao i stariji od 65 godina koji nisu ostvarili pravo na mirovinu. »Najkraće rečeno, to su sve osobe kojima u zdravstvenoj knjižici piše da je obveznik doprinosa za zdravstveno osiguranje proračun Republike Srbije. Također se odnosi i na osobe kod kojih je tijekom života uslijed ozljeda ili oboljenja došlo do gubitka pojedinih fizičkih ili psihičkih funkcija, zbog čega je postalo otežano obavljanje aktivnosti svakodnevnog života, a to su osobe s utvrđenim pravom na tuđu pomoć i njegu prema propisima iz mirovinsko-invalidskog osiguranja ili prema propisima o socijalnoj zaštiti«, navodi *Miroslav Marković*.

Kod pojedinih navedenih kategorija dokazuje se imovinski status, tj. da su mjesečna primanja za samca manja od 23.337 dinara, a u obiteljima po članu kućanstva da su manja od 17.952 dinara.

K. Korponaić

PREDSTAVLJEN PROJEKT »ŽIVOT I DJELO STJEPANA ADŽIĆA (1730. – 1789.)« U VAJSKOJ

Tri vrijedne knjige

HKPU »Zora« i MO DSHV-a Vajska organizirali su u subotu, 24. ožujka, u prostorijama župnog ureda sv. Jurja u Vajskoj predstavljanje triju knjiga *Stjepana Adžića* objavljenih u sklopu kulturnoga, nakladničkog i znanstveno-istraživačkog projekta »Život i djelo Stjepana Adžića (1730. – 1789.)«. O proznim djelima, okružnicama i dopisima, te o prigodnicama objavljenim u okviru sabranih djela ovoga vrsnog pisca, ali gotovo zaboravljenog i nepoznatog u hrvatskom korpusu, govorili su: dipl. ing. *Andrija Matić*, inicijator projekta, predsjednik Duhovnog hrašća, župnik i dekan Drenovačkog dekanata *Marko Đidara*, voditeljica projekta dr. sc. *Anica Bilić* (Centar za znanstveni rad HAZU u Vinkovcima), te mons. *Luka Marijanović*, profesor u mirovini KBF-a u Đakovu. Izdanjem treće knjige zaokružena je edicija sabranih djela, a slijedi znanstveni skup o Stjepanu Adžiću iz Rajevega sela, koji je gimnaziju završio u Iloku i Vukovaru, a školovao se u Pečuhu, gdje je bio pitomac, svećenik, rektor, kanonik i vanjski vikar pečuškog biskupa za Slavoniju.

Među brojnom publikom iz Vajske i okolnih mjesta, ovom kulturnom događaju, moderator je bio tajnik HNV-a *Željko Pakledinac*, koji je uz predsjed-

nika »Zore« *Ivana Šimunovića* bio domaćin skupa.

U obraćanju publici ing. Mata Matarić je pohvalio mladu kulturnu udrugu »Zora« kao i druge udruge koje djeluju u ovome kraju, te dodao: »Aktivnosti Crkve, politike i kulture tri su kolosjeka koje nas, Hrvate u Vojvodini obilježavaju, a koji vode do potrebnog jedinstva vjere, kulture i politike našega naroda«.

UGLEDNICI SAMOSTANA U BAČU

Prije nego što su gosti predstavili aktualni projekt, suradnik »Zore« iz Plavne, *Zvonimir Pelajić* podsjetio je na veliku prošlost grada Bača, ulogu franjevac i franjevačkog samostana u ovome kraju, te na društvene prilike u XVIII. stoljeću, vremenu kada je znameniti Stjepan Adžić, vjerojatno, boravio u ovome mjestu.

»U franjevačkom životu Bač je važio za dobro uređenu zajednicu. U njemu je 1738. godine održan kapitul, nekoliko je puta novicijalska kuća, pa filozofsko učilište, a u njemu djeluje pučka škola te je prvo biskupijsko sjemenište Bačke biskupije (1925.). Kroz Bački samostan prošli su mnogi ugledni pisci i kulturni djelatnici: *Antun Pavlović*, *Josip Janković*, *Luka Čilić*, *Josip Jakošić*, *Josip Stojanović*, *Petar Katančić*, *Dominik Ignjat*

Martinović. U bogatoj samostanskoj knjižnici pronađen je i prvi primjerak knjige »Razgovor ugodni naroda slovinskog« *Andrije Kačića Miočića*...«

Župnik i dekan Drenovačkog dekanata i predsjednik Duhovnog hrašća, udruge vjere i kulture »Drenovci«, *Marko Đidara* govorio je o simboličnom značenju naziva te udruge u kojoj se uvijek može naći duhovni mir, spokoj i ljepota druženja, gdje svaki sastanak završava »razgovorom ugodnim«, nakon čega se okupljeni mirno vraćaju svojim domovima. To bi mogao biti lijep primjer i korisna pouka i našim članovima brojnih kulturnih udruga.

DOBRO URAĐEN POSAO

Voditeljica projekta dr. sc. *Anica Bilić* na početku svoga izlaganja pohvalila je inicijatora projekta, agilnog *Andriju Matića*.

»Zadovoljna sam knjigom i cijelom edicijom, jer su radili pravi stručnjaci koji su ekspertno uradili svoj posao. Dali smo čitateljima u ruke tri vrlo vrijedne knjige jednog iznimno važnog pisca iz XVIII. stoljeća, koji je bio zaboravljen, a njegovi rukopisi razasuti po našim i mađarskim arhivima. Objavili smo tekstove na latinskom i u prijevodu na hrvatski jezik. Treća knjiga donosi 11 prigodnih pjesama Stjepana Adžića koje su nastale od 1767.

do 1788. godine. Najveći broj je nastao kada je Adžić vršio dužnost vanjskog vikara«, istaknula je dr. *Anica Bilić*. Potom je dodala da su Prigodnice pisane heksametrima, složene u elegijske distihe... »Sve su posvećene onodobnim istaknutim pojedincima u crkvenom, svetovnom, društvenom, političkom i kulturnom životu. Uglavnom su inauguracijske i sve se mogu podvesti u nazivnik neoklasicizma i latinizma u XVIII. stoljeću, a time se Stjepan Adžić potvrđuje kao prvorazredni pjesnik, što su potvrdili i klasični filozofi«, rekla je urednica edicije.

Dr. sc. *Bilić* je predložila da se Franjevački samostan u Baču i njegov predstojnik fra *Josip Špehar* uključe u skorašnji znanstveni skup o Stjepanu Adžiću na kome bi se detaljno prikazalo XVIII. stoljeće, kada je u ovome samostanu boravio i Stjepan Adžić.

Mons. *Luka Mandić* je u svome govoru rekao: »Dosita možemo govoriti o jednom velikom čovjeku koji je imao važnu ulogu u objedinjavanju Đakovačke biskupije. Ne samo da je bio na vrhu hijerarhijske crkvene ljestvice, zamjenik biskupa, prije toga župnik u Tovarniku i Nijemcima, osnivao je škole, pisao je i ostavio tragove. Njegova djela su objavljena zaslugom HAZU-u Vinkovci pod vodstvom dr. sc. *Anice Bilić* i Duhovnog hrašća Drenovci«.

Prof. *Marijanović* naglasio je da Adžićevo vrijeme tek dolazi, te da su, kao što je na početku rečeno, politika, kultura i Crkva doista isprepleteni, a Adžić nam u tome može biti uzorom.

Na početku i završetku skupa publici se, svojim pjesmama, obratio poznati pjesnik koji stvara na šokačkoj ikavici *Josip Dumendžić Meštar*, te je na taj način uljepšao i oslikao tijek ovog kulturnog događaja.

Nakon službenog dijela gosti su ostali još neko vrijeme na domjenku, druženju i »razgovoru ugodnom«.

Zvonimir Pelajić

MJEŠTANI NENADIĆA NA UPORABU DOBILI ZGRADU NEKADAŠNJE ŠKOLE

Prostor će prilagoditi svojim potrebama

Zgradu staru više od 80 godina mještani Nenadića žele obnoviti i napraviti prostor namijenjen raznim saržajima koji će koristiti prije svega mladima

Salaško naselje Nenadić na putu Gakovo – Sombor, gdje većinu stanovništva čine Hrvati, prvo je u okolici Sombora koje će na uporabu dobiti zgradu nekadašnje salaške osnovne škole. Objekt je preko 15 godina prazan, ne održava se, a mještani Nenadića planiraju u nekadašnjoj školi napraviti prostor prilagođen svojim potrebama. Za njih je ovo značajno jer u ovom salaškom naselju ne postoji prostor gdje bi se okupljali mještani i organizirali različite vrste programa.

Ivan Jozić

KORAK PO KORAK

»Prije 16 godina završio sam ovdje treći razred osnovne škole i to je bila posljednja generacija trećeg razreda koja je izašla iz škole u Nenadiću. Poslije toga, škola koja je imala vrtić i tri razreda zatvorena je i otada nema nikakvu namjenu. Mještani Nenadića su prije nekoliko godina popravili krov i malo sredili zgradu da se ne bi srušila. Kakva će joj biti namjena sada kada i službeno dobijemo zgradu na uporabu, dogovoriti ćemo se. Složni smo i neće biti problem

da se dogovorimo oko korištenja nekadašnje škole i njenog održavanja. U Nenadiću ima oko 50 mladih od 12 do 25 godina, i inače se nedjeljom sakupljamo na igralištu iza škole«, kaže dvadesetogodišnji Ivan Ispanović. Predstavnik Nenadića u Savjetu Mjesne zajednice »Gornja varoš« Ivan Jozić kaže da je jedan od razloga što mještani na korištenje traže nekadašnju školu i želja da se sačuva zgrada u kojoj su mnoge generacije pohađale dio osnovne škole. »Za što će zgrada služiti odlučit ćemo sami na zboru građana. Pokušat ćemo naći financijsku pomoć za obnavljanje školske zgrade, a ako ne uspijemo, krenut ćemo sami korak po korak«, kaže Jozić. Imali su u Nenadiću želju i da na korištenje dobiju nekadašnji dom kulture, ali će ta zgrada biti predmet restitucije pa se od te ideje odustalo.

MJESTO ZA OKUPLJANJE MLADIH

Realizaciji ideje da se stanovnicima Nenadića na uporabu da zgrada nekadašnje škole puno je pomogao Mata Matarić, član Gradskog vijeća Grada Sombor, i sam stanovnik Nenadića. »Povjerenstvo Gradskog vijeća

Škola u Nenadiću

obišlo je 11 salaških naselja u okolici Sombora. U većini naselja nekadašnji domovi kulture se ne koriste. U nekim salašima toliko su devastirani da su jedino za rušenje. Tako su domovi kulture prazni i zapušteni, a mladi se okupljaju u kućama ili kafićima. To me je i ponukalo da tražimo na korištenje školu koja je još u dobrom stanju i koja bi se uz malu novčanu potporu mogla urediti i prilagoditi u prostor za okupljanje mladih. Dobili smo suglasnost Gradskog vijeća, ugovor je napravljen i preostalo je još da Mjesna zajednica »Gornja varoš« potpiše ugovor i time školu da na korištenje mještanima Nenadića«, kaže Matarić. Školska zgrada napravljena je 30-ih godina prošlog stoljeća. Stariji mještani sjećaju se da su

50-ih godina prošlog stoljeća dobivali svjedodžbe u kojima je pisalo da se kao jezik učio

Mata Matarić

hrvatski, a učitelj je bio Franja Pavletić. Iako u Nenadiću škole nema više od 15 godina na ulazu i dalje stoji natpis Osnovna škola »Bratstvo – jedinstvo«, područno odjeljenje Nenadić.

Osim što su uspjeli dobiti na korištenje nekadašnju školu u Nenadiću, dobili su i pet kilometara biciklističke staze, ADSL, a ove godine očekuje se i vodovod, te je najavljeno i poboljšanje snabdijevanja električnom energijom. U Nenadiću u stotinjak salaša živi oko 400 stanovnika.

Zlata Vasiljević

Ivan Ispanović ispred škole

UKLONJEN DIVLJI DEPONIJ

Čuvati životni okoliš

Na cesti koja vodi od Vašice k Ilincima, u šidskoj općini, nalazi se mjesto koje je mjesecima predstavljalo pravu sramotu i potencijalni izvor zaraze za mještane ovih mjesta. Uz cestu, pokraj velike hrpe otpada, bačene su i uginule životinje tako da je prizor bio više no ružan, a da se ne govori o neugodnom mirisu koji se širio uokolo. Već dulje vrijeme mještani Vašice i Ilinaca se nisu mogli izboriti s ovim problemom, a, kako tvrde, ne bacaju otpad oni nego stanovnici okolnih mjesta Erdevika, Morovića, Višnjiceva, koji najčešće noću donose smeće i trupla životinja. Najgore je ljudima koji imaju njivu pokraj divljeg deponija, pa im usjevi zbog velikog broja glodavaca s obližnjeg deponija propadaju. Sava Stojšić jedan je od onih koji su imali veliku štetu na njivi: »Držao sam ovce, obrađujem njive ovdje i svakodnevno se susrećem s ljudima koji ovdje ostavljaju otpad. Noću bacaju uginule životinje, pa je teško uhvatiti počinitelja. Veliku štetu sam imao prošle godine kada su mi glodavci s deponija pojeli dva reda soje, a da ne govorim koliko sam puta dosad zatekao uginule životinje na svojoj njivi, pa sam ih morao odnositi na deponij. Ni nadničari neće ovdje raditi zbog neugodnog mirisa koji se širi uokolo«.

Mještani su se obratili za pomoć Mjesnoj zajednici, a poslije i općini Šid. Tijekom ovog tjedna počeli su radovi na sanaciji deponija, što je financirala općina Šid. Predsjednica Općine Nataša Cvjetković sa suradnicima obišla je mještane ovih sela, kao i deponij. Prilikom posjeta je istaknula: »Ovo je šesnaesti divlji deponij koji smo očistili unatrag tri godine i moram priznati, dok gledam sve ovo, da sam razočarana načinom na koji se ljudi ponašaju prema životnom okolišu. Neka ovo bude apel građanima šidske općine, jer sva ona sredstva koja su uložena u sanaciju su naša sredstva i žao mi je što ih moramo trošiti na ovakve stvari.

S malo savjesnosti, volje i pažnje jednih prema drugima, ali i prema životnom okolišu možemo postići mnogo toga kako bi naša općina postala primjer.« Prema riječima Biljane Krč, članice općinskog Vijeća za komunalne djelatnosti, vrijednost radova na čišćenju ovog deponija iznosila je 300.000 dinara, a sredstva su izdvojena iz proračuna Fonda za zaštitu životnog okoliša. Sve je sada na mještanima, tj. hoće li ubuduće voditi računa o životnom okolišu ne bi li sami sebi omogućili bolje uvjete za život.

S. Darabašić

POČETAK PROLJEĆA U BAČKOM MONOŠTORU

Sadnja drveća i cvijeća

Početak najljepšeg godišnjeg doba u Bačkom je Monoštoru ove godine obilježen akcijom sadnje drveća i cvijeća.

Zahvaljujući Javno-komunalnom poduzeću »Čistoća« iz Sombora, koje je doniralo sadni materijal, petnaestak volontera, opremljenih kopačama, grabljama i dobrom voljom, bilo je angažirano na uljepšavanju svoga sela. Svjesna značaja urednosti i

čistoće sela, Mjesna zajednica Bački Monoštor inicirala je ovu akciju, u cilju ozelenjivanja pojedinih mjesta u selu. Znamo za izreku koja kaže da je jedna od bitnijih stvari koju čovjek treba uraditi u svome životu – posaditi barem jedno drvo!

JKP »Čistoća« ovom prilikom donirala je sadnice sibirskog brijesta, breze i javora, rasad žbunastog ukrasnog bilja, kao i rasad cvijeća daninoć. Sadnice drveća i žbunja raspoređene su na prostoru Eko-rekreacijskog centra i nogometnog terena »Na Doli«, ispred zgrade Mjesne zajednice i kod Nove kapele. Cvijeće je posađeno u Parku Davida Reedera, ispred knjižnice, tako da sada središte sela doista svjedoči dolasku proljeća.

Planiraju se i brojne druge aktivnosti na uređenju javnih površina i objekata u selu, a uz vrijedne ruke i malo volje, sigurni smo da će se one i realizirati.

Z. Mitić

OBILJEŽEN DAN OŠ »IVAN GORAN KOVAČIĆ« U SONTI

Razdragano proljeće

Proslava dana sončanske Osnovne škole, koja nosi ime velika na hrvatske književnosti Ivana Gorana Kovačića, upriličena je na dan rođenja pjesnika, 21. ožujka. Uz prigodan sportski i kulturno-umjetnički program učenika svih dobi pozdravljeno je i

proljeće. Pokraj učenika, roditelja i nastavnika proslavi su nazočili i predstavnici lokalne samouprave, predvođeni predsjednikom Općine Apatin dr. *Živoradom Smiljanićem*, te ravnatelj ostalih osnovnih i srednjih škola s područja apatinske općine. U sportskoj dvorani održano je neslužbeno prvenstvo učenika osnovnih škola apatinske općine u malom nogometu. Uvjerljivi pobjednici bili su domaćini. Središnji dio proslave, uz bogat kulturno-umjetnički program održan je u prepunoj dvorani Doma kulture. Brojne uzvanike, učenike, uposlenike i roditelje pozdravio je ravnatelj škole *Zvonko Tadijan*, a najistaknutijim učenicima dodijelio je i diplome za postignute uspjehe.

U jednosatnom programu koji je uslijedio, učenici od prvog do osmog razreda pokazali su svoje umijeće na pozornici. Lepršavost plesa, čarolija stihova i uvjerljivost glume za sve vrijeme su bogato nagrađivani burnim pljeskom iz gledališta. Tako su djeca na najbolji način pokazala kako su im srca, bez obzira na smanjenje broja učenika iz godine u godinu, još uvijek velika i puna ljubavi, ili, kako je simpatično konstatirao jedan prvašić: »Malo nas je, al nas ima!«.

Ivan Andrašić

APATINCI NA SAJMU TURIZMA U MOSKVI

Predstavljeni bogati turistički potencijali

Na Međunarodnom sajmu turizma u Moskvi, održanom prošloga tjedna, sudjelovalo je 15 izlagača iz Srbije. Osim Turističke organizacije Srbije, na zajedničkom štandu, svoje ponude su predstavile i Turistička organizacija Vojvodine i Turistička organizacija Beograda. Ruskom tržištu predstavljena je ukupna turistička ponuda naše zemlje, s akcentom na gastronomiji, kratkim odmorima u gradovima, kulturnom turizmu, glazbene i sportske manifestacije, prirodne ljepote Podunavlja i seoski turizam. Bogate potencijale općine Apatin predstavili su predsjednik Turističke organizacije *Mile Đukić* i zamjenik predsjednika općine Apatin *Miodrag Bakić*. Tijekom sajma turistički djelatnici iz Srbije sudjelovali su na većem broju sastanaka s vodećim organizatorima turističkih putovanja koji su zainteresirani za destinacije u Srbiji, gdje je prošle godine boravilo 25.236 ruskih turista koji su ostvarili 75.308 noćenja. »Općina Apatin ima puno toga za ponuditi turistima iz cijelog svijeta, pa tako i iz Rusije. Naše pojavljivanje na ovom sajmu je vrlo bitno,

jer želimo naći svoje mjesto na turističkoj mapi Srbije. Imamo bogate prirodne resurse, nekoliko etničkih zajednica sa svim bogatstvima svoje tradicije, bogatu povijest s velikim brojem očuvanih lokaliteta, pa smo na te ponude i stavili naglasak«, kaže Miodrag Bakić.

Ivan Andrašić

BICIKLISTIČKI POZDRAV PROLJEĆU

Više od 200 sudionika

Prošle su subote članovi Udruge BikeMyDay organizirali prvu ovogodišnju biciklijadu uz sudjelovanje preko 200 zaljubljenika u život na dva kotača. Sudionici utrke, mahom iz Osijeka i okolice, ovogodišnju su rekreativnu rutu od oko 55 kilometara započeli na Mostu mladosti, Osječanima poznatijem kao pješački most na Dravi. Nakon toga su Dunavskom rutom, uspostavljenom prije par godina koja Osijek spaja s naseljima s druge strane Dunava, stigli do Monoštora i Sombora, ali samo do Tikveša, a onda natrag za Osijek, preko poljoprivrednog i turističkog gospodarstva Orlov put gdje su predahnuli uz slantan grah.

Boris Matešić, član Uprave BikeMyDay-a i jedan od organizatora, priznaje da je očekivao veći odziv, jer su na prošle dvije, tri biciklijade imali više od tisuću sudionika. Kako kaže Boris, ovo druženje nema dobnu granicu, pa ima sudionika od 10 do 75 godina. Dodaje i da su prošle godine imali dvije uspješne biciklijade, a pohvalio se da su tada imali i grupu mladih Subotičana koji su nagovijestili ponovni dolazak u Osijek, ali i pozvali Osječane da biciklima obidu Suboticu i Palić.

Poziv na ovogodišnju biciklijadu sadržavao je i obavijest da se svaki sudionik može prijaviti za grah, a s obzirom da je zanimanje bilo veliko, dogovorili su s obitelji *Gusan* dolazak čitave grupe na njihovo obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo Orlov put, nedaleko od Bilja. Inače, ruta ide preko Kopačkog rita, Kormorana do Tikveša, pa natrag preko Bilja do Osijeka, duljine je 55 kilometara i može se prijeći za otprilike 3 sata.

Dodajmo i to da Osijek posljednjih godina slovi za »najbiciklističkiji grad« u Hrvatskoj s najviše uređenih biciklističkih staza.

Slavko Žebić

BEZDAN – Vojvođanska venecija

Nedavno je u Bezdanu organiziran prvi bal koji je okupio sve udruge građana ovoga sela, uz goste iz Svilojeva i Monoštora.

Inicijatori okupljanja i druženja u »Starom orahu« bile su Turistička udruga »Vikend«, Kulturno-umjetničko društvo »Petőfi Sándor« i Udruga građana »Ozon«. Uz 170 gostiju bili su i članovi, predstavnici različitih udruga – UG »Puls«, Udruga žena »Iskorak«, »Žene spretnih ruku« i »Piros rózsza«, članovi sportskih klubova – rukometaši i rukometašice, nogometaši, djeca iz sekcije »Vorazpalca« koja su izvela simpatičan glazbeni program, predstavnici Mjesne zajednice Bezdan, poljoprivredni proizvođači i dr.

Cilj ovoga događanja bio je međusobno se povezati te pokušati potaknuti razvoj sela. Na balu su se mogle vidjeti i brošure »Vikenda« u kojima su predstavljene turistički potencijali

Bezdana, a kojih nije malo.

Ovo vojvođansko selo, koje se odlikuje odličnim geografskim položajem, s obzirom na blizinu graničnih prijelaza k Hrvatskoj i Mađarskoj, prava je oaza za ljubitelje prirode. Bogatstvo voda – Dunava i kanala, kao i šume kojih je u izobilju, daju ovome selu osnov za razvitak turizma baziranog na prirodnim bo-

gatstvima. Poznat po odličnim terenima za ribolov, brojnim vikend naseljima i dunavskim čardama, Bezdan postaje sve interesaniji turističko odredište. Veliki značaj i potencijal predstavlja rijeka Dunav, kojom plovi sve više kruzera – turističkih brodova, no nažalost još nije izgrađena adekvatna turistička infrastruktura da bi se oni ovdje

Etno kuća »Jelena«

Riblji specijaliteti

mogli zaustavljati.

Posebno interesantne bezdanske su jodne toplice, koje su nedavno renovirane, a poznate su kao lječilište s visokom kvalitetom vode i priznatim ljekovitim svojstvima. U turističkoj ponudi još se ističu Ekološka učionica »Baračka«, na kojoj se može uživati u pecanju, vožnji čamcima, degustaciji ribljih

specijaliteta ili prirediti različite edukativne sadržaje za djecu. Tu je i jedinstvena tkaonica svilenog damasta »Novitet Dunav«, koja je pod zaštitom države. Prevodnica na ulazu u Veliki bački kanal, izgrađena 1856. godine, poznata je po tome što je prilikom njezine izgradnje prvi put u Europi korištena metoda podvodnog betoniranja. Za pa-

sionirane kolekcionare pravi će dragulj biti Etno-kuća »Jelena« koja obiluje starim uporabnim i dekorativnim predmetima koji su ranije bili obvezni dio svakog kućanstva.

Prepoznavši šanse i mogućnosti, Bezdanci su osnovali Turističku udrugu »Vikend« čija je zadaća baviti se razvojem svih oblika turizma na teritoriju Bezdana i okolice – kroz aktivnosti vezane za udruživanje mještana, zaštitu i unapređenje životne sredine, suradnju s ostalim civilnim organizacijama i državnim institucijama, očuvanje tradicije i povijesne kulturne baštine.

Sve ovo ukazuje na značaj međusobnog udruživanja radi osnaživanja gospodarstvenog i razvoja turizma, budući da bezdanske udruge kroz svoje aktivnosti žele prezentirati vlastite potencijale i pridonijeti lokalnom, ali i regionalnom razvoju.

Zdenka Mitić

BAĆ-IVIN ŠTODIR

I bać-Iva bi u Evropu

Vi dana se bać-Ive skupilo dosta jada na srcu, pa šta će, ku će i prid kim će ga istresit, neg prid rođenim dadom. Otide on jedno jutro kod oca i matere, pa jim pono i tepsijicu bundivare, njegova sinoć otegla. Šćim je ostavijo tepsijicu nastal, obadvoj uzdra po njoje, kažu baš su fruštukovali, pa će se malo zasladiť. Gleda bać-Iva, prašu ko da su tri dana postili, pa tako tepsijica pukla za dram. »Joj, zlatna moja snaja, znade otezat ko kadgoda moja mater. Mene to baš nikad ni išlo za rukom«, oma veli mater. »Bome, dite, zno si se ti oženit bolje neg ja. Tvoja što god napravi i lipo za vidit i slatko za pojist«, kaže dada, ko da je jedva čeko priliku da malo podbode vinčanu. »A vidim, dite, kanda i ti jako lipo znadeš poštvat no što ona napravi, nisi ko vi stariji. Ee, da je mene Bog do takoga čoveka...«, ne ostaje dužna mater. Bać-Ive ništa ko da su počela srbít leđa, nako ko da je ositijo niko podbadanje, šta li. »A jeste čuli šta je novo? Eno sinoć javili na televizije da će poskupit i patrijol i kobasice i sapun i eskeri i... nisam sve ni zabardo, ima toga vraganajst. Al neće baš sve ni poskupit. Niki glavati reko da će pojeftinit dinar, a drugi, još glavatiji, kaže da neće dopušćat da nam se paori priviše obogatu, pa će jim spuščat cinu za jajca, mliko i svinje što daju na vagu. Eto, kažu, ako bi već tili u tu Evropu, moramo ko i drugi«, proba bać-Iva okrenit divan. »Ta mani sad televiziju, ti nas, kanda ni ne slušaš!«, ne da se mater. »Eee, baš si sad našo od televizije, mi ko da u luft divanimo!«, nadoveziva se dada. »Ta divanim se od noga što nas sve jako žulji, a vi bi se samo podbadali i peckali«, brani se bać-Iva. »Eto, kako ti š materom i ocim! Tako ćeš nam se i sutra samo prdaćit, pa nam neš ni času vode pružit!«, počela mater već drećkat. »Bome, nama u vi godina triba mira, a ne da se tude jidimo oko tebe!«, veli dada. Bać-Iva je samo jako dunijo kroz nos i od jada se digo i ošo, ni zbogom jim ni kazo. I tepsijicu je zaboravijo ponet i rakijicu popit. Nuz put je još trefijo i komšiju Tunu, moro je stat i

Piše: Ivan Andrašić

malo se podivanit i š njim. I ko da su odjutros svi ograjisali i komša se ništa latijo divana od Evrope. »Ne znam, samo, koji su oćin svi tamo navalili, a samo grdu. Ni jedan divan na televizije ne može projt, a da nam ne kažu vo košta ko u Evrope, no košta ko u Evrope, a nikad da već spomenu plate ko u Evrope, pa...«, počimlje divan Tuna. »Eeee, kad nas pogledam, sve bi drećo od dragosti kad vidim da smo ko i svaj svit. Eto, vidim da se u Bejrutu tuću, al bome, tuću se i kod nas. Vidim gužvu u Atine, al gužva i kod nas. Gledam i ne što koidi štrajkuju, pa još kad se sitim da mi moja već po godine ni donela platu i da štrajkuje i ona, oma vidim da mi je sva za Evropu! Oho, evo već je tandrće bicigla! Otkud tako rano, pa daleko je dva«, prezne se bać-Iva. Već znade, saće oma, ko da je već vidi, prvo ajoj, al lipo meriše kafa, šćim dojde, volji zastal i da je se već puši iz šolje. Oma potli toga, ajoj, što je vrućina, jel ajoj, što je ladno, a uvik ajoj, što mi boli glava. Kanda se to ona lipo navadila da je bać-Iva nako malo potli kafe izgvanj, pa još ako dica nisu doma, znade se ruka spuščat i malo dole. A potli, Evropa. Te tamo vako, te tamo nako. »Znadeš, divani mi teta-Anka kako j to njoje bilo lipo kad je bila u Nemačke. Lipo iz fabrike u bircuz na rućak, pa doma nit šta izmrvi, nit izmasti. Eto, to je prava Evropa!«, više put mu znade reć. Samo, kanda njoje baš i ni do tuđega jila, nego već unaprid zavrće nosim što triba oprat ti par tanjura. »Ta šta je, šta si se zaštodiro, pa ni beknit, ni krenit? Deder, kaži i ti koju«, prikine ga u štodiru Tuna. »Ta kaku pametnu, na vr glave ste mi već i vi i ta vaša Evropa. Da štogoda vridi, ne bi ni molila vake bogaljeve da unidu u nju. Evo ide sirota moja, od čoša je tandrće bicigla, već bi je jadnu tribalo i prominjit. Mislim biciglu, ne ženu. Idem ja metnit kafu. Uzdravlje!«, malo se trgo, a jako razbisijo bać-Iva. Brzo se krenijo doma, a nuz put je tako duvo kroz nos, da se sve prav dizo za njim. Hm, štodira i ja bi u Evropu, al vaki kaki sam, mogu samo u oćin!

Deset posto kulture u dnevnicima RTV-a

NOVI SAD – Na okruglom stolu »Kultura u medijima« održanom u Novom Sadu predstavljani su rezultati istraživanja Novosadske novinarske škole o zastupljenosti sadržaja iz kulture u središnjim informativnim emisijama javnog servisa Vojvodine.

»Analiza pokazuje da kultura zauzima sasvim pristojnih 10 posto u središnjim informativnim emisijama RT Vojvodine, čime možemo biti zadovoljni«, rekao je pokrajinski tajnik za kulturu i javno informiranje *Milorad Đurić* i dodao da ostaje pitanje sadržaja i kvaliteta priloga, zbog čega je i važno da se organiziraju skupovi na kojima će predstavnici medija i institucija kulture razmijeniti mišljenja na ovu temu.

Analiza informativnog programa Radija i Televizije Vojvodine, rađena je u razdoblju studeni – prosinac 2011., na srpskom, mađarskom, slovačkom, rusinskom, rumunjskom i romskom jeziku. Analiza je pokazala da gotovo sve redakcije, s izuzetkom romske, u određenoj mjeri imaju priloge posvećene kulturi. Procentualno, najviše priloga posvećenih kulturi u svojim informativnim emisijama imaju rumunjska radijska redakcija (43 posto), zatim rumunjska TV redakcija (20 posto), kao i rusinska radijska redakcija (13 posto), dok je najmanje priloga o kulturi bilo zastupljeno u slovačkoj TV informativnoj emisiji (6 posto). Kada je u pitanju program na srpskom jeziku, 11 posto televizijskih priloga u središnjoj informativnoj emisiji posvećeno je sadržajima iz kulture.

Prvi samostalni koncert Urbana u Srbiji

NOVI SAD – Riječki bend *Urban&4* održao je svoj prvi solistički koncert u Srbiji, prošloga petka u klubu Fabrika Studentskog kulturnog centra Novog Sada. Dva sata koliko je trajao koncert, publika je imala priliku čuti neke od Urbanovih najpoznatijih pjesama: »Budi moja voda«, »Ruke«, »Magnet«, »Aroma satanica«, »Mala truba«...

Odlična svirka i dobra energija oduševili su publiku. Frotnen grupe *Damir Urban*, jedan je od najistaknutijih hrvatskih rock pjevača, a domaća publika imala ga je ranije priliku vidjeti na Exitu, kao i na beogradskom Beer festu.

Održana skupština HKPD »Matija Gubec«

RUMA – Prošle subote 24. ožujka, održana je redovita godišnja skupština HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume, jedne od nastarijih udruga Hrvata u Vojvodini.

Nakon uvodnog dijela sjednice tajnik Društva *Nikola Jurca* podnio je izvješće o radu udruge u 2011. godini i plan rada za 2012. godinu. U izlaganju je navedeno više od pedeset aktivnosti Društva u prethodnoj godini, a sličan plan je predviđen i za tekuću godinu. Među ostalim, naglašeno je kako je Društvo dobilo vrijedno priznanje Prvog sabora poljoprivrednika, održanog prošlog ožujka u Rumi, na kojem je i »Gubec« dobio Plaketu za izuzetno zalaganje u njegovanju običaja Srijema i Vojvodine u kulturnom stvaralaštvu.

Blagajnik Društva *Vladimir-Braca Jurca* podnio je finacijsko izvješće za 2011., te predstavio finacijski plan udruge za 2012. godinu. Sva podnijeta izvješća i planovi usvojeni su jednoglasno. Potom je uslijedio i izbor novog saziva Upravnog odbora, Nadzornog odbora i Disciplinskog povjerenstva.

Prije samog početka službenog dijela sjednice, nazočnim članovima i zvanicama predstavili su se polaznici Škole tambure, koju vode *Ljubiša Hajduković* i *Drago Škrobot*.

Skupštini udruge, između ostalih, nazočili su predsjednik Općine Ruma *Goran Vuković*, predsjednik Zakonodavnog odbora Skupštine Srbije *Vlatko Ratković*, zamjenik tajnika Pokrajinskog tajništva za upravu, propise i nacionalne zajednice *Mato Groznica*, načelnik Odjela društvenih djelatnosti općine Ruma *Svetislav Damjančuk*, župnik crkve Uzvišenja Svetog Križa u Rumi *Željko Tovilo*, te predstavnici mjesnih zajednica i lokalnih udruga.

J. N.

Palička kolonija »likovnjaka«

SUBOTICA – Desetak članova Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo«, popularno zvanih »likovnjaka«, održalo je svoju proljetnu jednodnevnu koloniju. Ovoga puta bilo je to na obali jezera Palić, na poziv *Ivice Sabanova*, vlasnika »Yachting kluba«.

»Dan je bio predivan, i uz dobru inspiraciju ostvarena su mnoga zanimljiva djela«, kaže za HR *Nedeljka Šarčević*, voditeljica Likovnog odjela. Rad kolonije pratila je i ekipa lokalne televizije City na čelu s poznatim novinarom *Miletom Tasićem*.

Uskrsna izložba u Tavankutu

TAVANKUT – Osnovna škola »Matija Gubec«, Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame, HKPD »Matija Gubec« i župa Srca Isusova iz Tavankuta, priređuju Uskrsnu izložbu, koja će biti otvorena večeras (petak, 30. ožujka), u prostorijama Galerije Prve kolonije naive u tehnici slame u Donjem Tavankutu, ulica Marka Oreškovića broj 3.

Izložba će biti otvorena u 18 sati, a moći će se pogledati do 1. travnja.

Hrvatski pisci na subotičkom festivalu

SUBOTICA – Regionalni književni festival »Pisci u fokusu«, peti po redu, koji je počeo jučer u Subotici, ugostit će, među ostalim, književnike i urednike iz Hrvatske. Večeras (petak, 30. ožujka) u Art kinu »Aleksandar Lifka«, od 17 sati bit će upriličen razgovor s jednim od najpoznatijih hrvatskih urednika

Krunom Lokotarom; od 18 sati o djelu nagrađivanog romanopisaca *Renata Baretića* govorit će Kruno Lokotar i *Boris Dežulović*, dok će se od 21 sat predstaviti književnik *Boris Dežulović*, koji je svoju popularnost izgradio pišući za splitski »Feral Tribune«. Idućeg dana, u subotu 31. ožujka, u Art kinu od 18 sati predstaviti će se zagrebački književnik i publicist *Robert Perišić*.

Osim navedenih autora, subotički festival ugostit će i domaće književnike *Jelenu Lengold*, *Marka Vidojkovića*, *Zorana Čirića*, *Zorana Trklju*, te mađarske pisce *Katalin Ladik*, *Jánosa Áfru*, *Ákosa Kele Fodora*, *Pétera Bozsika*, *Mártu Józsa*, *Attilu Sirbika* i *Orsolyu Bencsik*.

Ulaz na sve programe je besplatan. Organizator festivala je Fondacija »Danilo Kiš« iz Subotice.

Predstavljanje knjige o Franjevačkom samostanu

BAČ – Sutra, u subotu 31. ožujka, u Franjevačkom samostanu u Baču bit će predstavljena nova knjiga fra *Josipa Špehara* »Franjevački samostan Bač – kronološki pregled od rimskog doba do danas«. Početak je u 19 sati.

Izložba slika od slame u Splitu

SPLIT – U Gradskoj knjižnici Marka Marulića u Splitu u ponedjeljak 2. travnja, bit će otvorena izložba slika od slame iz bogatog fundusa HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta i Galerije Prve kolonije naive u tehnici slame.

Ova je izložba dio programskih aktivnosti Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata kojima se široj javnosti predstavlja rad Kolonije naive u tehnici slame, a u povodu pedesete obljetnice nastanka prve slike od slame i organiziranog rada u umjetnosti u tehnici slame kao i dobivanja Povelje Republike Hrvatske za ovaj rad, koju je ovome društvu dodijelio hrvatski predsjednik dr. *Ivo Josipović*. Suorganizatori ove izložbe su podružnica Hrvatske matice iseljenika Split, Gradska knjižnica Marka Marulića Split i Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame. Izložba će se moći pogledati do 14. travnja ove godine.

Prvi bunjevački Put križa

SUBOTICA – Na Veliku srijedu, 4. travnja, s početkom u 16.45 u kerskoj crkvi svetog Roka u Subotici bit će praizveden »Bunjevački Put križa«, koji je sastavio subotički književnik *Tomislav Žigmanov*. Pridržavajući se stroge forme molitve i posve vjeran teološkim sastavnicama, Žigmanov je s unosom etnografskih, krajolikih i povijesnih sadržaja bunjevačkih Hrvata sačinio djelo jedinstvenog sadržaja. »Bunjevački Put križa« predmole muškarci i žene, a pisan je na ikavici bunjevačkih Hrvata. Nakon praizvedbe »Put križa« uslijedit će sveta misa.

Izložba slika s kolonije »Stipan Šabić 2011.«

SUBOTICA – Izložba slika nastalih na prošlogodišnjem, prvom sazivu Međunarodne umjetničke kolonije »Stipan Šabić« bit će otvorena u idući ponedjeljak 9. travnja u Galeriji Otvorenog sveučilišta u Subotici. Izložbu će otvoriti povjesničarka umjetnosti *Ljubica Vuković Dulić*. Otvorenje je u 19 sati, a izložba će se moći pogledati do 16. travnja.

IZLOŽBA ANDYJA WARHOLA U SUBOTICI

Serigrafije rodonačelnika pop-arta

U subotičkoj Galeriji dr. Vinka Perčića u pone-
djeljak je priređen
prvorazredni likovni događaj
otvorenjem izložbe originalnih
serigrafija glasovitog *Andyja Warhola*. Izložba naziva »15
minuta slave« obuhvaća tride-
setak djela rodonačelnika pop-
arta, među kojima se nalaze
»Marilyn Monroe«, edicije
»Cvijeće«, »Dame i gospodo«,
»Martha Graham«, te djelo
»Brzi klizač«, koje je bilo sim-
bol natjecanja u brzom klizanju
na Zimskim olimpijskim igra-
ma u Sarajevu 1984. godine.
Ravnatelj i kustos Galerije dr.
Vinka Perčića *Spartak Dulić*
govorio je prigodom otvorenja
izložbe o životu i umjetničkom
stvaralaštvu Warhola, naglasiv-
ši kako je taj američki slikar,
redatelj, publicist, glumac i
fotograf jedan od najpoznatijih
umjetnika 20. stoljeća koji je
u svom izričaju uspio spojiti
umjetnost i dizajn.

Ravnatelj Fondacije »Danilo
Kiš« *Branislav Filipović* je
istaknuo kako su Warholovo
djelo i filozofija redefinira-
li značenje same umjetnosti
od druge polovice 20. stolje-

ća naovamo. »S jedne strane,
njegovo djelo pripada masov-
noj kulturi, a s druge strane,
njegova djela se bore protiv
glavnih društvenih strujanja
koja su vladala tada, a vladaju
i danas«, naveo je Filipović.
Galerija dr. Vinka Perčića i
Fondacija »Danilo Kiš« iz
Subotice izložbu su organizi-
rali u suradnji s Visconti art
galerijom iz Ljubljane, u čijem
su vlasništvu izložena djela.
Nakon prošlogodišnje izlož-
be grafika *Salvadora Dalija*,
ovo je druga suradnja dvaju
subotičkih ustanova kulture s
tom ljubljanskom galerijom.
Izložba Andyja Warhola se
može pogledati do 21. travnja.
Cijena karte za odrasle iznosi
100 dinara, a za organizira-
ne školske posjete 70 dinara
po učeniku. Galerija je radnim
danom otvorena od 9 do 18.30,
a subotom od 10 do 14 sati.

D. B. P.

IZLOŽBA SLIKA CECILIJE MILER U SOMBORSKOJ OŠ »AVRAM MRAZOVIĆ«

Ravnica ogledana u pejzažima

U somborskoj Osnovnoj
školi »Avram Mrazović«,
prošloga četvrtka otvorena
je samostalna izložba slika-
rice *Cecilije Miler*. Na izlož-
bi naziva »Ogledalo ravnice«
predstavljeno je 20 radova,
uglavnom pejzaža nastalih u
posljednje tri godine. Cecilija
Miler je dosada imala 14 samo-
stalnih, a sudjelovala je na 130
zajedničkih izložbi u zemlji i
inozemstvu.

Prigodom otvorenja izložbe
o njezinu je umjetničkom radu
govorio likovni pedagog *Miloš Pejović*. »Prve stvaralačke ko-
rake Cecilija Miler načinila je
kao učenica ove škole. Dokaza-
la se ne samo u likovnoj umjet-
nosti nego i u književnosti. Na
ovoj izložbi su ulja na platnu i
akrili, ali ona uspješno radi i na

Miloš Pejović, Suzana Sekulić i Cecilija Miler

svili i staklu. Dakle, kao slika-
rica dokazala se u svim tehnika-
ma«, kazao je Pejović. Izložbu
je otvorila profesorica srpskog
jezika i književnosti *Suzana
Sekulić*.

»'Ogledalo ravnice' čini nas
ponosnim što nam je dana mo-
gućnost da se prožmemo s bul-
kama, suncokretima, žitom, vo-

dama. Treptaj svjetlosti s ovih
slika u nama budi spoznaju da
doznamo tko smo, što smo,
gdje je naše mjesto u vrtlogu
različitosti i kolika je naša od-
govornost da ljepotu oko nas
predamo budućnosti. Ogleda-
jući se u slikama Cecilije Miler
osjećamo kako nas nadahnjuju
mirisi, kako zvuci kanala bude

sjećanja u nama, kako nas sun-
ce čini boljim ljudima, ljudima
koji su u dosluhu s prirodom.
Prikaz prirode Cecilije Miler
skida iluziju s naših očiju, omo-
gućava nam da ispravno gleda-
mo«, kazala je Sekulićeva.

Cecilija Miler članica je Li-
kovne grupe 76, od 1983. godi-
ne. Osnivačica je Likovne ko-
lonije »Colorit« pri HKUD-u
»Vladimir Nazor«. Ilustrirala
je nekoliko knjiga i slikovnica
u izdanju Katoličkog instituta
za kulturu, povijest i duhovnost
»Ivan Antunović« i Hrvatske
čitaonice u Subotici. Vodi Li-
kovnu sekciju Društva za borbu
protiv raka u Somboru. Dobit-
nica je više nagrada i sudionica
je brojnih likovnih kolonija u
zemlji i inozemstvu.

Z. Vasiljević

IZLOŽBA DIZAJNERSKIH RADOVA DARKA VUKOVIĆA U SUBOTIČKOJ GALERIJ «LIKOVNI SUSRET»

Najpotpuniji pregled dosadašnjeg stvaralaštva

Postav čine Vukovićevi kazališni, festivalski i angažirani plakati, kao i radovi vezani za dizajn knjiga, vizualnih identiteta, proizvoda, a predstavljen je i njegov koncept dizajn muzeja NIS-a

»Plakati – ne plakati« naziv je izložbe Darka Vukovića koja se do kraja travnja može pogledati u Modernoj galeriji »Likovni susret« u Subotici. Vuković važi za jednog od najzapaženijih mladih grafičkih dizajnera u Srbiji, a njegovo se ime posebno vezuje za plakatni dizajn, »najumjetničkiju« od svih dizajnerskih formi. Na subotičkoj izložbi, koja predstavlja dosad najpotpuniji pregled Vukovićevog dosadašnjeg rada, izloženo je oko 40 radova nastalih u proteklih deset godina. Postav čine njegovi nagrađivani i najnoviji kazališni, festivalski i angažirani plakati, kao i radovi vezani za dizajn knjiga, vizualnih identiteta, dizajn proizvoda, te – prvi put javno u Srbiji – koncept dizajn muzeja Naftne industrije Srbije.

AUTOR I UNIVERZALNI VOJNIK

Osvrćući se na stanje na domaćoj dizajnerskoj sceni koje ove kreativce dovodi do dualizma

»autor – univerzalni vojnik«, kustosica Galerije Nela Tonković je pojasnila kako grafički dizajner, po Vukovićevom uvjerenju, treba biti osoba koja zna obaviti svaki povjereni mu zadatak, ali uz ostavljanje jakog autorskog pečata.

»Grafički dizajn je kreativan posao, ali uz mnoge uvjete. Danas kada poručitelji posla postavljaju brojne zahtjeve, vrijedi se sjetiti dizajnera poput

Darka Vukovića, koji prije svega nastoji biti autor«, ocijenila je Nela Tonković.

Povjesničar umjetnosti Bela Duranci je otvarajući izložbu podsjetio kako od polovine 19. stoljeća, zahvaljujući litografiji, plakati postaju i umjetnička ostvarenja, o čemu svjedoče djela Toulouse-Lautreca ili Alfonsa Muche.

»Dizajn je užasno odgovorno bavljenje nečim što je neizbjež-

Nagrade i priznanja

Dobitnik je više priznanja i nagrada: Prva nagrada UPIDIV-a na završnoj izložbi studenata Departmana likovnih umjetnosti Akademije umjetnosti iz oblasti grafičkog dizajna (1996.); Prva nagrada na natječaju za vizualni identitet »Forme 15« (1998); Nagrada na IX. izložbi kazališnog plakata u okviru Sterijinog pozorja u konkurenciji plakata projekta (1998.); Specijalna nagrada Narodnog kazališta iz Užica za plakat predstave »Per Gint« (2000.); Prva i treća nagrada na X. izložbi kazališnog plakata u okviru Sterijinog pozorja u kategoriji plakata projekta, odnosno realiziranog plakata (2001.); Prva nagrada na natječaju Narodnog kazališta u Subotici za plakat predstava »Europejci« i »Totek« (2001.); Prva nagrada na XI. izložbi kazališnih plakata u okviru Sterijinog pozorja u konkurenciji realiziranih plakata (2004.); Prva nagrada na natječaju za vizualni identitet »Novosadskog Salona« (2007.).

no u životu, jer se oglašavati mora. Kako bi oglašavanje imalo nekog smisla, i onaj koji gleda plakat treba raspolagati imaginacijom. Svaki plakat, svaki dizajnerski pothvat ustvari je pokušaj da se učini nešto što se pamti s određenom zapitanošću, što se potom gnijezdi u svijesti i postaje neki važan krajputaš, nešto bez čega čovjek ne može. Sve u svemu, isto je uvijek jednako različito, a dizajn to čini živim«, kazao je Bela Duranci.

O AUTORU

Darko Vuković rođen je 1971. godine u Novom Sadu. Diplomirao je na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu 1997. godine, na smjeru Grafičkih komunikacija, gdje je 2004. stekao i titulu magistra. Od 1997. angažiran je na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu, na predmetu Plakat, kao asistent u znanstveno-istraživačkom radu. U listopadu 2007. izabran je u zvanje docenta. Od listopada 2011. radi i kao gostujući profesor na Umjetničkoj akademiji u Osijeku, na izbornom predmetu Grafički dizajn.

Član je UPIDIV-a od 1996. godine. Dosad je realizirao preko 40 kazališnih plakata surađujući, prije svega, s Kazalištem mladih iz Novog Sada, Narodnim kazalištem iz Subotice, HNK iz Osijeka, HNK iz Splita i Kazalištem mladih iz Splita. Samostalno je izlagao plakate u Novom Sadu (1998.), kazališne plakate u Novom Sadu, Osijeku, Splitu (2003.) i izbor radova grafičkog dizajna u Osijeku (2011.). Sudjelovao je na kolektivnim izložbama u Monsu, Novom Sadu, Beču, Berlinu, Beogradu, Sofiji, Teheranu.

Grafički dizajn radio je za mnoge ustanove, festivale, kompanije, među ostalim i za Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata.

D. Bašić Palković

REKLAMIRANJE JE USPEŠNO SAMO SA ISKUSNIMA !

The image features a large wooden hourglass on the left, with sand flowing from the top bulb to the bottom. To its right is a stack of several thick bundles of Euro banknotes, including 100 and 50 Euro bills. In the background, a copy of the 'Svaštara' newspaper is displayed, tilted at an angle. The newspaper's masthead reads 'VOJVODANSKA Svaštara' and 'ZLATNI RUDNIK INFORMACIJA'. It contains various advertisements, including one for 'ZALAGAONICA ZALOGHAZ' with the headline 'DA Zajedno do novca!', another for 'KES ZALAGAONICA ZALOGHAZ', and a 'PLUS-PLUS-PLUS' section with news snippets. The newspaper also features a 'PATRON TEXTIL' advertisement and a 'DOLAZIMO NA adresu u Subotici i okolini' notice.

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

USKRSNA IZLOŽBA SLAMARKI I »LIKOVNJAKA« U VESTIBILU SUBOTIČKE GRADSKO KUĆE

Divan uvod u veliki blagdan

Likovno-slamarski odjel HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta i Likovni odjel HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice, priredili su devetnaestu po redu Uskrsnu izložbu, koja je otvorena u utorak 27. ožujka u predvorju Gradske kuće.

Osim tavankutskih slamarki – koje se ovih dana mogu pohvaliti solidnom popularnošću (na HRT-u je iste večeri prikazan dokumentarac »Od zrna do slike«, a u utorak izlažu u Splitu) – i subotičkih slikara-

amatera iz »Kola«, svoje rado-ve ovom prigodom predstavile su i članice kreativne sekcije MZ »Centar 3« te pojedinci koji izrađuju rukotvorine. Kao i uobičajno, ovim prigodnim bazarom dominirale su pisani-ce realizirane u različitim teh-nikama.

Nazočne je ispred organi-zatora pozdravila slamarka *Jozefina Skenderović*, a izložbu je otvorio *Ladislav Suknović*, predsjednik HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta.

»Ove divne žene nam svake

godine osiguraju divan uvod u proslave dvaju najvećih kršćanskih blagdana. Smatram da njihovim skupnim pred-stavljanjem iznova potvrđuje-mo koliko su darovite, sjajne i koliko doista brinu o našoj kulturnoj tradiciji. Zahvaljujući njihovim autentičnim radovima i brojnim aktivnostima, naše su slamarke ocijenjene brendom Vojvodine, na čemu im svaka-ko treba čestitati. Mislim da stoga njihovo stvaralaštvo tre-bamo njegovati i popularizira-ti«, rekao je Ladislav Suknović,

poželjevši da ova tradicionalna izložba poživi još dugo, a da se u njezinu realizaciju, osim »Bunjevačkog kola«, uključe i druge udruge i institucije.

U programu prigodom otvorenja nastupila je *Donna Karan*, nagrađivana recitatori-ca Hrvatske čitaonice.

Uskrsna izložba u vestibulu Gradske kuće u Subotici, koja je inače i prodajnog karaktera, može se pogledati do srijede 4. travnja, u vremenu od 10 do 20 sati.

D. B. P.

U PEČUHU ODRŽANA MEĐUNARODNA ZNANSTVENA KONFERENCIJA

0 granicama i povezanosti iz različitih rakursa

Na konferenciji je sudjelovao i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov, s radnjom »Nacionalne manjine u Srbiji«

Pitanje postojanja grani-ca i mogućnosti kontakta, komunikacije i suradnje pojedinaca i naroda preko granica bila je središnja tema Međunarodne znanstvene kon-ferencije »Granica i poveza-nost«, koja je održana 27. ožuj-ka u Pečuhu, u organizaciji Katedre za sociologiju pečuš-koga Filozofskog fakulteta. Na konferenciji je sudjelova-lo 30-ak sociologa, politolo-ga, demografa i psihologa iz Mađarske, Hrvatske i Srbije, koji su iz različitih znanstvenih rakursa i različitim teorijskim

diskurzima tematizirali ovaj još uvijek važan društveni feno-men današnjega svijeta. Nakon uvodnih izlaganja na plenarnim sesijama, sudionici su nastavili rad u šest tematski različito strukturiranih sekcija.

Na konferenciji je sudjelovao i ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov*, koji je radeći u sek-ciji »Narodnosne, manjinske povezanosti – bez granica« govorio na temu »Nacionalne manjine u Srbiji«. Određujući nacionalne manjine kao složenu društvenu činjenicu, Žigmanov

je u izlaganju dao prikaz srbij-anskih nacionalnih manjina nakon sloma socijalizma, to jest od početka tranzicije i to kroz sljedeće aspekte. Najprije je iznio osnovne demografske značajke nacionalnih manjina u Srbiji prema rezultatima popisa iz 2002. godine, a zatim je ukazao na glavne karakteristike Republike Srbije kao države, koje su od značaja za društveni položaj nacionalnih manjina. U nastavku svojega izlaganja Žigmanov je govorio o naravi normativnog okvira manjin-skoga zakonodavstva i njego-

voj povijesnoj genezi te dao osnovne informacije o stanju i problemima u ostvarivanju manjinskih prava u Srbiji. Na koncu, ukazao je i na temelj-ne činjenice i glavne prijemore manjinskih politika, zaključivši kako procesi europeizaci-je manjinskog zakonodavstva i pratećih manjinskih politika u Srbiji nisu privedeni kraju, naročito u dijelu koji se odno-si na stvaranje pretpostavki – institucionalnih, kadrovskih i finansijskih – za njihovu cjelo-vitu i dosljednu primjenu.

B. Ž.

NASTAVLJENE KORIZMENE DUHOVNE VEČERI U SOMBORU

Isusovo uskrsnuće početak novog čovječanstva

Na petoj po redu duhovnoj večeri, u organizaciji Duhovnog centra oca Gerharda, 26. ožujka govorilo se o uskrsnuću, a predavač je bio otac *Franja Pogorelec*. »Isusovo uskrsnuće nagovješta uskrsnuće svih. On je prvi čovjek koji je uskrsnuo i koji je temelj budućih uskrsnuća. Ili, kako dalje stoji u Kološanima – Isus je preuzeo naš život i smrt da bude prvoređenac od mrtvih. Aposto Pavle navodi dvije osobe koje stoje na početku sudbine čitavog čovječanstva – Adam i Krist i on ih naziva čovjek. Adam je začetnik čovječanstva koje je palo u grijeh, a onda je došao novi čovjek, Isus Krist koji je početak čovječanstva koje je pomireno s Bogom i čovječanstva kome je otvorena mogućnost da prihvati Božji duha u sebe«, kazao je otac Pogorelec. Otac Franja Pogorelec je predavanje završio riječima: »Mislim da svaki čovjek ima u sebi težnju za dobrim i svjetlom i samo treba nastaviti buditi to svijelo u čovjeku«, kazao je otac Franja.

Ovogodišnji korizmeni susreti bit će završeni narednog ponedjeljka, 2. lipnja. Tema će biti »Vjerujem u život vječni«, a o tome će govoriti otac *Dražen Mario Vargašević*.

Z. Vasiljević

OTVOREN KORIZMENI RAZGOVOR U BAČU

Post i pokora danas

U nedjelju 25. ožujka u Franjevačkom samostanu u Baču, održan je drugi otvoreni korizmeni razgovor na temu »Post i pokora danas«. Što je post, a što nemrs, kada i kako postiti, što je pokora i zašto je potrebna, nazočnima je pojasnio župnik vlč. *Josip Štefković*.

»U svakom vremenu Bog poziva ljude na zajedništvo s Njime. Taj poziv dobiva osobit značaj i težinu u vremenu pripreme za blagdane koji slave otajstvo čovjekova otkupljenja. Obraćanje i pokora zauzimaju značajno mjesto u životu vjernika. Ma koliko velika bila patnja, molitvom i pokorom lakše će se svladati. Bog nikada ne stavlja pred nas onoliko patnje i tereta koliko ne možemo podnijeti...«, između ostalog naglasio je vlč. Štefković.

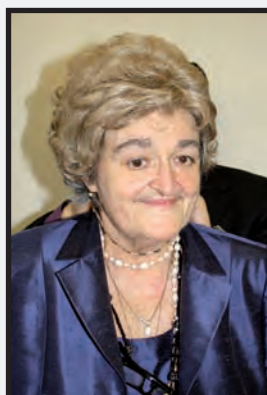
Stanka Čoban

Križni put mladih na subotičkoj Kalvariji

IN MEMORIAM

**Jasna Balažević
(1944. – 2012.)**

Nakon kratke i teške bolesti, u Zagrebu je 17. siječnja 2012. godine preminula *Jasna Balažević*, jakim nitima vezana uz Tavankut i bunjevačke Hrvate, a želja za povratkom rodnoj zemlji ispunjena joj je vraćanjem zemnih ostataka u obiteljsku grobnicu u Tavankutu 24. ožujka.

Rođena je u Subotici 14. listopada 1944., i do svoje dvanaeste godine živjela u Tavankutu. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu na Odsjeku za arheologiju. Cijeli radni vijek bio joj je vezan za zaštitu spomeničke baštine. Slovila je za stručnjakinju zavidne razine. Uz to imala je i svoju drugu, a vjerujemo još i veću ljubav – Tavankut, u koji je redovito dolazila cijeli život, usprkos teškoj bolesti do svojih posljednjih dana. Znala je reći »moram ići napuniti svoje baterije«. Kroz Tavankut je gajila i svoju veliku sklonost prema našem Društvu »Matija Gubec« koju su joj usadili roditelji *Maca* i *Željko Balažević*, pripadnici grupice entuzijasta osnivača Društva. Sve što je vezano za njezino bunjevačko porijeklo bilo joj je iznimno važno, dobro je poznavala do u tančine sve što je vezano za nas Bunjevce, sve bunjevačke adete, a »divanila je ikavicu kao da i nije očla iz Tavankuta«. Od osnutka je bila aktivna članica Udruge vojvođanskih i podunavskih Hrvata u Zagrebu.

Poštovana Jasna, čvrsto vjerujemo da će Ti Bog udijeliti trajnu radost. Svojom si dobrotom to zaslužila. Sretni smo što se ispunila Tvoja želja da budeš sahranjena u Tavankutu, mjestu u kojem si, kako si govorila, »jedino bila sritna«. Čuvat ćemo uspomenu na Tebe.

HKPD »Matija Gubec«, Tavankut

30. ožujka 2012.

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merković

KRONOLOGIJA od 30. ožujka do 5. travnja

30. OŽUJKA 1777.

Odlukom gradskog čelnništva, groblje, do tada u samom gradskom središtu (do 1741. ukraj kapele sv. Roka, a potom između današnjih ulica Matije Gupca i Harambašićeve), izmješteno je na gradski obod. Uistinu, groblja su smještena na sve četiri strane grada.

30. OŽUJKA 1820.

Rođen je *Ambrozije Šarčević*, pisac, leksikograf, prevoditelj, bliski suradnik *Ivana Antunovića*. Završio je filozofiju i pravo, radio u Zemaljskom saboru, bio odvjetnik i sudac, zacijelo je najmarkantnija intelektualna osobnost među bunjevačkim Hrvatima svoga doba. Govorio je pisao i prevodio na pet jezika (hrvatski, latinski, mađarski, njemački, francuski), pratio mnoge vodeće europske publikacije i bio veliki erudit, u stalnoj prepisci s narodnim prvacima iz više zemalja. Zalagao se za otvaranje bunjevačkih i šokačkih škola, a u obranu materinjeg hrvatskog jezika, uputio je »Otvoreno pismo rodu bunjevačkom i šokačkom«. Sudionik je pokretanja prvog književnog društva u Subotici, 1840. godine. Napisao je i u tisku objavio veliki broj stručnih i političkih rasprava, zalažući se za emancipaciju svoga naroda i njegovu ravnopravnost s ostalima. Sakupljao je pučko govorno blago. Izradio je više rječnika, a među ostalim objavio: »Zbirku mudrih i poučnih izrekah, na korist bunjevačkog puka« (1869.), »Tolmač izvornih, književnih i zemljopisnih jugoslavenskih riči« (1870.), »Magjarsko-jugoslavenski politički i pravosudni Rječnik. Magjarsko-Jugoslavenski dio« (1870.), »A Bunyevác program, 1892, – Elemi népiskolai Magyar-Bunyevác-Sokác szótár«, rječnik namijenjen mađarskim učiteljima u hrvatskim pučkim školama, (1893.), »Ma-

gyar-Szerb-Horvát-Bunyevác-Sokác könyvészeti Szótár«, Mađarsko-srpsko-hrvatsko-bunjevačko-šokački književni rječnik (1894.) i dr. Umro je 29. studenog 1899. godine.

31. OŽUJKA 1785.

Prema rezultatima premjera zemljišta, popisa stanovništva i procjene njihove imovine – u Subotici je živjelo oko 20 tisuća stanovnika, od kojih je glave vjeroispovijesti bilo najviše katolika – 17.229. U Subotici i okolici popis je prošao bez poteškoća i incidenata, za razliku od drugih krajeva zemlje.

31. OŽUJKA 1931.

Objavljeni su službeni podaci popisa stanovništva obavljenog u prethodnoj godini, prema kojima Subotica ima 100.071 stanovnika, od kojih su 48.714 muškarci, a 51.357 žene. Oni žive u 24.468 domaćinstava, u 18.777 kuća i 321 stambenoj zgradi, te 9.004 privredna gazdinstva od kojih 4.052 ima stoku. Grad je podijeljen na 12 kvartova, odnosno krugova, u njima stanuje 50.660 ljudi u 8.931 kući i 192 stambene zgrade. Na tzv. vanjskom teritoriju grada živjelo je 49.411 ljudi koji su živjeli u 9.486 kuća ili salaša i 129 drugih zgrada.

1. TRAVNJA 1925.

Objavljen je prvi broj časopisa »Književni sever«, kojega je pokrenuo i uređivao *Milivoj V. Knežević*, profesor subotičke gimnazije. Ovaj mjesečnik redovito izlazi u Subotici do svibnja 1934., a zatim u Senti do prosinca 1935. godine. Ukupno je objavljeno 129 brojeva, s oko tri tisuće autorskih priloga, što ih je potpisalo oko 600 suradnika. »Književni sever«, u kojem su povremeno surađivali i vodeći, onodobni, hrvatski i srpski pisci, ostavio je značajan trag u

književnom i kulturnom životu regije, pokrajine, pa i zemlje. Uz kulturnu, povijesnu i folklornu građu, slijedeći književnu produkciju i kritiku u nastajanju, pridonosi afirmaciji mladih pisaca između dvaju svjetskih ratova.

2. TRAVNJA 1946.

U Zagrebu je rođena *Nada Kotović*, gdje studira balet, režiju i filozofiju. Ustrajno zagovarajući moderni balet, osobito ko-reodramu, krajem 70-ih dobiva dvogodišnju Fordovu stipendiju i usavršava se kod glasovitog *Geogra Balanchina* u New York City Balletu. Po povratku iz SAD-a surađuje s grupom istomišljenika i sudjeluje u pokretanju KPGT-a. Od sredine osamdesetih do početka devedesetih djeluje u Subotici, kada su njezine ovdje postavljene ko-reodrame prikazane u svim kulturnim središtima Jugoslavije i gostovale u vodećim europskim zemljama, nadalje Meksiku, SAD-u i Australiji. U Njemačku emigrira 1992. i ondje, u Kölnu, 1996. pokreće teatar TKO.

2. TRAVNJA 2005.

Premинуo *Karol József Wojtyła*, papa *Ivan Pavao II.* Okupljanjem vjernika u svim župama, posebno na Bunariću, biskupskom misom i otvaranjem knjige žalosti, Subotičani su pokazali što osjećaju prema preminulom poglavaru Rimokatoličke crkve. Među ostalim, *Ivan Pavao II.* osmislio je sintagmu – kultura života – od začeca do prirodne smrti. Zagovarao je pravo svakog naroda na svoju državu, samostalnost i suverenost. Promicao je međureligijski dijalog i prvi je papa koji je ušao u sinagogu i džamiju. U 26 godina pontifikata obišao je 130 zemalja i posjetio 850 gradova. Napisao je ili izgovorio oko 15 tisuća govora, 14 enciklika, 11 apostol-

skih konstitucija, 41 apostolsko pismo, 15 apostolskih pobudnica i više knjiga. Imenovao je 231 kardinala i zaredio 321 biskupa, proglasio 1338 blaženika i 482 nova sveca. Papa *Benedikt XVI.* proglasio ga je blaženim 1. svibnja 2011.

3. TRAVNJA 1992.

U predvorju Velike vijećnice Gradske kuće otvorena je izložba o uvjetima zaštite i revitalizacije zgrade subotičkog kazališta, te predstavljena knjiga *Viktorije Aladžić i Gordane Vujnović-Prčić* »Zgrada subotičkog pozorišta«, tiskana u nakladi Međupćinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i Subotičkih novina.

3. TRAVNJA 1997.

U Biblioteci grada Beograda predstavljeno djelo »O leksičkim pozajmljenicama«, zbornik radova sa znanstvenog skupa održanog u subotičkoj Gradskoj knjižnici (od 18. do 20. listopada 1995.). Među 40 naslova u zborniku su uvršteni radovi troje Subotičana – mr. sc. *Ljubice Prčić*, mr. sc. *Marije Grasl* i književnika *Milovana Mikovića*.

4. TRAVNJA 1971.

Na malom trgu između Korza i ulice Vladimira Nazora, otkrivena je bista pisca i narodnog preporoditelja *Ambrozija Šarčevića* (1820. – 1899.), koju je svojedobno izradio svjetski priznati skulptor *Ivan Meštrović*. Nekoliko godina kasnije bista je, bez iole suvislog objašnjenja, izmještena u park ispred željezničkog kolodvora.

5. TRAVNJA 1991.

Na osnivačkoj skupštini Saveza kulturno-umjetničkih društava Subotice, za predsjednika je izabran *Stipan Jaramazović*, voditelj Subotičkog tamburaškog orkestra.

Luk – kralj povrća

Egipćani su osobito cijenili vrijednost luka, njime su plaćali radnike koji su gradili piramide

nazivaju se lučice. One se najčešće kisele. Ukiseljene lučice služe se uz suhomesnate pladnjeve ili ih dodajte u ragu – juhe, variva ili gulaše.

Mladi luk najčešće se jede sirov kao sastojak raznih salata, jela od jaja, uz razna pečenja, suhomesnate proizvode ili mesa s roštilja, jer nema tako jak i prodoran okus. Čak i prilog od riže ne mora biti uvijek istog okusa ako mu dodate fino nasjeckani mladi luk i sezamove sjemenke.

MOŽDA NISTE ZNALI, A TREBALI BISTE ZNATI!

Luk spada među najstarije povrtlar-ske kulture i od davnina se upotrebljava za prehranu ljudi. Miris mu je aromatičan, a okus snažan, manje ili više ljut. Okus luka ovisi o klimi u kojoj raste – što je blaža klima, to je luk slađi.

Latinski naziv za luk u prijevodu znači »jedan«, »jedinstven«, a za to postoje dva razloga. Prvi je taj što luk ima jedinstvenu glavicu, za razliku od svoga srodnika češnjaka, dok je drugi razlog taj što se glavica luka sastoji od više ujedinjenih, koncentrično poredanih listova koji čine glavicu luka. Ubraja se u one vrste povrća (kao što su primjerice peršin, celer, pasternjak, poriluk...) koje se koriste i kao začini, pa je stoga ponekad teško odrediti pravu granicu između povrća i začina.

Luk je član porodice ljiljana i bliski rođak češnjaka. Često ga nazivaju »kraljem povrća«, zbog oporog okusa. Postoji bijeli, žuti, crveni i zeleni luk, a razlikuju se u veličini, boji i okusu.

Luk potječe iz Azije i s Bliskog istoka, a uzgaja se preko 5000 godina. Egipćani su osobito cijenili vrijednost luka, njime su naime plaćali radnike koji su gradili piramide, dok su faraoni, npr. Tutankamon, stavljali luk u grobnice da im služi i u zagrobnom životu.

U Indiji se još u 6. stoljeću luk, osim u kuhinji, koristio i za liječenje. Popularnost luka održala se i u starih Grka i Rimljana, a osobito su ga koristili siromašni slojevi ljudi kao dodatak svojim jednostavnim jelima.

U srednjem vijeku bio je nezamjenjivo povrće u mnogim europskim zemljama, pa se čak posluživao kao dio zdravog doručka. *Kristofor Kolumbo* proširio je luk na zapad, a danas su najveći uzgajivači ovoga široko rasprostranjenog povrća Kina, Indija, Sjedinjene Države, Rusija i Španjolska.

Kod kupnje izaberite glavice luka koje su čiste i dobro oblikovane. Vrat glavice luka ne smije biti otvoren, dok ljuska treba biti pripijena, a ne hrskava i lomljiva. Luk čuvajte na tamnom i prozračnom mjestu. Možete ga čuvati u mrežastim košarama, da zrak može cirkulirati ispod glavica luka.

PRIPREMA JELA S LUKOM

Iako veliki broj ljudi voli koristiti luk kod pripreme raznih jela, mnogima njegovo rezanje i naviranje suza na oči predstavlja problem. Zato luk, prije rezanja, stavite u hladnjak na sat vremena, a onda ga stojeći režite ostrim nožem.

Žuti luk, dostupan gotovo cijele godine, zadržava dugo svoj okus, pa ga se najčešće koristi kod pripreme jela s duljom termičkom obradom, kao što su variva, pirjana povrtna i mesna jela, juhe i umaci. Izvrstan je kao nadjev u nekim pitama.

U sirovom stanju osobito je izvrstan crveni ili ljubičasti luk, i to kao dodatak salatama, hladnim umacima, sendvičima ili uz meso s roštilja.

Male lukovice, koje narastu do 2,5 cm

Drevni zapisi otkrivaju da je luk bio korišten još 4000 p.n.e. kao univerzalan lijek za mnoge bolesti.

Luk je bogat i kromom, vitaminom C, B1, B2, E i brojnim flavonoidima, osobito quercetinom. Od minerala sadrži gvožđe, kalcij, kalij, sumpor... Kako je bogat folnom kiselinom može se zaključiti da pozitivno djeluje na jačanje organizma i imunitet.

Vrijeme prehlade

Vrijeme prehlade, vrijeme gripa često je praćeno upornim kašljem. Evo jednog dobrog recepta protiv kašlja s crnim lukom, ili kako se boriti protiv upornog kašlja prirodnim putem!

Nije neobično što Francuzi veoma cijene luk, a što potvrđuje i njihova poslovice: »Iako i luk i ljubav tjeraju suze na oči, nikome ne pada na pamet živjeti bez njih«.

Čaj od crnog luka protiv kašlja

Priprema:

3 glavice crnog luka srednje veličine zajedno s ljuskom, oprati, zatim svaku isjeći na 4 jednaka dijela i kuhati u litri vode sve dok 1/3 vode ne ishlapi. Kada je gotovo luk baciti, a čaj od luka piti tijekom dana, polako u gutljajima. Ako vam se ne dopada okus dodajte žličicu meda.

PAČETINA S LUKOM I JABUKAMA U UMAKU OD MEDA I KONJAKA

Potrebni sastojci:

1 kom oko 350 gr pačecih prsa / 1 luk srednje veličine / 1 žlica meda / 1 jabuka (neka je kiselija) / 1 dl soka od naranče / 50 g maslaca / 1 jušna žlica konjaka

Priprema:

Jabuku oljuštiti, prepoloviti i isjeći na kolutove. Luk sitno isjeckati. Pačetinu sa strane gdje je koža zarezati u cik-cak, ali ne previše duboko i staviti u teflon da se peče. Ne dodavati mast jer će ona pustiti golemu količinu. Peći sa strane gdje je koža, 5 min, pa okrenuti i peći još 5 minuta. Ovo ponoviti 2 puta. Za jače pečeno dulje ostaviti u tavi. Kada je meso pečeno izvaditi iz teflona, izliti svu mast. U teflon staviti maslac, prepržiti luk da postane staklast. Dodati mu med i konjak i sok od naranče i na kraju još jednu kockicu maslaca. Sve kuhati na tihoj vatri 3 min. Dodati u to pačetinu i kuhati još 3-4 minuta. U posebnoj tavi na maslacu pirjati jabuke dok ne dobiju lijepu zlatnu boju. Pečetinu isjeći na kriške pa ređati komad mesa, komad jabuke i sve prekriti umakom od luka i meda.

Nepobitno su dokazana mnoga svojstva češnjaka, važno je reći da i crni luk krasi veoma slične karakteristike. Dakle, crni luk čisti krvne sudove, utječe na smanjenje visokog krvnog tlaka, umanjuje razinu

lošeg kolesterola u krvi, potiče cirkulaciju, a sve ovo blagotvorno djeluje na zdravlje srca. Pozitivno utječe na organe za varenje, pospješuje rad žuči, jača želudac i crijeva. Ukoliko se konzumira u večernjim

satima može otkloniti blaže oblike nesani-ce. Djeluje kao diuretik i dr. Kao i velika većina zdravih namirnica i luk je najkorsniji za organizam ukoliko se konzumira u svježem obliku.

KISELA KAPULA - LUK

Potrebni sastojci:

1-2 kg kapule (luka) / 100 ml alkoholnog octa / 1 l vode / 1 žlica (jušna) soli / 1 žlica (jušna) šećera / 2-3 lista lovora / 15 zrna crnog papra / malo ružmarina

Priprema:

Kapulu očistiti i narezati svaku glavicu na 4 ili više dijelova. Staklenke moraju biti čiste i suhe. Kapulu staviti u staklenke, ne baš do vrha. Ocat i vodu staviti kuhati, dodati sol, šećet, papar, lovor i ružmarin, pustiti da kratko prokuha i izliti u staklenke, brzo čvrsto zatvoriti. U svakoj neka bude malo lovora, papra i ružmarina (zbog arome). Držati na hladnom, oko tjedan dana. i onda se može koristiti. Ovo je mjera za oko 3 staklenke (manje, od 800 g).

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813
www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Kardiologija, Ultrazvuk, Gastroskopijska, Laboratorij, Alergotest

Budwig protokol, Akupunktura, Biorezonanca-SCIO, Detox,

Ellman-Radiotalasna kirurgija, tehnika emocionalne slobode-EFT, Masaža, Bahove kapl, Bioptron, Magneti i ostalo...

Poliklinika za vašu obitelj

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Ivan Andrašić

Apatinski mlinovi

da je ovdje svakog dana 30 do 50 seljačkih kola iz obližnjih naselja čekalo na red za mljevenje žita. Kako su mlinovi radili i za vojne potrebe, bilo je dana kada je na utovar brašna čekalo do deset vojnih lađa. Vrhunac prosperiteta apatinskih vodenica dostignut je u posljednjem desetljeću XIX. stoljeća, a već početkom XX. grade se parni mlinovi i to je bio početak stagnacije i kasnijeg propadanja ove vrste zanatstva. Jedino seljaci iz šire okolice još dugo su svoje žito radije mljeli u vodenicama, tvrdeći da je brašno iz njih znatno bolje kvalitete. Proces brzog gašenja ove djelatnosti ubrzan je i intenzivnijim razvojem brodarstva. Tako je i zakonom dozvoljeno samo održavanje postojećih, a zabranjena je izrada novih vodenica, te su pooštrene i poreske mjere kako bi se ovi objekti konačno uklonili s ovog važnog međunarodnog plovnog puta. Kako je 1936. godine u Apatinu izgrađen mlin na električni pogon, koji je imao prednost zbog kapaciteta i neprekidnog rada, bio je to završni udarac za ovo zanatstvo. Dunavske vodenice su se zimi morale povući u zimovnike, pa nikako nisu mogle biti konkurentne novom mlinu. Nakon oslobođenja, 1945. godine, i posljednje vodenice prestaju s radom, jer su ostale bez posla, a posljednja, u početku teksta navedena, potopljena je u nemilosrdnom zimskom plesu dunavskih santi zime gospodnje 1961. godine.

Slučajnost često čovjeku donese u ruke pravo blago. Tako sam i ovu fotografiju dobio od male skupine romske djece, kažu da su ju negdje našli. Malo smo se cjenkali, zaustavili smo se na deset čokoladnih bananica. Tragom upravo te fotografije razgovarao sam s više starijih Apatinaca, koji se još uvijek sjećaju posljednjih dunavskih vodenica. Kažu da je posljednju držao u zakupu nadaleko poznati vodeničar *Stevan Pinkert*, a poslije njegove smrti, u zimu 1961. godine, ledene sante su uništile posljednju apatinsku vodenicu. To je bio tužan kraj nekada vrlo bitne i vrlo razrađene zanatske djelatnosti, po kojoj je Apatin stoljećima bio poznat. Povijesne knjige kažu da su prve vodenice na Dunavu izgrađene u manufakturnim radionicama feudalnog posjeda u srednjovjekovnom Apatinu, gdje su od poreza u naturi prikupljane veće količine žita, koje je trebalo i samljeti. Tako su zamijenjeni kameni žrvnjevi na ručni pogon, vodenom snagom u vodenicama. Vodenica je u stvari veće plovilo na čijoj su palubi bili sagrađeni drveni objekt za smještaj vodeniča-

ra i uređaj za mljevenje žita. Vodenice na Dunavu su stoljećima bile neizostavni dio povijesti Apatina i njegovog gospodarskog razvoja. Za sve vojske koje su kroz povijest boravile u ovim krajevima, dunavske vodenice su bile strateški objekti za snabdijevanje krušnim brašnom, pa su ih koristili i za vojne i za civilne potrebe. Brašno se prodavalo na slobodnom tržištu, gdje su ga kupovali i turski trgovci. Poslije odlaska Turaka s ovih prostora prednost apatinskog pristaništa i 11 tada postojećih vodenica na Dunavu vidjelo je i Austrijsko vojno zapovjedništvo i tu izgradilo svoju vojnopozadinsku bazu. Izgradnji brojnih i kvalitetnih vodenica na Dunavu u sljedeća dva stoljeća umnogome su pridonijeli i novi njemački kolonisti brodotsari. Zbog procjene gradskih vlasti da predstavljaju latentnu opasnost od poplava središta Apatina, vodenice su s lokacije ispred pristaništa preseljene znatno južnije, u rukavac Dunava koji se i danas naziva Mišval (op. aut. Mihlschwall - masa mlinova). Po predanjima, tu je bilo 75 vodenica, a zbog transporta žita i brašna ova lokaci-

ja je bila izuzetno nepovoljna. Vrijeme je pokazalo i da je procjena vlasti bila pogrešna, pa su vodenice vraćene na raniju poziciju. Tehničkim usavršavanjem vodenica znatno je povećan njihov kapacitet, a stalnim usavršavanjem tehnike mljevenja, postizana je vrlo visoka kvaliteta brašna, pa su i apatinski mlinari bili nadaleko priznati majstori. Žito se dopremalo i brašno odvozilo vodenim putem, pa se od vodeničara zahtijevalo da pored svojega zanimanja budu i dobri lađari i poznavatelji čudi rijeke na kojoj su radili. Prema povijesnim podacima Apatin je u XVIII. i XIX. stoljeću bio središte mlinarstva u sjevernom dijelu Bačke. Zabilježeno je

OČNA KUĆA
optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

GOSPA U SREDIŠTU »ZLATNE HARFE«

Održana XXI. Zlatna harfa u Subotici

U subotu, 23. ožujka, u Katedrali bazilici svete Terezije Avilske u Subotici održana je XXI. Zlatna harfa – susret malih župnih zborova subotičke biskupije. Nakon svete mise, koju je u zajedništvu sa svojom braćom svećenicima predvodio katedralni župnik, monsinjor **Stjepan Beretić**, uslijedilo je kraće druženje u dvorištu Paulinuma, nakon čega su okrijepljeni mali pjevači nastupili pjevajući neku od pjesama posvećenih Isusovoj i našoj majci, dragoj nam Gospi Mariji.

I pokraj radne subote u školama, odziv na ovogodišnji susret malih župnih zborova bio je zadovoljavajući, a kvaliteta nastupa djece više nego evidentna. Nastupilo je 11 zborova crkve svetog Jurja iz Vajske, svetog Marka iz Starog Žednika, svetog Josipa Radnika iz Đurđina, Uzvišenja Svetog Križa iz Sombora, Rođenja Blažene Djevice Marije

iz Svetozara Miletića i Srca Isusova iz Tavankuta, te iz Subotice mali župni zborovi iz crkve Isusova Uskrsnuća, svetog Roka, svete Terezije Avilske, Marije Majke crkve i svetog Jurja.

Za svoj nastup svaka župa dobila je zahvalnicu koju im je uručio katedralni župnik.

Dio atmosfere prenosimo vam fotografijama svih dječjih zborova.

Foto: Antonija Sudarević

JA SAM ČLAN KNJIŽNICE JOŠ OD VRTIĆA

Akcija Gradske knjižnice i PU »Naša radost«

Svi predškolci vrtića gdje se rad odvija na hrvatskom jeziku posjetili su proteklog tjedna Gradsku knjižnicu. Naime, već treću godinu Gradska knjižnica u suradnji s Predškolskom ustanovom »Naša radost« realizira projekt predstavljanja knjige i čitanja najmlađim sugrađanima. Mališani iz predškolskih skupina »Balončići« i »Cvjetići«, vrtića »Marija Petković« iz Subotice, posjetili su Dječji odjel, a po prvi put zahvaljujući Hrvatskom nacionalnom vijeću, koje je osiguralo prijevoz, Gradsku knjižnicu su posjetili i mališani iz Male Bosne i Tavankuta, iz skupina »Jagodice« i »Leptirići«.

Najprije su se upoznali s tim gdje »žive« knjige i na koji način ih mogu posuditi. Potom su skupa sa svojim odgovjateljima i informatoricom Gradske knjižnice izrađivali uskršne pop-up čestitke koje su ponijeli sa sobom. Za uloženi trud nagrađeni su i članskim iskaznicama Dječjeg odjela kojima se mogu služiti narednih godinu dana.

Da su djeca uživala pokazuju fotografije...

KVIZ »ČITAM I SKITAM« U ZAVRŠNICI

Izvlačenje nagrada u ponedjeljak,
2. travnja u podne

Wow... Jabadabadu... Hip hip hura... Jeaaa... Extra je... Baš je cool... - čulo se ovih dana ispred izloga Dječjeg odjela Gradske knjižnice gdje su već dva tjedna postavljene neke od nagrada za ovogodišnji kviz »Čitam i skitam«. I svaka riječ vam je na mjestu jer nagrade stvarno »otkidaju«, mislim što reći i meni se sviđaju. Ima tu svega: bicikl, roleri, klizaljke, Coca Cola suncobrani, čaše i majice, McDonald's obroci, ulaznice za Dječje kazalište, USB stickovi, školske torbe i pribor, slatkiši, Milka termo rančevi za plažu, knjige, karte za izlet, lopta... Ne znam ni što bih izabrala kada bi mi rekli da mogu.

Bilo kako bilo, nakon puna dva mjeseca kviz za poticanje čitanja »Čitam i skitam« je završio, a svečano javno izvlačenje nagrada bit će u ponedjeljak, 2. travnja na Međunarodni dan dječje knjige, točno u podne. Baš kao u nekoj knjizi.

Dodite!
Osim brojnih nagrada čeka vas interesantna predstava i naravno druženje uz mali domjenak.
Ukoliko još niste, danas i sutra možete obnoviti i svoju članarinu po promo cijeni od 300 dinara, a sutra će na Dječjem odjelu biti i uskršne kreativne radionice za djecu.

KALENDAR ZA NAREĐNI TJEDAN

- 1. travnja - Svjetski dan šale
- 1. travnja - Svjetski dan borbe protiv alkoholizma – UN
- 2. travnja - Međunarodni dan dječje knjige
- 2. travnja - Međunarodni dan pomirenja
- 2. travnja - Svjetski dan svjesnosti o autizmu – UN
- 4. travnja - Međunarodni dan svjesnosti o opasnostima od mina i pomoći u protuminskom djelovanju – UN

**PETAK
30.3.2012.**

06:09 Najava programa
06:14 Trenutak spoznaje
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Lugarnica 19, serija
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:15 Zemlje-ljudi-pustolovine: Lovac na mirise, dok.film (R)
11:05 Debbie Travis preuređuje 2
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavlomim, vrijeme stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:10 Drugo mišljenje
14:40 U Cvjetnicu Jelo, emisija pučke i predajne kulture
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:02 Alisa, slušaj svoje srce
17:00 Vijesti u pet
17:21 Hrvatska uživo
18:15 Putem europskih fondova
18:40 Iza ekrana
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:12 Odabrao Delo H.: Tajni Hollywood Michaela Jacksona, dokumentarni film
21:05 Ciklus hrvatskog filma: Rondo
23:00 Dnevnik 3
23:25 Vijesti iz kulture
23:35 Peti dan, talk show
00:25 Na rubu znanosti: Vedska matematika
01:20 Filmski maraton: Izlazeće sunce, američki film
03:25 Filmski maraton: Smrt gospodina Lazarescu, rumunjski film
05:55 Lugarnica 19, serija

06:35 Najava programa
06:40 Kad zavlomim, vrijeme stane - telenovela
07:25 Teletubbies
07:50 Mala TV:
--- TV vrtić: Zvrk
--- Oblutak se pridružuje cirkusu, crtani film
--- Tajni dnevnik patke Matilde: Čarobna zamjena

08:20 Mega Mindy, serija
08:47 Connor na tajnom zadatku 2, serija
09:10 Školski sat: Školska užina
10:00 Alisa, slušaj svoje srce
10:45 Degraasi Novi naraštaj 3, serija za mlade
11:10 Žderonja 2, crtana serija
11:35 Euromagazin (R)
12:00 Paralele
12:30 Alpe Dunav Jadran
13:00 Pola ure kulture (R)
13:25 Potraga za blagom: Legenda o zlatu Tillamooka, američki film
15:15 Degraasi Novi naraštaj 3, serija za mlade
15:35 Djevojčica iz budućnosti, serija
16:00 Školski sat: Školska užina
--- Puni krug
16:45 Mala TV:
--- TV vrtić: Zvrk
--- Oblutak se pridružuje cirkusu, crtani film
--- Tajni dnevnik patke Matilde: Čarobna zamjena
17:15 Briljanteen
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Tree Hill 7, serija
19:15 Teletubbies, animirana serija
19:40 Glazba, glazba... tambure
20:00 Rolerica, američki film
21:55 Trokut osvete, američki film
23:40 Stratište, mini-serija
02:10 Retrovizor: Simpsoni 19, humoristična serija
02:31 Retrovizor: Kojak 1, serija
03:20 Noćni glazbeni program

05:50 Nate Berkus show, serija
06:50 Beba Felix, serija
07:15 Super Loonatics
07:40 TV izlog
07:55 Kad lišće pada, serija R
08:55 TV izlog
09:10 Izgubljena čast, serija R
10:10 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:10 IN magazin R
13:00 Larin izbor, serija R
14:30 Walker, teksaški rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:45 Predigra za brak, film
23:35 Glasnici 2, igrani film
01:20 Osvetnik, igrani film R
03:00 Nad lipom 35, show R
04:00 Ezo TV, tarot show

05:30 Dnevnik Nove TV R
06:20 Nate Berkus show, R
07:05 IN magazin R
07:20 Kraj programa

06:15 RTL Danas, (R)
06:50 Vatreno nebo, telenovela (R)
07:45 PopPixie, crtani film
08:00 Moji džepni ljubimci, animirani film (R)
08:20 Dragon Ball Z, animirani film
08:45 Ekkluziv Tabloid, (R)
09:10 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode) (R)
11:15 Večera za 5, (R)
12:05 Vatreno nebo
13:05 Krv nije voda, serija (R)
14:05 Survivor, reality show (R)
15:00 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Elektra, film, akcijski
21:45 Smrtonosna utrka, film, akcijski/ znanstveno-fantastični
00:05 Noć nad Manhattanom, film, kriminalistička drama
02:10 Astro show, emisija uživo
02:50 RTL Danas, (R)
03:45 CSI, kriminalistička serija (dvije epizode)

**SUBOTA
31.3.2012.**

05:42 Najava programa
05:47 Drugo mišljenje
06:30 Iza ekrana
07:00 U Cvjetnicu Jelo, emisija pučke i predajne kulture
07:30 Hrvatska kronika BiH
07:45 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Željezni konj, američki film
09:55 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:13 Kućni ljubimci
10:49 Ušća rijeka: Krka, dokumentarna serija
11:19 Normalan život, emisija
12:00 Dnevnik
12:30 Veterani mira, emisija
13:15 Duhovni izazovi
13:47 Prizma
14:32 manjinski Mozaik
14:47 HAZU portreti:
15:00 Eko zona
15:30 Morski divovi: Život divova, dok. serija
16:30 Euromagazin

17:00 Vijesti u pet
17:20 Reporteri
18:20 Potrošački kod
18:50 Globalno sijelo
19:20 Loto 7/39
19:30 Dnevnik
20:10 Do posljednjeg zbora
21:40 Najmoćnije žene svijeta: Josephine Baker, dokumentarna serija
22:35 Dnevnik 3
23:05 Elitna postrojba, brazilsko-nizozemsko-američki film
01:00 Filmski maraton: Pizzeria Kamikaze, američko-hrvatsko-britanski film
02:25 Filmski maraton: Svečanosti visibaba, češki film
03:50 Reporteri
04:50 Najmoćnije žene svijeta: Josephine Baker, dokumentarna serija
05:40 Eko zona

07:00 Najava programa
07:05 Opera box
07:35 Patak Frka, crtana serija (R)
08:00 Došljaci su zakon!, serija za mlade
08:25 Mala TV
--- Baltazar: Problem nespretnosti
--- Danica: Danica i miš akrobat (R)
--- Čarobna ploča - II.razred (R)
08:55 Kućni svemirci, crtana serija
09:25 Sunašce Bobi i diskocervi, dansko-njemački animirani film
11:55 Odabrao Delo H.: Tajni Hollywood Michaela Jacksona, dokumentarni film
13:20 Rolerica, američki film
15:10 Zvuk grmljavine, britansko-američko-njemačko-češki film
17:20 Massimo u Tvornici kulture, snimka koncerta
18:37 Generacija Y: Djeca i roditelji
19:05 Teletubbies
19:30 Glazba, glazba...
20:00 Ciklus dokumentarnih filmova dobitnika Oscara: Čovjek na žici
21:35 Fantastična četvorka: Dolazak srebrnog letača, američko-njemačko-britansko-kanadski film
23:10 Mankellov inspektor Wallander 2, serija
00:40 Bruno Vlahek i Simfonijski orkestar

HRT-a pod ravnanjem Aleksandra Markovića
01:55 Noćni glazbeni program

07:25 TV Izlog
07:40 Zauvijek susjedi, serija R
09:10 Peppa, crtana serija R
09:20 Peppa, crtana serija
09:30 Winx, crtana serija
09:55 Gormiti, crtana serija R
10:20 Ptica trkačica
10:45 Pokemoni, R
11:10 Pokemoni, crtana serija
11:30 Larin izbor, serija R
15:05 Borac za pravdu, film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Provjereno, R
18:05 Nad lipom 35, show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Crno svitanje, film,
22:00 300, igrani film
00:15 O za osvetu, igrani film
02:25 Predigra za brak, film, R
04:05 Ezo TV, tarot show
05:35 Dnevnik Nove TV R
06:25 Nad lipom 35, show R
07:05 Kraj programa

04:45 RTL Danas, (R)
05:20 Dragon Ball Z
07:20 PopPixie, animirani film
08:40 Učilica, kviz za djecu
09:10 Ruža vjetrova, dramska serija (dvije epizode) (R)
11:30 U dobru i zlu, igrani film, komedija
13:20 Sirenin stolac, film, romantična drama (R)
15:10 Vjetar smrti, igrani film, akcijski triler
17:25 Zvijezde Ekstra: Justin Bieber, igrani film, zabavna emisija
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo
20:00 Sumrak saga: Mladi mjesec, igrani film
21:50 Koj je ona prava?, film
23:40 Vjeruj muškarcu, film, romantična komedija
01:20 Astro show, emisija uživo
02:20 RTL Danas, (R)
02:55 Discovery: Dangerman - bez cenzure, avanturistička dokumentarna serija
03:35 Discovery: Dangerman - u središtu oluje, avanturistička dok. serija

**NEDJELJA
1.4.2012.**

06:11 Najava programa
06:16 Duhovni izazovi

06:59 Normalan život, emisija
 07:35 Globalno sijelo
 08:00 Zlatna kinoteka: Selo moje malo, čehoslovački film
 09:40 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:10 ni DA ni NE: Patriotizam
 11:00 Poirot 3, serija
 12:00 Dnevnik
 12:25 Plodovi zemlje
 13:20 Rijeka: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:00 Tajanstveni junaci, američki film
 17:00 Vijesti u pet
 17:15 Mir i dobro
 17:45 Vrtlari
 18:15 Lijepom našom: Bale - Valle
 19:20 Loto 6/45
 19:30 Dnevnik
 20:10 Sve u 7!, kviz
 21:00 Downton Abbey 2, serija
 22:00 Dnevnik 3
 22:20 Vijesti iz kulture
 22:25 Vjenčani, samci, ostalo - serija
 23:20 Nedjeljom u dva
 00:20 Tajanstveni junaci, američki film
 02:20 Poirot 3, serija
 03:15 Skica za portret
 03:30 Vrtlari
 03:55 Prizma
 04:40 Lijepom našom: Bale - Valle

06:50 Najava programa
 06:55 Bruno Vlahek i Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem Aleksandra Markovića
 07:55 Mala TV
 --:-- TV vrtić: Pauk
 --:-- Brlog: Pčele (R)
 --:-- Tajni dnevnik patke Matilde: Čarobna zamjena
 08:25 Vesele trojke, crtana serija
 08:50 Hamtaro, crtana serija
 09:15 Merlin 2, serija
 10:00 Osijek: Misa, prijenos
 11:45 Biblija
 12:00 Škrinja: Gnjiezdo
 12:35 Filmska matineja: Iznogud, francuski film
 14:20 Ciklus nostalgija: Taj neželjni dodir krzna, američki film
 16:30 Magazin Lige prvaka
 17:00 Olimp - sportska emisija
 19:05 Teletubbies, animirana serija
 19:30 Glazba, glazba... evergreen
 20:00 Silverado, američki film
 22:15 Filmski boutique: Maratonac, američki film
 00:15 Posebni dodaci, emisija
 00:30 Glazbeni specijal

00:55 Noćni glazbeni program

07:05 TV Izlog
 07:20 Zauvijek susjedi, R
 08:20 Peppa, crtana serija R
 08:30 Peppa, crtana serija
 08:40 Winx, crtana serija
 09:05 Gormiti, crtana serija
 09:30 Ptica trkačica
 09:55 Pokemoni, crtana serija R
 10:20 Pokemoni, crtana serija
 10:40 Magazin Lige prvaka
 11:10 Braća, serija
 11:40 Klub otpisanih, serija
 12:10 Larin izbor, serija R
 15:10 Nevolje na kotačima, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Godišnji odmor snova, igrani film
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Larin izbor, serija
 22:00 Red Carpet, showbiz magazin
 23:20 Smrtonosni kontakt: Ptičja gripa, igrani film
 00:55 Crno svitanje, igrani film R
 02:35 Gospodari iluzija, show
 03:30 Red Carpet, showbiz magazin R
 04:40 Dnevnik Nove TV R
 05:30 Kraj programa

05:10 RTL Danas, informativna emisija (R)
 05:40 Dragon Ball Z, animirani film
 07:40 Moji džepni ljubimci, animirani film (R)
 09:00 Ruža vjetrova, dramska serija (dvije epizode) (R)
 11:10 U dobru i zlu, igrani film, komedija
 12:55 Koja je ona prava?, igrani film, romantična komedija (R)
 14:50 Sumrak saga: Mladi mjesec, igrani film, romantični/ fantazija/ avanturistički (R)
 16:40 Ljubav je na selu, dok. sapunica (R)
 17:45 Ekkluziv Vikend
 18:30 RTL Danas, informativna emisija
 19:10 Galileo, zabavna/ obrazovna emisija
 20:00 Afera Thomasa Crowna, film, kriminalistički
 22:00 Ljubav je na selu, dokumentarna sapunica
 23:00 Survivor: Povratak u civilizaciju, emisija iz studija
 00:05 CSI: Miami, serija (dvije epizode)
 01:45 Astro show, emisija uživo

HRT1, 30.3.2012, 21:05 CIKLUS HRVATSKOG FILMA: RONDO

Umjetnički dizajner (Relja Bašić) živi u sretnom braku sa suprugom (Milena Dravić) u potkrovlju jedne zagrebačke zgrade. Jednoga dana, promatrajući u parku dokone šahiste, umjetnik upoznaje suca (Stevo Žigon), isto tako pasioniranog kibica. Dvojica muškaraca ubrzo postaju prijatelji i sudac počinje redovito nedjeljom posjećivati umjetnika i igrati s njim šah. Tijekom tih druženja između njega i umjetnikove žene, nezadovoljne činjenicom da njezin suprug još uvijek nije spreman imati dijete, rada se ljubav... Debitantski igrani film Zvonimira Berkovića (Ljubavna pisma s predumišljajem), »Rondo« (1966), gotovo svi kritičari i danas ubrajaju u vrh hrvatske kinematografije. Virtuozno režirana drama predstavila je Berkovića

kao vrsnog profilatora likova, sjajnoga stilista i redatelja s istančanim smislom za filmsku uporabu klasične glazbe (ovoga puta W. A. Mozarta). »Rondo« je nagrađen na Pulsom filmskom festivalu Srebrnom arenom dok je njegov autor osvojio Zlatnu arenu za scenarij. Uloge: Milena Dravić, Relja Bašić, Stevo Žigon, Zvonimir Rogoz, Boris Festini
 Scenarij: Zvonimir Berković
 Redatelj: Zvonimir Berković
 Žanr: drama

02:45 RTL Danas, informativna emisija (R)
 03:20 Discovery: Dangerman - bez cenzure, avanturistička dokumentarna serija

05:39 Najava programa
 05:44 Rijeka: More
 06:14 Mir i dobro
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 09:05 Lugarnica 19, serija
 09:50 Vijesti iz kulture
 10:15 Tajne svjetskih muzeja: Vatikanski muzeji, dokumentarna serija (R)
 11:10 Debbie Travis preuređuje 2
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
 13:15 Dr. Oz, talk show
 14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:10 Treća dob, emisija
 14:40 Glas domovine
 15:10 Ponos Ratkajevih, serija
 16:00 Alisa, slušaj svoje srce
 17:00 Vijesti u pet
 17:22 Hrvatska uživo
 18:20 8. kat: Spavajmo bolje, talk-show
 19:12 20pet, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:10 TV Bingo

20:35 Jugoslavenske tajne službe: Staljinovi učenici, dokumentarna serija
 21:35 Puls Hrvatske
 22:35 Rekonstrukcija
 23:10 Dnevnik 3
 23:45 Svijet profita
 00:15 Njemačka umjetnost, dokumentarna serija
 01:10 In medias res
 01:55 Dr. House 7, serija
 02:40 Tračerića 3, serija
 03:20 Zakon i red: Odjela za žrtve 11, serija
 04:00 Skica za portret
 04:07 Svijet profita
 04:37 Lugarnica 19, serija
 05:20 8. kat: Spavajmo bolje, talk-show

06:35 Najava programa
 06:40 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
 07:25 Teletubbies, animirana serija
 07:50 Mala TV
 --:-- TV vrtić
 --:-- Krčić prikazuje
 --:-- Brlog
 --:-- Čarobna ploča
 08:20 Mega Mindy, serija
 08:45 Connor na tajnom zadatku, serija za mlade
 09:10 Brlog: Pčele
 09:40 Kako nastaje: Animirani film
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce
 10:45 Degraši Novi naraštaj 3, serija za mlade
 11:10 Žderonja 2, crtana serija
 11:35 Lijepom našom: Bale - Valle

12:35 Plodovi zemlje
 13:25 Mutum, brazilski film
 15:00 Degraši Novi naraštaj 4, serija za mlade
 15:25 Djevojčica iz budućnosti, serija
 15:50 Merkati, dugometražni dokumentarni film
 17:10 Doktor Who 4, serija
 18:00 Regionalni dnevnik
 18:20 Županijska panorama
 18:35 Downton Abbey 2
 19:30 Teletubbies, animirana serija
 20:00 In medias res
 20:50 Top Gear 10: Bocvana, dokumentarna serija
 21:45 Dr. House 7, serija
 22:35 Tračerića 3, serija
 23:16 Zakon i red: Odjel za žrtve 11, serija
 00:01 Sestra Jackie 1, humoristična serija
 00:31 Retrovizor: Simpsoni 19, humoristična serija
 00:52 Retrovizor: Braća i sestre 4, serija
 01:33 Retrovizor: Kojak 1, serija
 02:22 Noćni glazbeni program

05:35 Nate Berkus show, serija
 06:25 Beba Felix, serija
 06:50 Super Loonatics, crtana serija
 07:15 TV izlog
 07:30 Izgubljena čast, serija R
 09:30 TV izlog
 09:45 Walker, teksaški rendžer, serija R
 11:40 IN magazin R
 12:30 Larin izbor, serija R

14:30 Walker, teksaški
rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:35 Večernje vijesti
22:55 Univerzalni vojnik:
Povratak, igrani film
00:35 Smrtonosni kontakt:
Ptičja gripa, film, R
02:10 Opasna igra, serija
03:00 Seinfeld, serija
03:25 Dnevnik Nove TV R
04:15 Ezo TV, tarot show
05:15 IN magazin R
05:50 Kraj programa

05:35 RTL Danas, (R)
06:15 Dragon Ball Z
07:00 PopPixie, crtani film
07:15 Moji džepni ljubimci,
animirani film
07:30 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode) (R)
09:20 Ekkluziv Vikend, (R)
10:00 Večera za 5, (R)
11:10 Vatrene nebo, (R)
12:10 Vatrene nebo
13:05 Ruža vjetrova, serija (R)
14:00 Krv nije voda, serija (R)
15:00 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Survivor, reality show
21:45 Dvostruki udar, igrani
film, akcijski
23:50 RTL Vijesti
00:00 CSI: Miami,
kriminalistička serija
(dvije epizode)
01:35 Astro show, emisija uživo
02:35 RTL Danas, (R)

UTORAK
3.4.2012.

06:09 Najava programa
06:14 Treća dob, emisija
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Lugarnica 19, serija
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:15 Tajne svjetskih muzeja:
Louvre, dokumentarna
serija (R)

11:10 Debbie Travis
preuređuje 2
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zovim, vrijeme
stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:10 Među nama
14:40 Znanstvena petica
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:00 Alisa, slušaj svoje srce
17:00 Vijesti u pet
17:22 Hrvatska uživo
18:20 8. kat: Tri muškarca na
večeri, talk-show
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:12 Sve u 7!, kviz
21:05 U Europi: 1946. - Izrael
i Europa, dokumentarna
serija
21:40 24 (8), serija
22:30 Otvoreno
23:10 Dnevnik 3
23:35 Vijesti iz kulture
23:45 Fabio, dokumentarni
film
00:35 Ciklus europskog filma:
Na ovome svijetu,
britanski film
02:05 In medias res
02:50 Tračica 3, serija
03:35 Zakon i red: Odjel za
žrtve 11, serija
04:20 Skica za portret
04:35 Lugarnica 19, serija
05:20 8. kat: Tri muškarca na
večeri, talk-show

06:35 Najava programa
06:40 Kad zovim, vrijeme
stane - telenovela
07:25 Teletubbies, animirana
serija
07:50 Mala TV:
08:20 Mega Mindy, serija
08:45 Connor na tajnom
zadatku, serija
09:10 Brlog: Psi
09:45 Navrh jezika: Vazam,
Vuzem
10:00 Alisa, slušaj svoje srce
10:45 Degrassi Novi naraštaj
4, serija za mlade
11:10 Žderonja 2, crtana serija
11:35 Rekonstrukcija
12:05 Top Gear 10: Bocvana,
dokumentarna serija
13:25 The Bear, francusko-
američki film
14:50 Degrassi Novi naraštaj
4, serija za mlade
15:15 Djevojčica iz
budućnosti, serija
15:40 Catch that Kid,
američko-njemački
film za djecu
17:10 Doktor Who 4, serija
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama

18:30 Tree Hill 7, serija
19:15 Teletubbies
19:40 Glazba, glazba...rock
20:00 In medias res
20:50 Luda kuća, američki film
22:20 Tračica 3, serija
23:05 Ružiona
23:35 Zakon i red: Odjel za
žrtve 11, serija
00:20 U uredu 5, serija
00:45 Retrovizor: Simpsoni
19, humoristična serija
01:10 Retrovizor: Braća i
sestre 4, serija
01:55 Retrovizor: Kojak 1
02:45 Noćni glazbeni program

05:50 Nate Berkus show, serija
06:50 Deset dječjih Božjih
zapovijedi, serija
07:15 Super Loonatics
07:40 TV izlog
07:55 Kad lišće pada, serija R
08:55 TV izlog
09:10 Izgubljena čast, serija R
10:10 Walker, teksaški
rendžer, serija R
12:10 IN magazin R
13:00 Larin izbor, serija R
14:30 Walker, teksaški
rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
20:40 Liga prvaka: prijenos
22:40 Večernje vijesti
23:00 Mr. Bean, serija
23:30 Sažeci Lige prvaka
00:00 Univerzalni vojnik:
Povratak, igrani film R
01:40 Na putu prema dolje, serija
02:30 Seinfeld, serija 89/180
02:55 Nate Berkus show, serija R
03:40 Dnevnik Nove TV R
04:30 Ezo TV, tarot show
05:30 IN magazin R
06:00 Kraj programa

05:50 RTL Danas, (R)
06:30 Dragon Ball Z,
animirani film
07:15 PopPixie, crtani film
07:30 Moji džepni ljubimci,
animirani film (R)
07:45 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode) (R)
09:40 Ekkluziv Tabloid,
magazin (R)
10:05 Večera za 5, lifestyle
emisija (R)
11:10 Vatrene nebo, telenovela
12:10 Ruža vjetrova, serija (R)
13:05 Krv nije voda, serija (R)
14:00 Survivor,
reality show (R)

15:00 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Survivor, reality show
22:00 Kost, kriminalistička
serija (dvije epizode)
23:40 RTL Vijesti
23:55 Dvostruki udar,
igrani film, akcijski
01:45 Astro show, emisija uživo
02:45 RTL Danas, (R)

SRIJEDA
4.4.2012.

06:09 Najava programa
06:14 Među nama
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
09:05 Lugarnica 19, serija
09:50 Vijesti iz kulture
10:15 Tajne svjetskih muzeja:
Kraljevski muzej
Ontario u Torontu,
dokumentarna serija (R)
11:10 Debbie Travis
preuređuje 2
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zovim, vrijeme
stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:10 Riječ i život
14:40 Indeks, emisija
15:10 Ponos Ratkajevih, serija
16:00 Alisa, slušaj svoje srce
17:00 Vijesti u pet
17:22 Hrvatska uživo
18:20 8. kat: Majka hrabrost,
talk-show
19:10 20pet, kviz
19:20 Loto 7/39
19:30 Dnevnik
20:12 Misija: Zajedno
21:05 Paralele
21:35 24 (8), serija
22:25 Otvoreno
23:10 Dnevnik 3
23:45 Drugi format
00:35 Putem europskih
fondova
00:50 Vrijeme je za jazz:
67 godina jazz orkestra
RTV Slovenije (2. dio)
01:50 In medias res
02:35 Zakon i red: Odjel za
žrtve 11, serija
03:20 Skica za portret
03:25 Indeks, emisija
03:55 Drugi format
04:40 Lugarnica 19, serija
05:25 8. kat: Majka hrabrost,
talk-show

06:40 Najava programa
06:45 Kad zovim, vrijeme
stane - telenovela
07:30 Teletubbies
07:55 Mala TV:
08:25 Mega Mindy, serija
08:50 Connor na tajnom
zadatku, serija
09:10 Brlog: Konji
09:40 CIAK junior: Mlada
ljubav, irski dok. film
10:00 Alisa, slušaj svoje srce
10:45 Degrassi Novi naraštaj
4, serija za mlade
11:10 Batman i hrabri
superjunaci, crtana serija
11:35 Znanstvena petica
12:00 Briljanteen
12:40 Muški vikend: Carlton
- Melbourne,
dokumentarna serija
13:15 Magic Journey to
Africa, španjolski film
14:55 Degrassi Novi naraštaj
4, serija za mlade
15:20 Djevojčica iz
budućnosti, serija
15:45 Igor, američko-
francuski animirani film
17:10 Doktor Who 4, serija
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Tree Hill 7, serija
19:15 Teletubbies
19:40 Glazba, glazba...šansone
20:00 In medias res
20:25 Nogometna Liga prvaka
- emisija
20:40 Nogometna Liga
prvaka, 1. poluvrijeme
21:40 Nogometna Liga
prvaka, 2. poluvrijeme
22:35 Nogometna Liga prvaka
- emisija
23:00 Zakon i red: Odjel za
žrtve 11, serija
23:45 Kath i Kim 1, serija
00:10 Retrovizor: Simpsoni
19, humoristična serija
00:30 Retrovizor: Braća i
sestre 4, serija
01:15 Retrovizor: Kojak 1
02:05 Noćni glazbeni program

06:00 Nate Berkus show
06:55 Deset dječjih Božjih
zapovijedi, serija
07:20 Super Loonatics, crtana serija
07:45 TV izlog
08:00 Kad lišće pada, serija R
09:00 TV izlog
09:15 Izgubljena čast, serija R
10:00 Walker, teksaški
rendžer, serija R
12:00 IN magazin R
12:50 Nindže surferi, film
14:30 Walker, teksaški

rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:35 Večernje vijesti
22:55 Slučajna avantura, film
01:15 Nindže surferi, film R
02:50 Na putu prema dolje, serija
03:40 Seinfeld, serija 90/180
04:05 Ezo TV, tarot show
05:00 Dnevnik Nove TV R
05:50 Kraj programa

05.50 RTL Danas, (R)
06.30 Dragon Ball Z
07.20 PopPixie, crtani film
07.30 Moji džepni ljubimci, animirani film (R)
07.45 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode) (R)
09.40 Ekkluziv Tabloid, (R)
10.05 Večera za 5, (R)
11.10 Vatrorebo, telenovela
12.10 Ruža vjetrova, serija (R)
13.05 Krv nije voda, serija (R)
14.00 Survivor, reality show (R)
15.00 Cobra 11, (dvije epizode)
16.55 RTL 5 do 5
17.05 Večera za 5
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Survivor, reality show
21.45 CSI: NY, serija (dvije epizode)
23.30 RTL Vijesti

23.45 Kost, kriminalistička serija (dvije epizode) (R)
01.20 Astro show, emisija uživo
02.20 RTL Danas, (R)

ČETVRTAK 5.4.2012.

06:09 Najava programa
06:14 Riječ i život
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
09:05 Lugarnica 19, serija
10:00 Vijesti
10:15 Tajne svjetskih muzeja: Egipatski muzej u Kairu, dokumentarna serija (R)
11:10 Debbie Travis preuređuje 2
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zovim, vrijeme stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:10 Trenutak spoznaje
14:40 Hrvatska kronika BiH
14:55 Kulturna baština
15:10 Ponos Ratkajevih, serija
16:00 Alisa, slušaj svoje srce
17:00 Vijesti u pet
17:22 Hrvatska uživo
18:20 8. kat: Život bez stalne adrese, talk-show
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:12 Sve u 7!, kviz
21:05 Pola ure kulture
21:35 Ciklus dobitnika Oscara: Milijunaš s ulice, britanski film

23:35 Dnevnik 3
00:00 Vijesti iz kulture
00:10 Ljubi s ljubavlju, snimka koncert
01:20 In medias res
02:05 Zakon i red: Odjel za žrtve 11, serija
02:50 Dr. Oz, talk show
03:30 Skica za portret
03:40 Glas domovine
04:10 Pola ure kulture
04:35 Lugarnica 19, serija
05:20 8. kat: Život bez stalne adrese, talk-show

06:40 Najava programa
06:45 Kad zovim, vrijeme stane - telenovela
07:30 Teletubbies
07:55 Mala TV:
08:25 Mega Mindy, serija
08:50 Connor na tajnom zadatku, serija
09:10 Brol: Svinje
09:40 Kokice
10:00 Alisa, slušaj svoje srce
10:45 Degraasi Novi naraštaj 4, serija za mlade
11:10 Batman i hrabri superjunaci, crtana serija
11:35 Drugi format (R)
12:20 Paralele
12:50 Muški vikend: Tasmanija - Brunyisland, dok. serija
13:15 The Secret Things of God, američki film
14:55 Degraasi Novi naraštaj 4, serija za mlade
15:20 Djevojčica iz budućnosti, serija
15:45 Ledeno doba, američki

animirani film
17:10 Doktor Who 4, serija
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Tree Hill 7, serija
19:15 Teletubbies
19:40 Glazba, glazba...jazz
20:00 In medias res
20:50 Nogomet: Europska liga, emisija
21:00 Nogomet: Europska liga, prijenos
22:55 Nogomet: Europska liga, emisija
23:20 Zakon i red: Odjel za žrtve 11, serija
00:05 U uredu 5, serija
00:30 Retrovizor: Simpsoni 19, humoristična serija
00:50 Retrovizor: Braća i sestre 4, serija
01:31 Retrovizor: Kojak 1
02:20 Noćni glazbeni program

05:50 Nate Berkus show, serija
06:50 Deset dječjih Božjih zapovijedi, serija
07:15 Super Loonatics
07:40 TV izlog
07:55 Kad lišće pada, serija R
08:55 TV izlog
09:10 Izgubljena čast, serija R
10:10 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:10 IN magazin R
13:00 Larin izbor, serija R
14:30 Walker, teksaški rendžer
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija

19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:35 Večernje vijesti
22:55 Provjereno
23:55 Državno vlasništvo, film
01:35 Slučajna avantura, film R
03:35 Glupost nije zapreka, serija
04:00 Sjedi i šuti!, serija
04:20 Ezo TV, tarot show
05:00 Dnevnik Nove TV R
05:50 Kraj programa

05.50 RTL Danas, (R)
06.30 Dragon Ball Z
07.20 PopPixie, crtani film
07.30 Moji džepni ljubimci, animirani film (R)
07.45 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode) (R)
09.40 Ekkluziv Tabloid, (R)
10.05 Večera za 5, (R)
11.10 Vatrorebo, telenovela
12.10 Ruža vjetrova, serija (R)
13.05 Krv nije voda, serija (R)
14.00 Survivor, reality show (R)
15.00 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16.55 RTL 5 do 5
17.05 Večera za 5
18.05 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija (R)
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Survivor, reality show
21.45 CSI, (dvije epizode)
23.30 RTL Vijesti
23.45 CSI: NY, serija (dvije epizode) (R)
01.15 Astro show, emisija uživo
02.15 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izrazno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Starišća emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18.30 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 14.40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • Popularne melodije - zabavna glazba (ponedjeljkom) • Na valovima hrvatske glazbene tradicije - narodna glazba (utorkom) • Veliki majstori glazbe - ozbiljna glazba (srijedom) • Rock vremeplov (četvrtkom) • Minute za jazz (petkom)

19,30 - 20,00

• Europski magazin - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • Kulturna povijest (utorkom) • Znanjem do zdravlja (srijedom) • Razmišljanje dopušteno (četvrtkom) • Tjedni vodič (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • Aktualije (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 Vojvodanski tjedan
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 Putnici kroz vrijeme - emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 Hrvatima izvan domovine - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

NOGOMET

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA SOMBOR – APATIN
– ODŽACI – KULA**Pobjeda Sončana na startu**

SONTA – U 14. kolu prvenstva Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula nogometaši sončanskog Dinama su na svojem terenu ugostili »fenjeraša«, ekipu Jedinstva iz Ribareva. Utakmica je završena pobjedom Dinama 2 – 0, zgođicima A. Durakovića u 30. i Vučićevića u 39. minuti. Za razliku od slabe igre i minimalnog poraza od istog protivnika u nedavno odigranoj kup-utakmici, Plavi su na startu proljetnoga dijela prvenstva nogometaše Jedinstva ispratili iz Sonte s dva zgoditka u mreži, a od rezultatske katastrofe spasile su ih dobre intervencije vratara Čopića, ali isto tako i nespretnost Dinamovih napadača, koji nisu uspijevali realizirati ni najpovoljnije priloge, koje su bile kruna vrlo dobre igre u polju i velikog broja osmišljenih akcija. Nakon postignutih zgoditaka Plavi su stvorili više prigoda koje je bila prava umjetnost propustiti, no očit je nedostatak igrača s boljim realizatorskim sposobnostima. Za brigu stručnom stožeru je i ponašanje igrača, pa su Plavi i u ovoj mirnoj utakmici bespotrebno dobili tri javne opomene, sve tri zbog nesportskog ponašanja.

I. A.

Propuštena prilika

SUBOTICA – Derbi susret Vojvođanske lige skupina Istok između domaće Bačke i Dinama iz Pančeva predstavljao je priliku Subotičanima da uhvate priključak za vodećim momčadima u vrhu tablice, ali su neodlučenim ishodom (0-0) ponovno uvećali bodovni zaostatak. U sljedećem 19. kolu, Bačka u subotu 31. ožujka gostuje kod Kozare u Banatskom Velikom Selu.

NK Zrinjski 1932 – Lokomotiva

SUBOTICA – Prvi susret proljetnog nastavka prvenstva u Gradskoj nogometnoj ligi Subotici NK Zrinjski 1932 odigrat će u nedjelju 1. travnja u 16 sati protiv momčadi Lokomotive na stadionu NK Bratstvo u Aleksandrovu.

ODBOJKA

Spartak NIS u finalu

NOVI SAD – Pobjedom protiv Varadina BMG (3-2), u trećem susretu polufinalnog doigravanja za naslov prvakinja, odbojkašice Spartak NIS izborile su plasman u veliko finale u kojemu će igrati protiv ekipe Crvene zvezde. Prva dva susreta su na programu 4. i 8. travnja u Beogradu

FLASH VIJESTI

- * NOGOMET: Super liga: Sloboda – Spartak ZV 2:0
- * NOGOMET, Prva liga žene: Lemind lavice – Spartak 0:9
- * STOLNI TENIS, Super liga: Spartak – Banat 1:4
- * RUKOMET, Prva liga: Spartak Vojput – Proleter 26:24
- * SQUASH, Prvenstvo Srbije: Prvaci Ivan Đorđević i Jelena Dutina

Na korak do plasmana u Superligu

KLADOVO – Odbojkaši Spartaka zabilježili su protiv domaćeg sastava Đerdapa (3-2) važnu pobjedu za prvo mjesto i plasman u Superligu. U posljednja dva prvenstvena kola Subotičani ulaze s 5 bodova prednosti i dovoljan im je samo jedan bod ili dva osvojena seta za ovjeru naslova prvaka Prve odbojkaške lige Srbije.

KOŠARKA

Važna pobjeda

SUBOTICA – Nakon odigranih produžetaka, košarkaši Spartaka su uspjeli zabilježiti važnu pobjedu (86-72) protiv momčadi

Mladosti i s novim bodovima skočiti na treće mjesto tablice Prve B lige Srbije. Sljedeći prvenstveni susret je u subotu 31. ožujka na gostovanju u Kosjeriću protiv ekipe Crnokose.

PLIVANJE

Subotičkih 200 i više

SUBOTICA – U organizaciji plivačkog kluba Spartak u subotu 24. ožujka održan je III. plivački miting »Subotičkih 200 i više« na kojem je sudjelovalo 11 klubova sa 109 natjecatelja. Domaćini su bili najuspješnija ekipa osvojivši ukupno 24 medalje (8 zlatnih, 9 srebrnih i 7 brončanih). Najuspješniji natjecatelj u kategoriji mlađih pionira bio je plivač Spartaka David Hunjadi. Pojedinačni rezultati:

Mlađi pioniri (11-12 godina): Novak Savić (2. mjesto 200 slobodno, 3. mjesto 200 delfin), David Hunjadi (1. mjesto 1500 slobodno, 1. mjesto 400 slobodno), Andrej Kovačić (1. mjesto 200 leđno, 2. mjesto 400 mješovito), Mihajlo Šehovac (2. mjesto 200 leđno), Luka Katić (3. mjesto 200 leđno), Uroš Spasenić (1. mjesto 200 mješovito, 1. mjesto 400 mješovito), Aleksandar Morača (3. mjesto 400 mješovito), Lara Zorić (2. mjesto 200 delfin, 3. mjesto 400 slobodno), Žanet Kekenj (3. mjesto 400 mješovito), Jovana Džinić (2. mjesto 400 mješovito). Pioniri (13-14 godina): Andrej Barna (1. mjesto 200 slobodno, 2. mjesto 1500 slobodno), Davor Mamužić (3. mjesto 200 slobodno), Filip Hunjadi (1. mjesto 200 delfin, 1. mjesto 400 mješovito), Anja Dženopoljac (2. mjesto 400 slobodno, 3. mjesto 800 slobodno), Jovana Mavrak (1. mjesto 200 prsno), Agota Šiša (2. mjesto 200 prsno).

Osobni rekordi

SPLIT- Plivači Spartaka Bojan Rašković i Milica Šoštarec imali su uspješan nastup za reprezentaciju Srbije na tromeđu između reprezentacija Srbije, Slovenije i Hrvatske u Splitu. Oboje su zauzeli 5. mjesto, Rašković u disciplini 400 slobodno a Šoštarec u disciplini 50 slobodno, isplivavši svoje osobne rekorde.

DEJAN FRANJKOVIĆ, HRVAČ SPARTAKA I DRŽAVNE REPREZENTACIJE

Pripreme za olimpijske kvalifikacije

Brušenje forme u Zrenjaninu i Tatabanyi

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Hrvač Spartaka i državne reprezentacije Srbije, *Dejan Franjković* trenutno se nalazi na pripremama u Zrenjaninu u sklopu trenažnog procesa za nastupe na kvalifikacijskim olimpijskim turnirima u Bugarskoj, Kini i Finskoj. Plasman na OI u Londonu predstavljao bi zasigurno najveći uspjeh u karijeri ovog perspektivnog hrvata koji već godinama u svojoj kategoriji dominira na domaćim strunjačama.

»Nastupajući četiri sezone za momčad zrenjaninskog Proletara tri puta sam bio ekipni prvak Srbije, uz osvajanje drugog i trećeg mjesta u europskom natjecanju Kupa prvaka, a povratkom u rodnu Suboticu u majici Spartaka još dva puta sam osvajao klupski naslov. Ove sezone sam hrvao na dva turnira u Kupu Srbije, osvojio oba natjecanja uz devet pobjeda u isto toliko mečeva«, ukratko je Dejan rezimirao neke svoje dosadašnje rezultate.

KATEGORIJA 96+

Matična kategorija Dejana Franjkovića je iznad 96 kilograma, ali ovisno po potrebi zna nastupiti i u znatno težoj kategoriji.

»Uglavnom nastupam u svojoj kategoriji, 96+, no događa se da prema trenerovoj zamisli i trenutačnoj situaciji hrvam u

kategoriji 120 kg. S obzirom da imam 97-98 kg, nije mi problem skinuti koji kilogram za moju kategoriju, a ispunjavam uvjet i za nastup u višoj kategoriji. Sve ovisi o potencijalnim protivnicima i potrebama momčadi. Kao hrvata nikada ne podcjenjujem ni jednog svog protivnika, neovisno o kategoriji u kojoj nastupam, a svakoj borbi pristupam s jednakim respektom.«

PRIPREMA ZA BORBU

Na koji način se priprema za pojedinog protivnika i borbu koja mu predstoji, mladi reprezentativac odgovara:

»Što se tiče domaćih rivala tu već jako dobro poznajem sve protivnike u svojoj kategoriji, jer sam već više puta hrvao s mnogima od njih. Iz iskustva znam što je kvaliteta ili slabost pojedinog suparnika, no kod nas je generalno čest slučaj slabije kondicijske pripremljenosti kod mnogih hrvata iz drugih momčadi, pa stoga najčešće primjenjujem taktiku 'umaranja' protivnika uz

bodovno finiširanje kako borba odmiče. Opet, u nekim drugim situacijama prevladuje bolje poznavanje tehnike uz primjenu iskustva koje imam iz dugogodišnjeg prvoligaškog bavljenja ovim sportom.«

NASTUP NA EUROPSKOM PRVENSTVU

Na nedavnom EP u Beogradu, voljom ždrijeba, već u prvom kolu Dejan je za protivnika dobio iskusnog Bugarina *Dinčeva* i već na startu završio turnirski nastup.

»Dinčev je osvajač europske i svjetske bronce, uz dva nastupa na Olimpijadi. Veoma je jak i iskusan borac, što je u konačnici prevagnulo u našoj borbi koja je minimalnim rezultatom otišla u njegovu korist. Znamo se dobro od prije, još od zajedničkih priprema u Bugarskoj i obojica smo dobro bili upućeni jedan na drugoga. Nažalost, nisam uspio proći ovu borbu, a nakon njega sam imao dobar ždrijeb koji bi me mogao odvesti i do same borbe za medalju.«

PRIPREME ZA KVALIFIKACIJSKE TURNIRE

Olimpijska je godina i slijede nastupi na nekoliko kvalifikacijskih turnira na kojima se može osigurati plasman na najveće i najprestižnije natjecanje u karijeri svakoga sportaša.

Ovoga tjedna smo u Zrenjaninu, gdje pod stručnim nadzorom izbornika *Milorada Dokmanca* i trenera *Sretena Damjanovića* nastavljamo pripremni proces za predstojeća natjecanja u ciklusu kvalifikacijskih turnira za plasman na Olimpijske igre. Potom slijedi dvotjedni boravak u Tatabanyi (Mađarska) iz koje se izravno putuje na planirane predolimpijske turnire. Prva šansa je na turniru u Sofiji (Bugarska), a potom slijede natjecanja u Kini i Finskoj na kojima se otvara mogućnost 'vađenja vize' za London. Iz Europe najveći rivali u mojoj kategoriji su mi Rus i Bugarin, a izvan europskih rivala bih izdvojio Amerikanca i Kubanca s kojima ću se zasigurno sastati na putu do ostvarenja mog glavnog cilja ove sezone. Mislim kako bih najveće šanse imao na turniru u Kini.«

PLASMAN NA OI

Kako vidi svoje šanse za plasman na Olimpijadu u Londonu i što bi za njega značilo mjesto među najboljim hrvaticama svijeta, Dejan spremno odgovara:

»Plasman na OI ovisit će o nekoliko čimbenika koji se trebaju poklopiti na svakom od kvalifikacijskih turnira, kao što je to uostalom slučaj i na svakom drugom većem natjecanju. Veliku ulogu ima i malo sportske sreće u pogledu skupine koju ždrijeb odredi, potom subjektivni osjećaj toga dana i, konačno, splet okolnosti tijekom same borbe. Mislim kako sam već dovoljno iskusan i taktički spreman da mogu parirati svakom suparniku. Konačno, tijekom prošlih priprema u Mađarskoj sam u kontrolnim borbama dva puta svladao aktualnog prvaka svijeta i vidio kako se mogu ravnopravno nositi i s najboljima u svojoj kategoriji. Uspijem li se plasirati na Olimpijadu bit će to najveći uspjeh moje dosadašnje hrvatičke karijere, jedno veliko iskustvo i ispunjenje sportskog sna o kojemu sanja svaki sportaš«, zaključio je kraći razgovor Dejan Franjković

Najveća pobjeda

Pobjeda u Ligi prvaka protiv Turčina, tadašnjeg juniorskog prvaka Europe i svijeta u meču tijekom kojeg mi je bio polomljen prst, ali sam ipak nastavio borbu.

POGLED S TRIBINA

Vrijedni rezultati

Košarkaši Cedevite i rukometaši Zagreb CO perjanice su hrvatskog klupskog sporta, a zahvaljujući odličnim igrama u regionalnoj ABA ligi i Ligi prvaka imat ćemo ih prilike gledati u završnicama obaju natjecanja. Istina, košarkaši su plasman na završni turnir osigurali već nakon ligaškog dijela, dok će rukometaši to morati ostvariti u velikom duelu protiv njemačke ekipe Kiela. Uspiju li, još više će uzdići vrijednost hrvatskog rukometa potvrđenu osvajanjem bronce na prošlom EP-u u Srbiji. Također, nikako se ne smije zaboraviti ni impresivna sezona hokejaša Medveščaka, rekordan broj pobjeda u ligaškom dijelu i plasman među četiri najbolje momčadi u doigravanju. Sljedećeg vikenda hrvatska Davis cup reprezentacija igrat će protiv Argentine u četvrtfinalu najjačeg teniskog momčadskog natjecanja. Ali, bez obzira na ishod susreta izbornim ostankom u I. Svjetskoj skupini ostvaren je veliki uspjeh. Pridodamo li niz vrijednih rezultata i kontinuirane uspjehe vaterpolista Juga i Mladosti, sve je više razloga za optimizam u pogledu budućnosti hrvatskog momčadskog sporta.

Konačno, uspiju li hrvatski nogometni reprezentativci preskočiti prvu fazu natjecanja na Europskom prvenstvu u Poljskoj i Ukrajini bit će to zaokružena cjelina u prvom dijelu ove 2012. godine. A potom slijedi glavni događaj sportske sezone, Olimpijada u Londonu koja bi mogla donijeti nove radosti hrvatskom sportu.

D. P.

NOGOMET

Pobjede vodećih

Bez većih problema vodeći Dinamo je prošao gostovanje kod posljednje momčadi u poretku Varaždina (4-0), dok je drugoplasirani Hajduk uspio izboriti minimalnu domaću pobjedu protiv Cibalie (1-0). Zagrepčani i dalje drže prednost od trinaest bodova i sve su bliži matematičkoj potvrdi naslova.

Ostali rezultati 23. kola: Rijeka – Inter 1:0, Lokomotiva – Split 1:0, Osijek – Karlovac 1:1, Lučko – Slaven 1:1, Šibenik – Zagreb 2:1, Zadar – Istra 1961 0:0

Tablica: Dinamo 60, Hajduk 47, Slaven 39, Split 37, Lokomotiva 36, Cibalia 33, Rijeka, Zadar 32, Osijek, Istra 1961 31, Zagreb 30, Inter 28, Šibenik 24, Lučko 20, Karlovac 16, Varaždin 9

RUKOMET

Zagreb CO u četvrtfinalu

Prvak Hrvatske izborio je, pobjedom u uzvratnom susretu protiv Metalurga (26-21), plasman među osam najboljih klubova u tekućoj sezoni Lige prvaka. Iako se konačni rezultat čini previsokim, momčad Ivice Obrvana je do veće rezultatske prednosti došla tek u samoj završnici utakmice, u potpunosti nadoknadila minus iz prvog duela u Skoplju i posve zaslužno se plasirala u četvrtfinale. Voljom ždrijeba »Zagrebaši« su za protivnika dobili njemačku momčad Kiela kojoj će biti domaćini u prvom susretu koji je na programu u terminu od 18. do 22. travnja. Uzvrat je tjedan dana kasnije.

ODBOJKA

Doigravanje za naslov prvaka

Okončan je ligaški dio prvenstva Hrvatske u odbojci za muškarce, a osam najbolje plasiranih momčadi izborilo je plasman u doigravanje za naslov prvaka. Prvo mjesto u regularnom dijelu natjecanja osvojila je momčad Rovinja.

Parovi četvrtfinala doigravanja: Rovinja – Rijeka, Mursa – Sisak, Mladost Marina Kaštela – Vukovar i Mladost Zagreb – Centrometal.

KOŠARKA

Cedevita na Final fouru

Pobjedom protiv Hemofarma (80-64), košarkaši Cedevite potvrdili su drugo mjesto na tablici regionalne ABA lige i plasman na završni turnir četiri najbolje plasirane momčadi nakon regularnog ligaškog dijela. Uz jedinog hrvatskog predstavnika

na Final fouru će sudjelovati i prvoplasirana momčad prvenstva Maccabi, te beogradski Partizan i podgorička Budućnost.

Parovi polufinala: Maccabi – Budućnost, Cedevita – Partizan.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovođa i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rse-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisma« iz Subotice moli ljude dobre volje da im daruju polovni pianino ili bolju klavijaturu (sintisajzer) potrebnu za aktivnosti udruge. Predstavnik udruge možete kontaktirati na telefon: 060/016-1167.

Kupujem: plinske boce, plaćam 1000 dinara, krupnjak krupač Odžaci do 70 eura, a Lifam do 50 eura i kupujem traktor IMT ili Rakovica, priključne strojeve, motokultivator. Tel.: 063-8131246.

Izdajem sobe s kupatilom i upotrebom kuhinje u Makarskoj. Parking osiguran. Tel.: 021 6433 – 395; 060 6331 910; 00 385 21 617 909.

Prodajem nedovršenu kuću na placu od 400 m² u Tavankutskoj ulici, preko puta Blaškovo križa, u blizini centra grada. Tel.: 062 513 798.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

U Subotici na Radijalcu izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG CATV, za učenika-cu studenta-cu nepušača. Tel.: 024-558227 ili 061-1979116.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

Torte i kolače pravim. POVOLJNO. Tel.: 024-527-499 i 064-18-39-591.

Prodajem sliku ulje na platnu hrvatskog slikara Ivana Čorka. Slika je stara 50-60 godina Tel.: 061-139-19-52.

Prodajem ulje lavande, pomaže kod problema s: bakterijom eserihije coli, bronhijalne astme glavobolje. Tel.: 064-29-42-338.

Jeftino se prodaje sljedeća dječja oprema: dječji krevetac, dječja kolica, ljetna kolica, hodalica, hranilica, igračka Kengur, ruksak za nošenje bebe. Tel.: 24-525-232

U najljepšem dijelu Kertvaroša u Subotici 800 m od Gradske kuće prodaje se dio obiteljske kuće cca 60 m spremno za adaptaciju za 15.500 eura. Tel.: 063-8838747 i 024-572-875.

Kupio bih vjetrenjaču za 12V.=750W. Može nekompletna ili neispravna. Tel.: 061 691 92 37.

U Subotici, na Radijalcu, izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG, CATV. Za učenika ili učenicu, studenta, nepušača. Tel.: 024 558 227 ili 061 19 79 116.

Izdajem dvosoban namješten stan u Zagrebu (Folnegovićevo naselje), 3 kreveta, plinsko grijanje, blizina tramvajske stanice. Cijena: 300 eura. Tel.:

00381 63 8820654 (Srbija) ili 00385 91 1770000 i 00385 98 819437 (Hrvatska).

Prodajem zbirke zadataka za pripremu državne mature za hrvatski, engleski, matematiku, fiziku, kemiju i biologiju. Tel.: 063 8820654.

Tražim mladu žensku osobu koja nije u radnom odnosu za poslove u kući. Tjedno dva puta po par sati. Tel.: 024 520 764. Zvati od 12 do 14 sati.

Povoljno prodajem 80 knjiga iz kompleta »Pet stoljeća hrvatske književnosti«. Tel.: 024/542-754.

Prodajem petosobnu kuću na kat u centru Kertvaroša, može za 2 obitelji, od čvrstog materijala izgrađena 1966.-1968., gradsko grijanje, voda, trofazna struja, parket, cca 200-200 m², plac cca 500 m². Tel.: 024-545-901.

Čamci od belog slavonskog hrasta, po vašim ili mojim dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064-3467056; www.okrugic-camci.co.rs

Primila bih u svojoj kući u Bačkoj Topoli dvije ili tri osobe za izdržavanje; primam i nepokretne. Plaćanje po dogovoru. Tel.: 069-177-17-99.

Pakrac – na prodaju odmah useljiva obiteljska kuća – dvokatnica površine oko 280 m² sa svim priključcima. Dokumentacija o vlasništvu uredna. Tel.: 00 381 62 788 932.

Prodajem kvalitetan bolnički električni krevet i toaletnu stolicu u odličnom stanju. Tel.: 062 890 16 44.

Izdajem poslovni prostor u Subotici, 54m², strogi centar, pješačka zona, ulični deo 10 m, sve u staklu. Tel.: 063 516-300.

Prodajem Opel Astru 2001 godište 1,6 plin atest do 2018 godine, registriran do 16. 6. 2012. godine Cijena 2700 eura. Tel.: 064-1826160.

Prodajem: proso, zob, kombajn Zmaj 780 u odličnom stanju, peč za centralno grijanje na čvrsto gorivo, novi »smederevac« i električni štednjak s polovinom na plin. Tel.: 064-2281100.

Povoljno izdajem zidanu garažu, može stati i dva auta, minut od autobusnog kolodvora Subotica. Tel.: 064-9640-745.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 40 EURA

☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22

VOJVOĐANSKA BANKA

AD MS FIL. SUBOTICA

IBAN: RS3535500000200292421

NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

MATIJA DEKIĆ IZ BEREGA

Lijepa sjećanja na prohuvalo vrijeme

Matiju Dekića upoznao sam na redovitom čitanju tiska u Gradskoj i sveučilišnoj knjižnici u Donjem gradu. Sasvim slučajno. Sretali smo se tu već neko vrijeme, no poveo se »divan« o tamburama, o Šokcima i došli smo do Mikinih dana i Berega. Evo predložka za »razgovor ugodni«.

Matija je rođen u Beregu, u prvoj polovici prošloga stoljeća, o Bože, kako to loše zvuči, ali vršnjaci smo, pa mi to i nije neobično. Naime, rođen je 1947. godine. U Beregu je završio osnovnu školu, a srednju, strojarsko-tehničku u Somboru. Zaposlenja nije bilo na pomolu pa je iz srednje odmah otišao u vojsku, odslužio svoje i vra-

tio se u Bereg, pa bacio oko na lijepu *Maricu*. I dok je Matija razmišljao o poslu, Marica je razmišljala o svatovima i nade su im se posložile. Ponudeno mu je da radi u Osijeku. Sasvim slučajno, na nekom skupu u Beregu, poslije partije šaha, pokojni *Vereš*, koji je već radio u OLT-u, ponudio mu je posao i rekao da napiše zamolbu. Nije dugo prošlo, a iz Osijeka je stigao telegram, posao ga čeka. Sretna je okolnost da je u Osijeku živjela tetka, pa je prvo vrijeme stanovao kod nje. Bilo je to u ljeto 1969., a već sljedeće '70. stao je s Maricom pred oltar u Beregu. Tako se selo zvalo sve do 1954. godine, a onda mu mijenjaju ime u Bački Breg. Iz toga braka rođena je njihova

kći *Nataša*, a danas imaju dvoje unučadi, *Mislava* i *Barbaru*. Oboje su danas u mirovini, Matija je poslije OLT-a još radio u Merkos-u, a Marica svoj radni vijek provela u OFMIR-u.

DRUŽBA S BREŽANIMA

Dugo je već u Osijeku, ali rado se druži s Brežanima, jer prema njegovoj evidenciji u Osijeku i okolici ima 19 obitelji. A tu su i Monoštorci, njih je znatno više i imaju svoju šokačku udrugu sa sjedištem u Bilju. Naravno da je brojne prijatelje stekao i u Osijeku, najviše kroz šah. Od kako je u mirovini, redovan je na jutarnjem čitanju, povremeno igra šah, a ostatak je namijenjen obitelji i unučadi. Šah je bio i ostao strast od malih nogu, a sam ga je naučio. Naime, često je odlazio u mjesnu čitaonicu gdje su odrasli igrali šah, a onda mu je knjižničarka, *Anka Knežević*, ponudila jednu knjigu koju nitko ne pozajmljuje »Igra miliona«, tako se zvala knjiga o šahu, i tako je svladao drevnu vještinu i dogurao do prvokategornika. U Beregu, još kao srednjoškolac, s ekipom je osvojio Kup Vojvodine, što je za selo bilo pojam. Poslije je u Osijeku igrao za Metalac i branio šahovske boje OLT-a na brojnim turnirima bivše države. Sad sjeda za ploču s prijateljima, onako za dušu, a dok je Mislav bio mali, uveo ga je u svijet šaha. Mislav danas trenira nogomet, a Barbara atletiku.

U RODNOM SELU

Matija često ode do rodnog sela, ljeti i po jedanput, dvaput mjesečno, a o važnijim prigodama obvezno. Ostalo je bezbroj prijatelja, a i Marica ima brata tamo, pa je i to razlog čestim odlascima. »Svake godine susrećemo se na Šokačkom prelu, mi vremešni dečki sa suprugama, pa tamo uživamo u 'pismi' i plesu do jutra. Prela su oduvijek prilika da se opustimo, drugujemo s 'lipim' sićanjima na prohuvalo 'vrime'«, kaže sa sjetom Matija. Prije je bilo i va-

trogasnih balova na kojima se, također, okupljalo cijelo selo, ali sada su neki novi klinci i toga više nema. Sjeća se, bili su mladi, pusti, a na sredini dvorane objese pogaču namazanu pekmezom, a unutra novac. Oni vezanih ruku skaču i grižu pogaču, umusaju se, ali tko zagriže novac, pobjednik je. Na jednoj od posljednjih zabava prije odlaska za Osijek, pobijedio je. U vatrogasnom društvu bio je od svoje 8. godine i pohvalio se da su kao pioniri bili prvaci Srbije. Trebalo je ići na savezno natjecanje u Karlovac, ali oni nisu imali sredstava.

Nije Matija bio samo vatrogasac, bio je i član HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević«, koje je slijednik nekadašnjeg kulturnog društva »Seljačka sloga«, osnovanog još 1927. godine, a onda je 1946. preimenovano u Hrvatsko kulturno društvo, sve do 1952. Kao srednjoškolac nastupao je u dramskoj sekciji i s kazališnim su predstavama gostovali na brojnim susretima, a pohvalio se da je prije vojske plesao i u folkloru. Kratko vrijeme, jer kad se vratio iz vojske otišao je za Osijek.

I za kraj, još jedan fragment iz bogatoga sjećanja. Još kao mladiću ušla mu je u uho pričao bereškom *Romeu* i *Juliji*, ali dok je u literaturi riječ o fikciji, događaj u Beregu zbilja se dogodio. Mariji je bilo 18 godina, a Marinku 23 kada su se počeli zabavljati, ali njegovim roditeljima to nije bilo po volji. Bogat je, dočekat će i bolju priliku, pa nije tako onda bilo samo u Beregu. Jedne su nedjelje mladi riješili da okončaju nelagodu, nakon plesa otišli su na livadu nedaleko sela, Marinko je ponio neki stari pištolj, poljubili su se i prvo je ubio Mariju, no kad je htio sebe, pištolj je zatajio. Izvadio je iz džepa priručni nož, no bio je tup pa je samo raskrvario vrat i takav je otrčao kući po lovačku pušku, vratio sa na livadu, legao pokraj Marije i okončao i svoj život. Ostavili su oproštajno pismo u kojemu roditelje mole da ih sahrane skupa, i posljednja im je želja uslišena.

Slavko Žebić

Duša puna boja i Sonte

Prve ovogodišnje proljetne dane u Sonti provodi poznata slikarica, Hvaranka Ana Tudor sa suprugom Tonkom. Ova samouka likovna umjetnica tu je i rođena 1945. godine, a od ranoga djetinjstva duša joj je u umjetnosti i umjetnost u duši. Ukoliko bismo željeli govoriti o njezinom hobi, bili bismo u velikoj nedoumici. Ne možemo u tom smislu govoriti o umjetnosti, jer su za nju slikanje, kolonije, izložbe diljem Europe jednostavno svijet u kojem se kreće, svijet u kojem, i od kojega živi. Posljednjih godina sve češće dolazi u Sontu, sve dulje se u Sonti zadržava. »Moj je hobi, najjednostavnije rečeno, moja ljubav. Volim svoje rodno mjesto, volim naše jednostavne, a srdačne ljude. Volim našu šokačku ikavicu, koja će za mene zauvijek biti najljepša nenapisana pjesma. Naprosto obožavam kolorit našega pučkog ruha, kolorit naše ravnice i upravo tu, na stoljetnim ognjištima pradjedova crpim onu dodatnu energiju koja mi je tako često neophodna za postizanje ciljeva koje sam postavila pred sebe«, kroz smijeh priča Ana Tudor. Energijom svojstvenom skoro u pravilu samo mladosti, Ana se u vrijeme svojih boravaka u Sonti aktivno uključuje u život kojega izbjegavaju i mnogi koji su ovdje uvijek i oduvijek. Tako je postala članica KPZH »Šokadija«, ali i MO DSHV-a. Kuću koju je kupila uredila je u etno stilu, napunila ju svojim umjetninama. »Ovdje nalazim toliko potreban mir za slikanje, ali isto tako i vrlo burno nadahnuće za aktivnosti koje većina ljudi naziva hobi. Neki to nazivaju i primijenjena umjetnost, ja samo kažem da je to dio moje duše. U nekoliko posljednjih godina pronašla sam puno uporabnih predmeta starijih od stoljeća, odbačenih i svojom ljubavlju i rukama udahnula im novi sjaj, udahnula im dušu. Od materijala iz prirode, od kojih su i naše prabake izrađivale razne predmete i potrepštine, te iste predmete danas pokušavam izraditi s velikim zadovoljstvom. I uspijevam. Ovim aktivnostima prikupljam snagu za slikanje. Ne mogu samo sjediti i razmišljati, nešto iznutra, nekakav osjećaj duga prema precima tjera me da radim sve ovo. Tako mi se samo u mojoj Sonti javljaju nekakve pozitivne vibracije i samo ovdje imam osjećaj da mogu postići sve što poželim«, priča Ana, pokazujući nam zadnji zid susjedove kuće, oslikan njezinom rukom. »Zid mi je djelovao jako prazno, a susjed mi je dopustio da ga oslikam. Uradila sam to s velikim zadovoljstvom, a ovim motivom svojega Hvara u sončanskom dvorištu u duši sam spojila sve ono što volim«.

30. ožujka 2012.

U NEKOLIKO REDAKA

Promjena vremena

U noći prošle subote na nedjelju pomaknuli smo kazaljke sata unaprijed i prešli na ljetno računanje vremena. Dan je postao dulji, ali će, zahvaljujući starim navikama, noćni odmor još neko vrijeme biti nešto kraći. Lako je kasnije leći, no teško je ranije ustati. Tako je svake godine u ovo doba. Nekako ćemo se priviknuti, kao i na sve ostalo...

FOTO KUTAK

Stari alati!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Josip Šilović

Koje godine i gdje se rodio ban Savske banovine Josip Šilović?
Gdje je stekao akademsku naobrazbu?
Kada je stekao naslov doktora prava?
Na kojim poslovima je radio do 1894. godine?
Koje predmete je predavao na Pravnom fakultetu u Zagrebu?
Kada je obnašao dužnost rektora Sveučilišta u Zagrebu?
Od koje godine je bio ban Savske banovine i senator?
Kada i gdje je umro Josip Šilović?

Umrlo je 9. svibnja 1939. godine u Zagrebu.
Od 1929. godine.
1898/99. godine.
Kazneno pravo, kazneni postupak i filozofiju prava.
Radio je u sudstvu i državnoj upravi.
1884. godine.
Na pravoslovnom i državoslovnom fakultetu u Zagrebu.
Rodio se 8. rujna 1858. godine u Praputnjaku, pokraj Bakra.

VICEVI

Pita otac sina:

- Jesi li ispravio onu jedinicu iz matematike?
- Nisam tata, napisana je kemijskom olovkom.

- E moj sine, kada sam ja bio tvojih godina nisam imao ništa. Bio sam često gladan i žedan, bez dovoljno odjeće i obuće. Morao sam raditi od malih nogu, a ti samo uživaš – prekorava otac sina.
- Pa što se onda sada buniš. Moraš biti sretan što sada ne oskudijevaš ni u čemu jer živiš s nama – odgovori mu mladac.

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

SVE NA JEDNOM MJESTU

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

VIKEND AKCIJA

30.3 -
2.4.2012.

Tirolska plečka 1kg

~~549.90din~~
489.90din

Salveta uskršnja 33x33cm, 1 sloj

~~57.90din~~
49.90din

Omekšivač za rublje Silan
Mediteran 2L+1L **GRATIS**

~~339.90din~~
279.90din

Hren marinirani 350g

1kg 359,71din

~~155.90din~~
125.90din

Šećer 1 kg

~~85.90din~~
82.50din

VELIKA AKCIJA!

**OD 03. DO 15. TRAVNJA
POPUST NA KASI**

**-15% NA CIJELI
USKRŠNJI ASORTIMAN!**

VELIKA AKCIJA!

**Od 02. do 15. travnja
sniženje jaja -10% !
Za kupnju jednog
paketa jaja, poklanjamo
vam tri kesice boje za jaja !**

(crvena, zelena i narančasta)

NOVO

PETAK - SUBOTA - NEDJELJA

Popust na svaku kupnju i 10. 11. 25. i 26. u mjesecu!

Popustu ne podliježe: duhanska roba, lisak, artikli iz molim rezervi, akcijski artikli i artikli sa trajno niskim cijenama

- 10%

HRVATSKO
NACIONALNO
VIJEĆE

Hrvatsko nacionalno vijeće,
Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i
NIU »Hrvatska riječ«

raspisuju nagradni literarni i likovni

NATJEČAJ

za učenike osnovnih i srednjih škola koji pohađaju
nastavu na hrvatskom jeziku ili predmet Hrvatski jezik
s elementima nacionalne kulture, kao i za učenike –
članove hrvatskih udruga kulture u Vojvodini
na temu

Moj lijepi zavičaj

u čast 100. obljetnice rođenja pisca Ante Jakšića i 150.
obljetnice rođenja pjesnika Ante Evetovića Mirosljuba.
Literarni radovi (pjesma, proza u obliku kratke priče ili
sastavka) mogu biti pisani hrvatskim standardnim
jezikom, te mjesnim hrvatskim govorima (bunjevačka i
šokačka ikavica). Likovni radovi mogu biti rađeni u
svim tehnikama, na formatima maksimalne veličine
bloka 5. Radovi trebaju sadržavati sljedeće podatke:
ime i prezime učenika, razred, naziv škole i mjesta,
ime i prezime učitelja, nastavnika ili profesora
(mentora).

Radove je potrebno poslati na adresu
Hrvatskoga nacionalnog vijeća,
Preradovićeve 13, 24000 Subotica.

Rok za predaju radova je 20. svibnja 2012. godine.
Autori najboljih radova bit će nagrađeni na završnoj
svečanoj akademiji za najuspješnije učenike,
u lipnju 2012. godine.

Dodatne informacije mogu se dobiti kod Anđele
Horvat, članice IO HNV-a zadužene za obrazovanje
na telefon: +381/646590686 ili e-mailom:
obrazovanje@hmv.org.rs

ZAVOD ZA KULTURU
VOJVOĐANSKIH HRVATA

HRVATSKA
RIJEČ

